Proletarci vseh dežel, združite se!

Ljubljana, sobota, 29. avgusta 1959 ● Leto L., štev. 118 ● Cena 10 din

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 4. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK RUDI JANHUBA

ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

ZASEDANJE INTERPARLAMENTARNE UNIJE

V boju za okrepitev miru ne more biti nevtralnosti

Med včerajšnjo splošno razpravo je govoril tudi voditelj jugoslovanske delegacije Veljko Vlahović, ki je poudaril pomen sodelovanja med parlamentarci z vsega sveta

VARŠAVA, 28. avg. (Tanjug). Na 49. konferenci Interparlamentarne unije v Varšavi je popoldne govoril v splošni razpravi vodja jugoslovanske delegacije Veljko Vlahović. Najprej se je v imenu jugoslovanske skupine zahvalil za prisrčen sprejem, ki so ji ga priredili ljudstvo in parlament LR Poljske, zlasti pa prebivalci junaške Varšave. V vojnih dneh je poljsko ljudstvo, kakor je dejal Veljko Vlahović, še enkrat dokazalo svoje svobodomiselne in internacionalistične tradicije ter zvestobo staremu revolucionarnemu polskemu geslu: »Za našo in vašo svobodo«.

Veljko Vlahović je nadalje dejal, da so ta boj in žrtve poljskega naroda zlasti znali ceniti Jugoslovani, ki so bili prav tako pritegnjeni v najhujšo in najbolj krvavo vojno in revolucijo v svoji zgodovini. Ko je obudil spomine na prve povojne dneve v porušeni Varšavi, kjer se je takrat mudil, je Veljko Vlahović dejal:

»Tiste dni smo se zaobljubili, da bo naša glavna naloga boriti se, da bi mlajše generacije ne doživele tega, kar smo mi in naši očetje preživeli — katastrofo dveh svetovnih vojn.

Danes, zbrani tukaj v obnovljeni in nanovo zgrajeni Varšavi, ko se spominjamo težkih dni pred dvajsetimi leti, je naša dolžnost, da z vso resnostjo in odgovornostjo analiziramo sedanji položaj na svetu.«

Veljko Vlahović je nadalje ugotovil, da je mednarodni položaj danes nekoliko boljši, kakor je bil v prejšnjih letih, vendar pa to zboljšanje ni takšno, da bi lahko brezskrbno gledali na nadaljnji razvoj dogodkov. Nobeno izmed velikih vprašanj, ki zastrupljajo mednarodno vzdušje, ni urejeno. Tekmovanje v oboroževanju se nadaljuje, zlasti na področju termonuklearnega oboroževanja. Grade nova skladišča atomskega orožja, grade nova oporišča za raketno oborožitev in obstoji težnja po razširjenju proizvodnje atomskega orožja.

Lahko svobodno rečemo, da se danes na svetu razvijata dva nasprotujoča si procesa: proces kopičenja zalog in jačanja za tretjo svetovno vojno, za vojno množičnega uničevanja, in proces krepitve sil miru in krepitve zavesti večine ljudi, da se mora tekmovanje v oboroževanju ustaviti, da morajo mirovne sile prevladati nad silami, ki potiskajo človeštvo v novo katastrofo.

Jugoslovanska nacionalna skupina, ki izraža mnenje obeh zborov Ljudske skupščine, se na tej konferenci Interparlamentarne unije zahvaljuje generalnemu sekretarju, ki je v svojem poročilu objektivno opisal stališča Jugoslavije v zunanjepolitičnih zadevah, in še enkrat poudaril, kar je že poudarila na prejšnjih konferencah, svoje globoko zanimanje za čim večji prispevek parlamentov posameznih držav in Interparlamentarne unije kot avtoritativne mednarodne organizacije k napredku miru in razvijanju mednarodnega političnega in gospodarskega sodelovanja.

Vprašanja, o katerih razpravljamo na tej konferenci, se tičejo glavnih problemov sodobnega mednarodnega življenja. Da bi dosegli pozitivne rezultate, je potrebno na mednarodnih zborovanjih ustvarjati ugodna vzdušja za konstruktivno razpravljanje in konstruktivne sklepe. Prepričan sem, da je tako vzdušje že ustvarjeno med udeleženci naše konference, treba ga je le poglobiti, okrepiti.

Ako pustimo ob strani omejene interese posameznih skupin regionov ali gibanj, bo uspeh zajamčen. Tudi poročilo in ena izmed resolucij govorita o nevtralnosti. Le v eni zadevi ne more biti nevtralnosti, in sicer v boju za ohranitev in okrepitev miru.

Boj za mir se kljub velikim težavam neprestano krepi. Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da je v teku pozitiven proces za obsežnejše gospodarsko, kulturno in znanstveno sodelovanje na svetu, kar je treba vsestransko podpirati. Prav tako opažamo, da je svetovna javnost zelo občutljiva za razširjane tendenčnih informacij, za razne kampanje, politične in gospodarske pritiske, politiko kvarjenja odnošajev in povzročanje napetosti med posameznimi državami, kar je prav tako pozitiven pojav, ki kaže čedalje večjo željo narodov po razvijanju konstruktivnega sodelovanja držav na vseh področjih družbenega in gospodarskega življenja. Ta želja se je zlasti izražala v zadnjih tednih po objavi sporočila o izmenavi obiskov Hruščeva in Eisenhowerja, sestanki državnikov dveh velikih sil naj bi utrli pot postopnemu zboljševanju mednarodnih odnošajev in trajni krepitvi miru.

V današnjih okoliščinah so bile ustvarjene realne možnosti za večjo vlogo parlamentov tako znotraj posameznih držav kakor tudi na področju mednarodnih odnošajev, kar pomeni, da so ustvarjene večje možnosti za okrepitev vloge interparlamentarne unije.

Jugoslovanska nacionalna skupina je mnenja, da bi lahko v sedanjem mednarodnem položaju člani parlamentov pokazali vejo aktivnost in borbenost v iskanju poti in možnosti za podpiranje vseh ukrepov, ki prispevajo k zmanjševanju mednarodne napetosti in krepitvi vsestranskega sodelovanja narodov in držav.

Interparlamentarna unija, ki postaja čedalje bolj tribuna parlamentarcev z vsega sveta, naj skrbi, da bo sprejela v svoje vrste nove člane, ki bi se radi včlanili v unijo. Zastopniki jugoslovanskega parlamenta iz jugoslovanskega parlamenta da je od tistih časov, ko se je beograjski parlament tedanje Srbije včlanil v unijo, pred več kakor petdesetimi leti postala Interparlamentarna unija nekdaj relativno maloštevilna organizacija, že močna organizacija. V Interparlamentarni uniji so danes včlanjene nacionalne skupine mnogih mladih parlamentov iz držav, ki so nedavno dobile svojo nacionalno neodvisnost. Tem državam, njihovim potrebam, njihovim stališčem in predlogom je treba posvetiti primerno pozornost. Zato menim, da je predlog tuniške nacionalne skupine, naj se skliče konferenca o problemih kolonializma, zelo pozitiven.«

Ob slovesnem začetku V. mednarodnega vinskega sejma na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani (Foto Jerala)

OB ZAČETKU V. MEDNARODNEGA VINSKEGA SEJMA V LJUBLJANI

Mednarodno uveljavljanje

ljubljanskega vinskega sejma in pridelkov našega vinogradništva

LJUBLJANA, 28. avg. Danes dopoldne je pomočnik državnega sekretarja za kmetijstvo Milan Ivanović v prostorih Gospodarskega razstavišča otvoril V. mednarodni vinski sejem. K otvoritvi so se zbrali številni domači in tuji gostje. Prišli so tudi podpredsednika Izvršnega sveta LRS dr. Jože Vilfan in Viktor Avbelj, organizacijski sekretar CK ZKS Ivan Maček, predsednik OLO Ljubljane Marijan Dermastia, več članov Izvršnega sveta in drugi.

V svojem govoru je Ivanović naglasil, da se je mednarodni vinski sejem v Ljubljani uveljavil doma in v vseh tujih deželah, ki se ukvarjajo z vinsko proizvodnjo. Kolajne in diplome z ljubljanskega vinskega sejma veljajo po svetu za dokaz kakovosti nagrajenih vin. Razen tega se na tem sejmu naši proizvajalci pomerijo s tujimi in spoznajo dosežke vinske proizvodnje drugod. Ivanović je izrazil priznanje prizadevanjem našega vinogradništva, da se iz zaostale drobne proizvodnje preusmeri v sodobno in večjo proizvodnjo vina. Poudaril je, da pri obnovi vinogradov ni nikakih teženj, da bi obdržali sedanje razdrobljene vinogradniške površine, temveč hočemo doseči predvsem visoko proizvodnjo in kakovost na najboljših vinogradniških področjih v deželi. Obenem z obnovo se spreminja tudi struktura našega vinogradništva, saj je v obnovljenih vinogradih 50 odstotkov namiznega grozdja. Tako se bo na domačem in tujem tržišču razen vina pojavljalo tudi kakovostno grozdje. Posebej je Ivanović omenil, da bodo v naši investicijski politiki podprti predvsem napori za večjo predelavo in potrošnjo grozdnih sokov.

Po otvoritvi je bila revija najboljših domačih in tujih vin. Gostje so si ogledali vse razstavne prostore.

Letos razstavlja na sejmu 81 domačih in 68 tujih vinskih proizvajalcev, v komercialnem delu sejma pa sodeluje 52 domačih podjetij in 2 tuji. Veliko zanimanja je za domača vina, ki so dobila naziv »Šampion 1959« ter za vina, nagrajena z zlatimi kolajnami.

V včerajšnjem poročilu o oceni vin nam je pomotoma izostala Romunija, ki je dobila pri ocenjevanju za Jugoslavijo največ zlatih kolajn, namreč 3 zlatih in 15 srebrnih.

PREDSEDNIK EISENHOWER V VELIKI BRITANIJI

Uvodni razgovori v Londonu

Včeraj sta imela prvi sestanek zunanja ministra obeh držav — Eisenhower je gost kraljice v Balmoralu — Danes se bo predsednik ZDA sestal s premierom Macmillanom

LONDON, 28. avg. (Tanjug). Ameriški in britanski minister za zunanje zadeve, Herter in Lloyd, sta imela danes prvi sestanek, na katerem sta razpravljala o mednarodnem položaju po zaključitvi konference ministrov za zunanje zadeve v Ženevi, nadalje o razorožitvi in o Eisenhowerjevem obisku v Bonnu. Zastopnik Foreign Officea je objavil, da so na tem prvem sestanku razpravljali o razorožitvi in da so se razgovori nadaljevali popoldne in zvečer med večerjo, ki jo je Lloyd priredil na čast Herterju.

S sestankom obeh ministrov za zunanje zadeve so se dejansko začeli britansko-ameriški razgovori, ki jih bosta jutri nadaljevala predsednik Eisenhower in min. predsednik Macmillan. Medtem ko je bil predsednik Eisenhower danes gost kraljice v Balmoralu, je bila ministroma za zunanje zadeve poverjena naloga, naj pripravita jutrišnje razgovore o konferenci na najvišji stopnji, o razorožitvi in o obisku sovjetskega ministrskega predsednika v ZDA. Dasi so bili uradni zastopniki na obeh straneh ostali zelo molčeči glede obravnavanja teh zadev, smatrajo kot popolnoma realno domnevo, da se bosta Eisenhower in Macmillan predvsem bavila s problemom sklicanja sestanka na najvišji stopnji, torej z zadevo, ki so jo obravnavali v Bonnu in ki najgloblje posega v nesoglasja med zahodnimi zavezniki.

Vprašanje sklicanja konference na najvišji stopnji je dobilo prvenstvo v teh razgovorih po poročilu iz Bonna, da je bila izražena želja po še eni konferenci ministrov za zunanje zadeve, preden bi sklicali omenjeno. Te informacije niso dobro sprejeli v Londonu, kjer menijo, da so pogoji za konferenco na najvišji stopnji že davno dozoreli.

V merodajnih krogih v Londonu so danes ponovno poudarili Macmillanovo prepričanje, da se lahko začno resna pogajanja na najvišji stopnji, kar bi naletelo na razumevanje tudi pri Eisenhowerju. Jasno pa je tukaj, da Eisenhower še vedno išče potrebno opravičilo za tako konferenco, vendar pa menijo, da bi takšno opravičilo lahko prinesel obisk ministrskega predsednika Hruščeva v Washingtonu. Vztrajanje obeh državnikov, Eisenhowerja in Macmillana, na potrebi po izpremembi, ako že ne politike, pa vsaj načina obravnavanja mednarodnih problemov, bi lahko po londonskem prepričanju prišlo do točnejšega izraza prav v ugotovitvi potrebe po sestanku najvišjih, o čemer Eisenhower še ni izrekel končne besede.

Predsednik Eisenhower je danes odpotoval z letalom v Škotsko, kjer je bil gost kraljice Elizabete v gradu Balmorale. Med njegovim obiskom v Balmoralu ni bilo nobenih uradnih ceremonij. Eisenhowerja ni spremljal nobeden izmed njegovih najvišjih političnih svetovalcev. Na letališču ga je sprejel edinburški vojvoda, nakar sta se oba odpeljala z avtomobilom do grada Balmorale.

Predsednik Eisenhower je odpotoval v Škotsko z letalom tipa »Comet«. Preživel je dan v balmoralskem gradu v bližini Aberdena. Jutri dopoldne bo z letalom odpotoval v Benson, v Oxfordskiru, od koder bo nadaljeval pot v Chequers, zasebno rezidenco britanskega ministrskega predsednika Macmillana. V Chequersu bosta imela predsednik Eisenhower in ministrski predsednik Macmillan razgovore v soboto in nedeljo.

De Gaulle: »Pacifikacija« do konca

Alžir, 28. avg. (Reuter). — Predsednik francoske republike general De Gaulle je izjavil, da bo »pacifikacija« v Alžirtji izvedena do konca.

Hammarskjöld v Paragvaju

Asuntion, 28. avg. (AP) Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je prispel v Asuntion na uradni obisk v Paragvaju. Na letališču so ga sprejeli uradni zastopniki vlade.

Obisk iz Japonske

Te dni bo prvič pri nas v gosteh delegacija japonskega parlamenta

Beograd, 28. avg. (Tanjug). — Na povabilo Ljudske skupščine prispe jutri v Beograd na sedemdnevni obisk v naši deželi prva japonska parlamentarna delegacija. Vodi jo član Spodnjega doma Šiniro Jamamura, v njej pa so še člani Spodnjega doma Makoto Mike, Seiči Miva, Kinošita Tetsu in Šoiči Šimodaira ter člani Gornjega doma Juiči Kori, Šunji Šiomi, Šozaburo Araki in Tadao Sata. Razen njih sta v delegaciji sekretar v zunanjem ministrstvu Suzio Upkai in gospa Kori, ki potuje s svojim možem in ki je izrazila željo, da bi govorila s predstavnicami naših ženskih društev.

Obisk prve japonske parlamentarne delegacije bo vsekakor prispeval k boljšemu poznavanju in ustvarjanju pogojev za širše in bolj vsestransko sodelovanje med obema deželama. K temu so prispevali tudi nedavni obiski dveh članov japonskega parlamenta, znanstvenih in kulturnih delavcev ter večjega števila predstavnikov japonskih gospodarskih krogov.

Sodelovanje med Jugoslavijo in Japonsko se je zadnja leta zlasti na gospodarskem področju močno razširilo. Nedavno sta bila med obema deželama sklenjena pogodba o trgovini in plovbi in sporazum o investicijskih kreditih, ki jih bo Japonska dala naši deželi.

Vodja japonske parlamentarne delegacije Šimiro Jamamura je bil direktor več industrijskih družb. Aprila 1946 je postal član Spodnjega doma. Zdaj je član stalnega odbora predstavnikov Spodnjega doma.

Makoto Mike je član izvršnega odbora Liberalne-demokratske stranke. Seiči Miva in Kinošita Tetsu sta gospodarska strokovnjaka, Šoiči Šimodaira je bil do leta 1955 voditelj sindikata železničarjev. Juiči Kori je predsednik odbora Liberalno-demokratske stranke za krajevne zadeve. Šunji Šiomi je član finančnega odbora Gornjega doma in prvak Liberalno-demokratske stranke. Šozaburo Araki je bil predsednik sindikata učiteljev, zdaj pa je podpredsednik parlamentarnega odbora Socialnodemokratske stranke.

Športne igre grafikov

Koper, 28. avg. Na stadionu so se davi začele dvanajste grafične letne športne igre. Štirinajst kolektivov grafičnih podjetij je poslalo sem nad 350 tekmovalcev, ki se bodo tri dni merili med seboj v šestih športnih panogah.

Po uvodnih besedah predsednika pripravljalnega odbora **Staneta Škrabarja** je tekmovalcem, gostom in gledalcem spregovoril tudi častni pokrovitelj letošnjih iger, sekretar OK ZKS za koprski okraj **Albert Jakopič - Kajtimir.**

Ko je v kratkih besedah orisal nagli vzpon gospodarskega političnega in javnega življenja na koprskem je nadaljeval:

»Naši okrajni politični forumi in občinski odbori, podjetja ter ustanove pri vsej veliki izgradnji visoko cenimo na zunaj malo opazno zato pa toliko bolj pomembno pomoč, ki nam jo je vzlic dosedanjim zelo težavnim delovnim pogojem — pri vseh neštetih drobnih in širokih gospodarskih, kulturnih, prosvetnih, zlasti pa političnomobilizacijskih akcijah — nudil delovni kolektiv naše tiskarne...

Zavedajoč se tega pomembnega, tihega deleža, ki ga grafičarji nasploh prispevate vsestranskemu in tako strmemu vzponu naše graditve boljšega življenja za vse naše delovne ljudi, vas mi, politični delavci, v vseh naših ukrepih v odnosu do vas štejemo za svoje najožje delavce. Prav zaradi tega priznanja, ki vam ga dolgujemo mi je bilo posebno drago sprejeti vašo ponudbo častnega pokroviteljstva nad letošnjimi dvanajstimi grafičnimi športnimi igrami, za kar se vam toplo zahvaljujem in obljubljam, da bomo z vsem razumevanjem tudi v bodoče podpirali težnje grafičarjev po izpopolnjevanju proizvodnje, vašega strokovnega znanja in proizvodnih sredstev, hkrati pa tudi vse težnje grafičarjev po boljših življenjskih pogojih v skladu z doseženimi proizvodnimi uspehi.«

F. M.

Ob začetku XII. grafičnih športnih iger v Kopru sta [illegible] sekretar[illegible] OK ZKS v Kopru Alberta Jakopiča [illegible] in med razgovorom [illegible]nk)

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Str. 2 — Dobre perspektive v industriji

Str. 3 — V »Planiki« 140.000 parov čevljev več

Str. 5 — Na soncu koprske »Lipe«

Str. 6 — Črnomeljski nebotičniki

Str. 7 — Kje bi gradili alpski zimski športni center?

Str. 8 — Znanost in tehnika

Str. 9 — Radijska priloga

VREME

Stanje 28. avgusta: Področje visokega zračnega pritiska, ki se še zadržuje nad Balkanom, naglo slabi. Frontalne motnje, ki so že dosegle Nemčijo, pa se naglo pomikajo proti jugovzhodu in bodo jutri že vplivale na vreme pri nas.

Napoved za soboto: Deloma sončno vreme, s spremenljivo oblačnostjo, proti večeru povečana oblačnost in možnost manjših padavin. Temperature ponoči med 12 in 17 v Primorju 19, najvišje dnevne okoli 23 stopinj Celzija. V Primorju še pretežno sončno, temperature čez dan do 28 stopinj C.

Dobre perspektive v industriji

Že ob koncu julija smo pisali o uspehih industrijske proizvodnje v letošnjem prvem polletju. Sedaj so izdelane podrobnejše analize izpolnjevanja republiškega družbenega plana v tem obdobju, ki so dokaj ugodne. Znani so tudi zvezni podatki, ki vključno za julij dajejo v glavnem enako sliko.

V zveznem merilu se je industrijska proizvodnja v prvih šestih mesecih povečala, kot je bilo objavljeno, za 12 odst. v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, medtem ko naj bi se po družbenem planu letos povečala za 11 odst. Glede na predhodne podatke za julij pa je bilo tudi za sedem mesecev doseženo povečanje za 12 odst. V republiškem merilu je bil obseg proizvodnje v prvem polletju večji za 9.6 odst. v primerjavi z istim obdobjem lani. Če upoštevamo, da določa družbeni plan LRS 8-odstotno povečanje industrijske proizvodnje v letošnjem letu v primerjavi z lanskim povprečjem, je bilo konec polletja to povečane doseženo s 5.6 odst., kar je zelo ugodno. Julija se je sicer kot običajno vsako leto v glavnem zaradi dopustov industrijska proizvodnja v Sloveniji v primerjavi z junijem zmanjšala, kar pa je samo prehodni pojav. Če namreč upoštevamo vso dosedanjo dinamiko proizvodnje in tudi dinamiko v drugem polletju, ki je običajno večja, julijski zastoj ne more imeti posebnih posledic. Če primerjamo lansko proizvodnjo konec julija z letošnjo, dobimo namreč za letos še vedno skoro za 10 odstotkov boljši rezultat. Kljub temu pa seveda tudi zastoj, do katerega je prišlo v juliju, ni koristen, posebno še, ker so v tem mesecu precej zaostale nekatere panoge široke potrošnje, tako n. pr. tekstilna in obutvena industrija, katerih čim večja proizvodnja bi glede na povečano kupno moč v prihodnjih mesecih nedvomno trgovini zelo prav prišla.

Če se povrnemo na rezultate prvega polletja, je treba ob tem poudariti izredni vzpon industrijske proizvodnje v mesecih marec—junij, ki je bil znatno močnejši kot v prejšnjih letih. Sploh je dinamika izpolnjevanja družbenega plana industrijske proizvodnje letos mnogo močnejša kot v prejšnjih letih, saj znaša letos, kot že rečeno, realizirana raven 105.6, medtem ko je v letu 1958 znašala samo 101. To povečanje je bilo mogoče med drugim doseči tudi zaradi boljše preskrbe s surovinami, posebno z uvoženimi, pa tudi zaradi živahnejšega povpraševanja na trgu. Na povečanje proizvodnje je seveda v veliki meri vplival izpopolnjeni sistem nagrajevanja. Odtod tudi smotrnejše zaposlovanje delovne sile. Zaradi vsega tega se je letos že v prvem polletju storilnost v industriji povečala za 5 odstotkov, medtem ko lani v tem ni bilo posebnih uspehov. Kakor je znano, naj bi se po družbenem planu storilnost v industriji letos povečala za 7 do 8 odstotkov.

Če pogledamo še gibanje proizvodnje po posameznih panogah, vidimo, da so vse, razen proizvodnje nafte in živilske industrije, presegle proizvodnjo lanskega prvega polletja. Proizvodnja po namenu, ki se v prvem četrtletju še ni razvijala povsem skladno s planom, se je ob polletju prav tako popravila.

Po družbenem planu naj bi se v letu 1959 v primerjavi z letom 1958 povečala proizvodnja sredstev za delo za 15 odstotkov, materiala za reprodukcijo za 5 odst. in predmetov za široko potrošnjo za 9 odstotkov. Čeprav proizvodnja sredstev za delo n. pr. v prvem polletju še ni dosegla planirane letne ravni, se je mesečna proizvodnja v maju in juniju že povzpela visoko nad to raven. Podobno velja tudi za proizvodnjo predmetov za široko potrošnjo in za obe vrsti proizvodnje. Zato lahko pričakujemo, da bo letni plan izpolnjen. Pri proizvodnji materiala za reprodukcijo je bila že v prvem polletju skoraj dosežena letna planirana raven in je pričakovati, da bo ob koncu leta plan presežen.

Spričo ugodnega naraščanja proizvodnje so se povečevale posebno še v drugem četrtletju tudi zaloge končnih izdelkov. Posebno so se povečale v juniju zaloge nekaterih vrst blaga za široko potrošnjo in gradbenega materiala; prav tako tudi zaloge sredstev za delo. Stalno se povečujejo tudi zaloge materiala za reprodukcijo.

Zaloge gotovih izdelkov bodo v prihodnjih mesecih odigrale pomembno vlogo zaradi povečane kupne moči prebivalstva, spričo novega načina nagrajevanja po učinku, kakor tudi spričo bogate letine. Zato bo izredno pomembno, da industrijska proizvodnja nadaljuje in še okrepi tempo svojega razvoja, posebej pa še, da v čim večji meri prilagodi izbiro svojih izdelkov potrebam tržišča.

Odstotek povečanja celotne gradbene proizvodnje daje sam po sebi prav tako razveseljivo sliko. Obseg proizvodnje v gradbeništvu po vrednosti se je namreč nasproti lanskemu prvemu polletju povečal kar za 27 odstotkov. Medtem odpade na čista gradbena dela 17 odst., ostalo pa očitno na obrtne in instalacijske izdelke. S tem je bila gradbena proizvodnja, ki naj bi se po družbenem planu povečala za okoli 4 odstotke, znatno presežena. Toda pri tem je manj razveseljiva druga stvar. Del povečanja vrednosti gradbene proizvodnje je treba namreč pripisati povečanju cen v gradbeništvu. Fizični obseg povečanja proizvodnje, izražen v efektivnih urah namreč kaže, da se je le-ta povečal za 10 odstotkov v primerjavi z lanskim prvim polletjem. Povišanje cen v gradbeništvu gre očitno v veliki meri na račun še vedno premajhne zmogljivosti gradbenih podjetij, ki razen ostalih činiteljev kot sta podražitev gradbenega materiala in splošno povišanje plač, zmanjšuje obseg investicijskih del v okviru razpoložljivih investicijskih sredstev. Glede strukture gradbenih del v prvem polletju pa je treba pripomniti, da je odpadlo na kapitalno izgradnjo 46 odst., na družbeni standard pa 54 odst. Delež družbenega standarda je letos precej večji kakor lani in je že skoraj dosegel raven 55 odstotkov, ki jo določa družbeni plan.

J. A.

Stenotipistke na mednarodnem tekmovanju v festivalski dvorani dunajske mestne hiše

MEDNARODNO STROJEPISNO TEKMOVANJE NA DUNAJU

Enotnost in prizadevnost

je našim tekmovalcem pripomogla do priznanja in uspeha

Od 22. do vključno 27. avgusta je bil v prostorih Rathausa na Dunaju XXIII. kongres Mednarodne zveze stenografov in strojepiscev pod pokroviteljstvom župana mesta Dunaja. Delovni program kongresa je bil izbran in so prebrali nekaj kvalitetnih referatov s področja stenografije, strojepisja in birotehnike. Vsi referati so poudarjali čedalje večje uveljavljanje stenografije in strojepisja na vseh delovnih področjih kljub izredno visoki mehaniziranosti pisarn.

Kot dokaz, da je temu res tako, je izzvenelo tudi veliko mednarodno strojepisno tekmovanje 23. avgusta v Festivalski dvorani Rathausa. Pod ogromnimi kristalnimi lestenci so bile razvrščene strojepisne mize za 264 tekmovalcev iz 23 držav, ki so se pomerili v 30-minutnem pisanju za uvrstitev po hitrosti in v 10-minutnem pisanju za čistost izdelka (ena napaka odšteje 500 udarcev). Vsak tekmovalec je pisal v materinščini.

Točno ob 9. uri je 2640 prstov udarilo na tipke. Organizacija tekmovanja je bila brezhibna. Ob 11. uri je bilo tekmovanje s fotografiranjem in snemanji za film in televizijo vred že zaključeno.

Iz Jugoslavije je prišlo 24 tekmovalcev; iz Slovenije jih je bilo 10. Po velikosti je bila naša ekipa tretja — za nemško in avstrijsko, posebej pa se je odlikovala po svoji enovitosti in prizadevnosti. Mlada danska tekmovalka, ob kateri je tekmoval tudi njen oče, je izjavila: »Jugoslavija ni velika, kljub temu pa je bila sposobna sestaviti tako veliko ekipo kvalitetnih tekmovalcev.«

Rezultati tekmovanja bodo objavljeni naknadno, vse pa kaže, da se bo Jugoslavija ekipno zelo dobro plasirala. Tovariš Veselj iz Zagreba je doslej med moškimi branil naslov svetovnega prvaka, sicer pa je bil vedno med prvo petorico. Slovenska ekipa je imela najtežji tekmovalni tekst, kar bo nedvomno vplivalo na rezultate. Gotovo se izbor takega teksta ne bo več ponovil.

Vsi pisalni stroji so bili najnovejših tipov, od električnih do navadnih (ocenjevalni kriterij je za vse enak) in v svetlih barvah. Edini črni stroj, star 30 let, je imela tekmovalka iz Slovenije. Sicer pa so jugoslovanski tekmovalci pisali predvsem s stroji domače tovarne TOPS iz Ljubljane. Pripomniti moram, da so se med tekmovanjem okvarili stroji nekaterih zelo renomiranih tovarn, stroji naše »Emone« pa so delovali ves čas brezhibno, kar bo vsekakor pripomoglo k utrditvi naše domače industrije pisalnih strojev.

Organizacijo prihodnjega 24. kongresa je Mednarodna zveza ponudila Jugoslaviji. Če bo to organizacijo sprejela, bomo leta 1961 lahko pri nas videli tako veliko strojepisno prireditev.

Pia Kuharič

Brigade se vračajo

900 srednješolcev in 80 študentov, ki so pred približno enim mesecem odpotovali v Srbijo in Makedonijo, da bi po svojih zmožnostih sodelovali pri izgradnji avto-ceste »Bratstva in enotnosti«, se bo te dni vrnilo domov.

Prihodnji četrtek ob 17.05 bosta na ljubljansko železniško postajo prispeli XXI. in XII. ljubljanska MDB, dan prej ob istem času pa XXV. ljubljanska in VI. študentovska MDB. V sredo bodo prispele v Divačo ob 13.48 III. koprska, v Novo Gorico ob 17.15 III. goriška in v Celje ob 6.42 IV. celjska mladinska delovna brigada. V četrtek bodo prišle še ostale brigade, in sicer ob 23.11 V. in VI. mariborska MDB v Maribor in II. kranjska ob 20.12 v Kranj. Vse te brigade so bile vsaj dvakrat, večinoma pa so trikrat udarne.

V nedeljo, ponedeljek in torek pa bodo odšle na avto-cesto še IV. gorenjska, ljubljansko-mariborska, XVIII. ljubljanska, V. celjska, VII. mariborska, IV. novomeška in IV. koprska MDB. V teh bo okrog 800 mladincev. Sestavljene bodo pretežno iz kmečke in delavske mladine in bodo na gradbišču dva meseca.

B. S.

Priprave na proslavo

obletnica zavzetja turjaškega gradu

Ljubljana, 28. avg. Pri okrajnem odboru Zveze borcev v Ljubljani so osnovali poseben pripravljalni odbor, ki bo v okviru proslav 40-letnice Komunistične partije Jugoslavije pripravil vse potrebno za veliko spominsko svečanost na Turjaku. Ta proslava bo 20. septembra, ko bodo za 16-letnico zavzetja gradu Turjaka odkrili ob gradu veličasten spomenik na grobu 116 padlih borcev. Pripravljalni odbor, ki želi, da bi proslava potekala čimbolj slovesno in ob udeležbi čim večjega števila ljudi, je pritegnil k sodelovanju tudi vse okoliške občinske odbore, Zveze borcev, SZDL in družbenih organizacij. Tako bo kočevski odbor Zveze borcev pripravil tudi vse zbrano gradivo, ki ponazarja zgodovinske dogodke v zvezi z borbami za Turjak in rastavil zbrani material na posebni razstavi v gradu.

M. N.

Naši na mednarodnem kongresu za administrativne vede

Beograd, 28. avg. (Tanjug). Zadnje dni avgusta in prve dni septembra bo v Wiesbadenu kongres Mednarodnega združenja za administrativne znanosti. Na njem bo sodelovala tudi jugoslovanska delegacija, v kateri bodo pomočnik sekretarja za zakonodajo in organizacijo ZIS Milorad Vučković, direktor Zavoda za javno upravo Dragoslav Kadelburg in sodnik zveznega vrhovnega sodišča Dražen Sesardić.

PRED OBČNIM ZBOROM CIRIL-METODIJSKEGA DRUŠTVA

Deset let dela CMD

V okvirju letošnjih proslav desetletnice Ciril-metodijskega društva katoliških duhovnikov LRS in pred občnim zborom, ki bo 1. in 2. septembra v Ljubljani, je odbor, ki pripravlja proslavo 10-letnice CMD organiziral sestanek z novinarji. Na tem sestanku so predsednik pripravljalnega odbora Jože Šavora in drugi pojasnili pomen in uspehe dosedanjega dela društva, v katerega je v Sloveniji včlanjena dobra polovica katoliških duhovnikov.

V uvodu je Jože Šavora pojasnil, da so okrajni in pokrajinski odbori uspešno izpolnjevali program za utrjevanje in napredek društva. Za bližnji občni zbor so izvolili 178 delegatov, povabili pa so tudi predstavnike drugih društev katoliških duhovnikov, pravoslavne in muslimanske verske skupnosti. V Ljubljani pripravljajo večjo kulturno prireditev in razstavo, ki naj prikaže delovanje in razvoj CMD in Zadruge katoliških duhovnikov.

Nato so v razgovoru z novinarji odgovorili na nekatera vprašanja, ki zanimajo široko javnost. Društvo si je ves čas, odkar obstoja, prizadevalo izboljševati odnose med oblastjo in verskimi skupnostmi ter sprejeti stališča, ki bi obe strani zbliževala. Pri tem je doseglo lepe uspehe.

Čeprav škofje v Sloveniji tolerirajo CMD, je med nekaterimi mlajšimi duhovniki za stanovsko društvo še vedno premalo zanimanja. To je izzvalo vprašanje, kje so skriti vzroki za to, ali so pod vplivom sovražno razpoloženih duhovnikov, ali pa je taka že njihova vzgoja. Na sestanku so pojasnili, da zavzemajo škofje po 1952. letu, ko je bila skupna konferenca v Zagrebu, dejansko pozitivno stališče do CMD, težko pa je reči, zakaj se nekateri mlajši duhovniki nočejo vključiti v društvo. Pred leti je bil morda tak vpliv na semenišču, zdaj pa predavatelji, ki so člani CMD, stremijo za tem, da bi v društvo usmerili tudi mlajše duhovnike. Ti sami kažejo svoja stališča s tem, da si ne želijo društvenih obveznosti, da se ne zanimajo za društveno delo i. pd. Da taka stališča niso najboljša, pojasnjuje tudi razlaga, da so med duhovniki, ki kršijo naše predpise zlasti na področju verske strpnosti in zlorabe vere v politične namene, po večini tisti, ki niso včlanjeni v CMD. Slovenski škofje so prav v zadnjem času ponovno pozvali duhovnike, naj spoštujejo predpise, kar društvo toplo pozdravlja, samo pa si tudi prizadeva, da usmerja svoje članstvo k lojalnemu sodelovanju z oblastjo in spoštovanju predpisov. Na skupnih sestankih pojasnjujejo sodobno problematiko. Taka pozitivna prizadevanja pa gredo seveda mimo tistih, ki niso člani in katere lahko lastna presoja zavede v nepravilno delo.

Glede na to, da so se študentje teologije iz Sarajeva letos udeležili mladinskih delovnih akcij, iz Slovenije pa ne, so v društvu pojasnili, da je vzrok predvsem v tem, da je vodstvo sarajevske fakultete v enotnih rokah frančiškanskega reda, medtem ko v Sloveniji slušatelji niso le iz ene škofije, temveč iz več škofij, med katerimi bi bil potreben poprej dogovor o enotni propagandi za udeležbo na akcijah.

Velika prednost, ki so jo deležni člani CMD, je socialno zavarovanje duhovnikov. Društvo ima namreč z Zavodom za socialno zavarovanje pogodbo in po letošnjem izpopolnjenem dogovoru so bili prevedeni vsi upokojenci po novih predpisih, tako da prejemajo sedaj upokojeni duhovniki po 15.000 din pokojnine.

Novinarje je še zanimal cerkveni tisk. Škofijski ordinariat nima več pomislekov pri izdajanju dovoljenj za tisk raznih cerkvenih knjig, odkar je Zadruga katoliških duhovnikov spremenila pravila, tako da so v njej lahko včlanjeni vsi duhovniki ne glede na članstvo ali nečlanstvo v CMD. Tako so v Sloveniji že tiskali molitvenik v precej visoki nakladi, ter razne formularje za potrebe Cerkve. Zaprek pa tudi ni za tiskanje drugih cerkvenih knjig, učbenikov i. pd. Problem je le, kako zbrati gradivo in pridobiti sodelavce. Redno izhajata glasilo CMD »Nova pot« in verski list »Družina«, mariborski škofijski ordinat pa je izdal popolno Sveto pismo, ravno 100 let od zadnje popolne izdaje v slovenščini.

Ob zaključku so na sestanku še pojasnili, da si CMD močno prizadeva navezati tesnejše stike z raznimi verskimi skupnostmi v Jugoslaviji, za kar pogosto prireja izlete in oglede krajev v drugih republikah, hkrati pa vabi tudi člane drugih skupnosti v Slovenijo.

M. N.

Železniška nesreča v Zalužanih

je terjala 12 smrtnih žrtev, 38 ljudi pa je bilo poškodovanih

Banja Luka, 28. avg. (Tanjug) Sekretariat za notranje zadeve v Banji Luki je objavil davi ob treh uradno poročilo o hudi prometni nesreči, ki se je pripetila včeraj v Zalužanih blizu Banje Luke. V poročilu je rečeno, da se je 27. avgusta ob 13.15 v Zalužanih na progi Banja Luka—Zagreb pripetila huda železniška nesreča, v kateri je izgubilo življenje 12 ljudi, poškodovanih pa jih je bilo 37. Brzovlak štev. 1503, ki vozi na progi Sarajevo—Zagreb, je odpeljal s postaje Banja Luka ob 13.06, v Zalužanih pa je iztiril preden je prispel na most ki vodi čez majhno reko Dragošaj. Lokomotiva je zavozila v ograjo mostu, se zavalila v rečico ter potegnila za seboj službeni vagon in še dva vagona drugega razreda, polna potnikov.

Poškodovanim potnikom so takoj priteteli na pomoč pripadniki JLA, uslužbenci Ljudske milice in delovne ekipe železniškega transportnega podjetja, potem pa so prispele ekipe zdravnikov ter sanitetnega osebja. Na kraj nesreče je prišla tudi strokovna komisija, da ugotovi vzroke. Po doslej ugotovljenih podatkih se je zgodila nesreča bržčas zato, ker železniška proga tehnično ni bila v redu. Komisija še preiskuje nesrečo in ekipe še čistijo progo.

Smrtno so se ponesrečili vojaka Momčilo Tojčič iz Zagreba, in Zoran Bugar iz Tare, Alija Suljević iz Letovaćev pri Rogatici, vlakovodja Ljupko Mandić iz Sarajeva, Jozefina in Tonka Kun iz Foče, vojak Rajko Babić, poštar Mujo Becirević iz Doboja in Margareta Kirin iz Križa pri Kutini, Borislava Papak iz Zenice. Razen raštetih so med mrtvimi še 3 do 4 leta stara deklica, ki je najbrž hčerka Borislava Papka, in kakih 9 let star deček, najbrž sin Margarete Kirin.

Poškodovane potnike so takoj prepeljali v banjaluško bolnišnico. Štiri laže poškodovane so po prvi pomoči odpustili iz bolnišnice.

Zdravniki in medicinsko osebje banjeluške bolnišnice si na vso moč prizadevajo, da bi pomagali poškodovanim potnikom. Izredno požrtvovalni so tudi pripadniki banjalučke garnizije, ki so stalno na nogah, odkar se je pripetila nesreča. Pred bolnišnico se zbira mnogo prebivalcev, ki so pripravljeni dati kri za poškodovane potnike. Sinoči sta obiskala bolnišnico član CK ZKJ Niko Jurinčič in predsednik OLO Banje Luke Vojo Mitrov, ki sta se zanimala za stanje poškodovanih potnikov in za prizadevanje zdravnikov in bolniškega osebja.

Po davišnjem pregledu poškodovanih potnikov v bolnišnici je predstojnik kirurške klinike dr. Sojat izjavil, da je življenje vseh poškodovancev izven nevarnosti. Izmed 38 potnikov, ki leže v banjeluški bolnišnici, je 12 nevarneje poškodovanih, ki pa počasi že okrevajo.

Pričakovati je, da bodo promet na tej progi obnovili jutri.

Vojska pomaga pri reševanju ponesrečenih potnikov izpod razbitih vagonov

DNEVNE VESTI

30.000 turistov v Črnogorskem primorju

HERCEGNOVI, 28. avg. Letošnja turistična sezona v Črnogorskem Primorju bo rekordna v povojnih letih. To velja zlasti za mesec julij, ko se je v letoviščih od Igale do Ulcinja mudilo kakih 30.000 domačih in tujih gostov. V Kotoru, Budvi, Miločeru in Petrovcu je letovalo v juliju 8.170 turistov, od teh 1436 tujcev, nočevanj pa je bilo 91.232. Na področju Hercegnovega je letovalo 4.757 domačih in tujih turistov s 55.586 nočevanji, v Ulcinju kakih 12.000 turistov, na področju kotorske in tivatske občine pa nad 5000. Tudi v avgustu je tujski promet v Črnogorskem Primorju živahen.

Relejna televizijska postaja na Kosmetu

Priština, 28. avg. (Tanjug). Na Golešu pri Prištini so začeli danes graditi relejno televizijsko postajo, ki bo sprejemala program beograjske televizije in bo obenem služila za razširjanje televizijske mreže proti Skoplju in Makedoniji. Gradbena dela, ki jih opravlja pristinsko podjetje »Ramiz Sadiku«, bodo končana ob koncu leta, v sredini prihodnjega leta pa bodo prebivalci Kosova in Metohije že lahko gledali program jugoslovanske televizije.

Tričenje dveh ladij na Reki

Reka, 28. avg. (Tanjug) Danes ob 11. sta ob izhodu iz reške luke trčila potniška ladja »Pothum« Jadranske linijske plovidbe« z Reke in cisternska ladja »Jajce« »Jadranske tankerske plovidbe« iz Zadra. Samo nekaj potnikov na »Pothumu« je bilo nekoliko poškodovanih. Ladja »Pothum« je kmalu odplula naprej. Posadka »Pothum« pravi, da je ladja »Jajce«, ki jo je vlekel remorker iz petrolejske luke, nenadoma na vso moč zavila nazaj in da nesreče ni bilo mogoče preprečiti. Po prvih cenitvah škoda ni velika. Pristojne oblasti bodo ugotovile vzroke te nesreče.

Velik trgovinski promet na beograjskem sejmu

Beograd, 28. avg. (Tanjug) Po nepopolnih podatkih je trgovinski promet na beograjskem sejmu tehnike v prvih petih dneh dosegel vrednost nad 70 milijard. Od tega odpade kakih 10 odstotkov na izvoz. Ker je bil na sejmu samo komercialni dan, pričakujejo, da bo promet prihodnje dni še znatno narasel. Predstavniki mnogih podjetij, ki razstavljajo na sejmu, pravijo, da so sklenili dejansko še večje posle, ki pa jih spričo pomanjkanja nekaterih informacij še ne prijavljajo.

Tovarna »Tomos« iz Kopra je prodala vse svoje izdelke, ki jih lahko izdela do konca leta in je že začela sklepati pogodbe za prihodnje leto. Podjetje »Milan Blagojević« iz Smedereva je sklenilo pogodbe v vrednosti nad 1.7 milijarde, »Crvena zastava« iz Kragujevca pa za nad milijardo dinarjev. Večje pogodbe so na sejmu sklenili tudi Industrija motorjev v Rakovici, tovarna avtomobilov v Priboju, »Metalac« iz Mrkonjićgrada, Agrooprema iz Beograda in drugi.

Sestanek z norveškimi gospodarstveniki

Beograd, 28. avg. (Tanjug). — Delegacija norveških gospodarskih strokovnjakov, ki se s predsednikom organizacije uvoznikov te dežele Rolfom A. Bergom mudi v naši deželi, je imela danes prvi sestanek z našimi gospodarskimi strokovnjaki. Z jugoslovanske strani so se udeležili sestanka generalni sekretar Zveze trgovinskih zbornic Risto Bajalski, sekretar Zvezne zunanjetrgovinske zbornice Ivo Barbalić in njegov pomočnik dr. Milan Aleksić ter drugi.

ČETRTI FESTIVAL KMETIJSKEGA STROJNIŠTVA V KOPRU

Koper, 28. avg. Danes ob 14. se je tu začel IV. festival kmetijskega strojništva, ki ga je organiziral glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije s sodelovanjem zadružnih organizacij in okrajnim odborom Ljudske tehnike v Kopru. Vsak okraj je poslal na tekmovanje po tri tričlanske ekipe in to po dve odraslih in po eno ekipo mladih zadružnikov. Vseh udeležencev tekmovanja je torej 72. Danes in jutri bodo tekmovali v spretnostni vožnji in v oranju, posebna komisija pa bo preizkusila tudi njihovo teoretično znanje v motoroznanstvu, kmetijskem strojništvu, agrotehniki in prometnih predpisih. Festival je otvoril na starem koprskem pomolu član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Julij Beltram. Otvoritvi so prisostvovali še mnogi politični in javni delavci.

Zaključna svečanost bo v nedeljo dopoldne, ko bodo razglasili izid tekmovanja. Nato bo zmagovalce sprejel tovariš Albin Dujc, ki jim bo tudi razdelil nagrade.

F. M.

Center za gostinske kadre v Beogradu

Beograd, 28. avg. Zveza gostinskih zbornic Jugoslavije pripravlja ustanovitev centra za usposabljanje kadrov. Center bo imel dva oddelka: oddelek za instruktorje in oddelek za izvenšolsko izobraževanje gostinskih delavcev. Sredstva ki bodo potrebna, bo center dobival iz sklada za kadre. Tečaji, organizirani v centru, bodo trajali po štiri mesece. Pričakujejo, da bo center že v začetku prihodnjega leta sprejel prve slušatelje.

(Privredni pregled)

DELO

IZHAJA VSAK DAN

UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR

Miran Zakrajšek, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrič (notranjepolitično in gospodarsko področje) — Milan Šega, Cene Kranjc, (kultura, prosveta) — France Drenovec (zunanja politika) — Boštjan Žagar (dnevna redakcija) — Milan Starin (dopisništvo) — Bojan Ajdič (ljubljanska rubrika) — Dušan Kuret (telesna vzgoja) — Ivan Kranjc (zanimivosti) — Dušan Vrtovec (tehnični urednik)

LE TAKO NAPREJ

Čeprav je letošnji plan kranjske »Planike« zelo napet, ga je kolektiv z dobro organizacijo proizvodnje in stimulativnim nagrajevanjem po učinku presegel v prvi polovici leta za 1,94%

Kolektiv kranjske tovarne obutve »Planika« si je v letošnjem letu zadal zelo visoke obveznosti: 1 milijon in 100 tisoč parov čevljev, od tega v prvem polletju 628.100 parov. Lanska proizvodnja čevljev v prvem polletju je bila znatno manjša — komaj 486.761 parov. Kako je mogoče, da so si v tovarni zadali proizvodni skok kar za preko 140 tisoč parov čevljev več v prvem polletju kot lani, čeprav podjetje pravzaprav ni povečalo števila zaposlenih (v letu 1958 je bilo v neposredni proizvodnji zaposlenih 659 delavcev, letos pa 664, torej komaj 5 delavcev več), pa tudi stroji so isti, kot so bili pred leti.

IZPOPOLNILI SO ORGANIZACIJO DELA

V glavnem sta dva osnovna vzroka, ki sta »Planiko« privedla do tako lepih uspehov. Prva »skrivnost« uspehov kranjskega kolektiva je v smotrni organizaciji dela. Že konec lanskega leta so v razvojnem oddelku pripravili vse potrebno, da bo proizvodnja v letu 1959 kljub zelo napetemu planu tekla s čim manj motnjami. Razvojni oddelek, ki ima štiri pododdelke (vzorčni oddelek, gradirnico, poskusno delavnico in modelarno), je že pred proizvodnjo temeljito pregledal vse modele čevljev, ki so bili namenjeni za proizvodnjo v letošnjem letu in je že v poskusni delavnici odstranil vse tiste drobne pomanjkljivosti, ki bi v množični proizvodnji lahko postale usodne za uspeh kolektiva. Seveda je razvojni oddelek tudi budno spremljal vsako napako, ki se je pojavila med proizvodnim procesom, tako da je bilo moč vse pomanjkljivosti odstraniti tako rekoč v kali. Rezultat takšne organizacije dela je danes že na dlani. Od 640.303 parov čevljev, kolikor jih je tovarna izdelala letos v prvem polletju, so potrošniki reklamirali komaj 3.253 parov, ali 0.50 odstotkov. V juniju se je kvaliteta proizvodnje tako izboljšala, da je od 106.908 proizvedenih parov kontrola zavrgla le 669 parov čevljev ali 0.62 odstotka!

Druga sprememba v organizaciji dela je bila izvršena v obratih. Do lani so predmojstri, ki jih ima tovarna sedem, skrbeli vsak za svoj oddelek po stroki dela; tako je na primer ta načmojster skrbel za prirezovalnico, drugi za šivalnico, tretji za konfekcijsko delavnico itd. Ta način organizacije dela ima sicer svoje dobre pa tudi slabe strani. Slaba stran se je pokazala zlasti v tem, da med posameznimi oddelki ni bilo nujno potrebne koordinacije in so se ponekod pojavljala ozka grla, drugod pa je proizvodnja prehitevala. Zato so pod nadzorstvo enega nadmojstra združili letos tri oddelke — prirezovalnico, šivalnico in konfekcijsko delavnico istega tipa proizvodnje. Sprva je takšna preusmeritev dela povzročala nekoliko »škripanja«, vendar so se delavci in nadmojstri kar hitro znašli, tako da daje ta nova organizacija dela najlepše sadove.

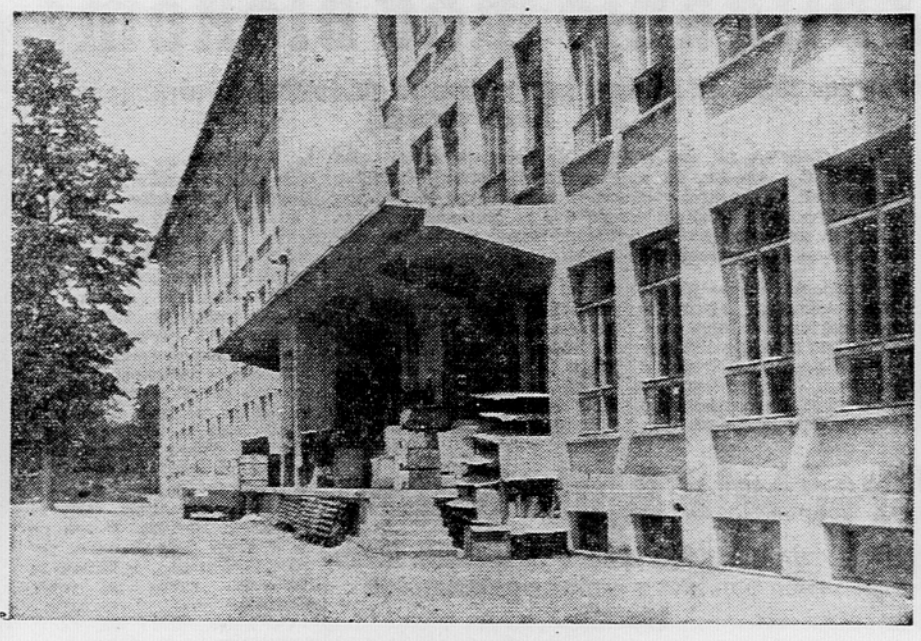
Veliko pozornost je tovarna posvetila tudi rednemu odvajanju izdelane obutve v skladišča. Do letos se je pogosto dogajalo, da je bila odprava v skladišče na papirju urejena, dejansko pa so čevlji še ležali v tovarni ali celo na odpremnih vozičkih. Zato so se obračuni zaradi vsklajevanja med knjigovodstvom in skladiščem večkrat zavlekli za nekaj dni. Letos so te motnje odstranili in uredili obračunavanje po dnevnih nalogih. S tem niso v podjetju zmanjšali samo proizvodne dobe, marveč tudi obratna sredstva, ki so vezana na blago v proizvodnji.

PRI NAGRAJEVANJU MOČNO UPOŠTEVAJO KVALITETO

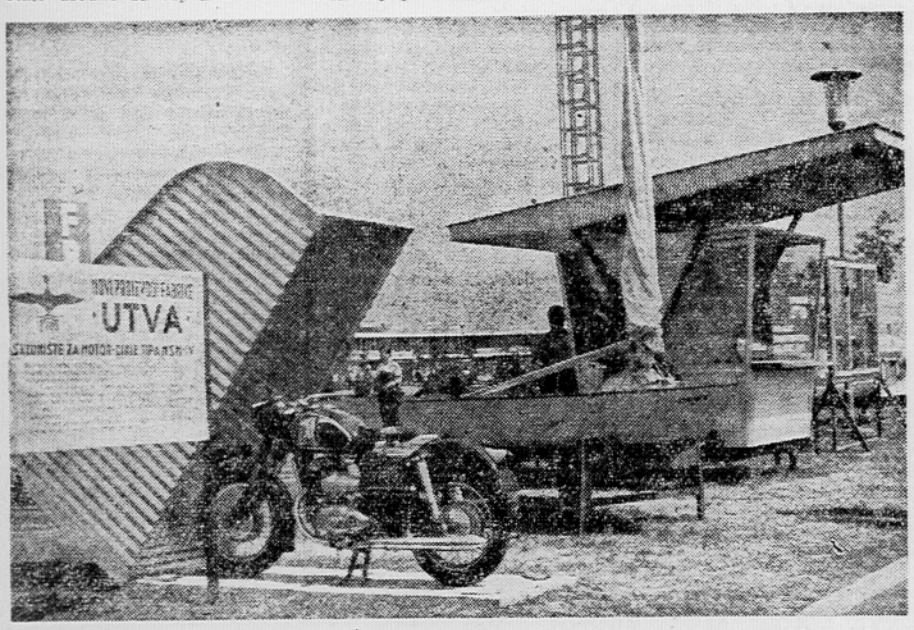
Drugi vzrok uspehov »Planike« pa je v pravilnem načinu nagrajevanja po učinku dela, ki stimulativno deluje na delavčevo prizadevnost. Delavci so nagrajeni najprej z osnovno tarifno postavko, nadalje na preseganje svoje norme, k temu pa se pridruži še posebno ocenjevanje s točkovanjem. Točkovanje se izvaja po posameznih oddelkih, ker je dan zlasti močen poudarek na kvaliteto proizvodov (za kvaliteto 2/3 točk, za izpolnitev plana 1/3 točk). S tem, da je v sistemu nagrajevanja poudarjena kvaliteta dela, so delavci prisiljeni delati dobro, kar v veliki večini tudi uspe.

Kot že uvodoma rečeno, si je »Planika« v prvi polovici letošnjega leta zastavila proizvodni plan 628.100 parov čevljev. Čeprav je bil plan zelo napet, je prav zavoljo dobre organizacije in stimulativnega načina nagrajevanja po učinku dela ob isti delovni sili in istih strojih kot pred leti kolektiv presegel svojo obveznost za 12.203 pare, torej za 1.94 odstotkov. Ob tem uspehu »Planike« — 640.303 pari čevljev, v prvem polletju — pa velja pripomniti še to, da je proizvodnja »Planike« dokaj pestra, kar seveda delno otežkoča množično serijsko proizvodnjo. Tovarna izdeluje zadnja leta povprečno okoli 60 različnih modelov zimske in prav toliko modelov letne obutve, seveda pa vsak model še v raznih barvah in različnih vrstah materiala kar ni majhna in lahka naloga.

I. P.

»Planika« je mimo kombinata »Borovo« največji proizvajalec obutve v naši državi

Praktična garaža za motorna kolesa, kakršno je razstavilo podjetje »Utva« na beograjskem sejmu tehnike

TRETJI SEJEM TEHNIKE V BEOGRADU

Novi tehniški dosežki v industriji

Beograd, avgusta — Tretji sejem tehnike v Beogradu ne nudi obiskovalcem in poslovnim ljudem samo širokega pregleda proizvodnje v štirih velikih panogah: strojegradnji, elektroindustriji, kemični industriji in kovinsko-predelovalni industriji. Obenem daje tudi pregled zadnjih utsvaritev tehnike v teh panogah pa tudi tehniških dosežkov naše industrije.

Izmed tisočev izdelkov je težko izbrati tiste, ki bi pomenili zadnje svetovne tehniške dosežke in ki bi bili zadnje utsvaritve naše še mlade industrije. Zato bom skušal omeniti samo nekatere, ki so bili zame, laika najbolj zanimivi.

NAPRAVE ZA KONTROLO IN MERJENJE NUKLEARNE ENERGIJE

Belgijska tvrdka »ASEC« je razstavila na sejmu najmodernejše naprave za kontroliranje in merjenje nuklearne energije. Namenjene so elektrarnam na atomski pogon, laboratorijem, kakor tudi za druga elektronska merjenja. Eden izmed najbolj kompliciranih razstavljenih instrumentov je aparat, ki združuje v sebi spektroskop, derivator, analizator amplitud, avtomatsko upravljanje, linearnega ojačevalca in naprave za polnjenje. Ta tvrdka razstavlja v svojem oddelku fotosentilator, naprave DBL za prenos zveze pod visoko napetostjo, radijske postaje za avtomobile itd. Avtomobilska radijska postaja temelji na načelu radiotelefonije in se zelo praktično upravlja s pomočjo slušalk, ki so nameščene v kabini avtomobila, medtem ko je postaja sama v zadnjem delu vozila. Taka radijska postaja je zelo primerna za mestni promet in reševalna vozila.

Nizozemska tvrdka »Phillips« je razstavila moderen rentgenski aparat, ki lahko napravi v sekundi osem posnetkov.

Posebno zanimiva je razstava mehaničnih sredstev. Največje svetovne tvrdke so razstavile najmodernejše elektronske naprave za poslovanje v gospodarstvu in administraciji. To so elektronske naprave za knjiženje in statistiko, ki nadomeščajo delo več tisoč ljudi. Znana ameriška tvrdka »IBM« je razstavila najnovejše modele elektronskih avtomatskih strojev, ki delajo na podlagi preluknjanih kartonov. Zlasti je zanimiv stroj, ki dela na podlagi perforiranega traka.

Na področju industrije motorjev je zanimiv izdelek italijanske tvrdke »Bertoni in Coti«. To je popoln stroj za popravljanje vozil — zadnja iznajdba tehnike. Francosko podjetje »Erno Batignol« je razstavilo kopirne stružnice za obdelovanje kovin s popolnoma avtomatiziranim ciklusom dela.

DOMAČI IZDELKI

Na področju domačih izdelkov za široko potrošnjo je zanimiva radioindustrija. Več jugoslovanskih podjetij radioindustrije, »Nikola Tesla« in Zavodi RR iz Niša, je začelo izdelovati tranzistorske radioaparate s sedmimi tranzistorji. Obljubljajo, da bodo te tranzistorske sprejemnike začeli serijsko izdelovati že prihodnje leto.

V strojegradnji pomeni pomemben uspeh horizontalni vrtalni stroj, ki je konstrukcija ing. Dušana Milosavljevića. Izdelan je popolnoma iz domačega materiala in se uporablja za obdelavo kovin- za vrtanje, struženje, rezanje, rezkanje in druge operacije. Podjetje »Prvomajska« je razstavilo ultrazvočni vrtalni stroj.

Pomemben uspeh domače industrije je vsekakor tudi proizvod krogličnih ležajev tovarne »Tito« v Sarajevu. Izdeluje jih izključno iz domačega materiala, namreč iz kovanega legiranega jekla.

Izdelava Dieselovih motorjev v tovarni »Famos« v Sarajevu daje naši motorni industriji in industriji motornih vozil nove perspektive. Na sejmu je razstavila motor s 400 Ks, te motorje bodo montirali v Dieselove lokomotive, kakršne bo izdelovala tovarna »Djuro Djaković« v Slavonskem Brodu. Z izdelavo teh motorjev ne bo več potreben njihov uvoz.

Tovarna »Famos« je razstavila tudi motor s 150 Ks, ki je namenjen za hladilnice in vozila nad deset ton. Kar je najbolj značilno za domače razstavljalce, ni samo stopnja v osvajanju proizvodnje posameznih strojev in orodja, temveč tudi prehod na serijsko izdelavo vrste zelo kompliciranih proizvodov na področju elektroindustrije, strojegradnje in kovinsko-predelovalne industrije. Posebnega pomena je tudi serijska proizvodnja predmetov za elektrifikacijo gospodinjstva in drugih električnih tehniških sredstev. To kaže, da je naša industrija postala pomemben proizvajalec kvalitetnega tehniškega blaga za široko potrošnjo, kar tudi navadnega opazovalca najbolj zanima na tem specializiranem sejmu, ki je skoro izključno namenjen poslovnim ljudem.

I. Stojiljković

Tovarna gum v Pirotu povečuje proizvodnjo

V tovarni gum »Tigar« v Pirotu že montirajo stroje v novem obratu, v katerem bodo proizvajali avtomobilske gume in gume za motorna kolesa. Po planu naj bi v pnevmatikarni, kakor se ta obrat imenuje, izdelali letno 118.000 zunanjih in 147.000 notranjih avtomobilskih gum in gum za motorna kolesa.

Po Jugoslaviji

STIRJE NOVI OBRATI »JUGOVINILA«

Ob desetletnici tovarne plastičnih mas »Jugovinil« v Kaštel Sučurcu pri Splitu, ki jo bo kolektiv proslavil letos za dan republike, bodo začeli obratovati štirje novi obrati. Proizvodnja polivinil klorida se bo tako povečala od 7 na 14 tisoč ton letno, bruto dohodek tovarne pa od 7 na 15 milijard dinarjev letno. Obratovati bodo začeli oddelek za proizvodnjo mehčalnih sredstev, ki smo jih doslej uvažali in plačali zanje pol milijona dolarjev na leto, oddelek za proizvodnjo nove vrste polivinilklorida, del nove elektrolize ter oddelek za predelavo polivinilnih snovi.

MLADINA GRADI TRAMVAJSKO PROGO SARAJEVO—ILIDŽA

Mestno prometno podjetje gradi tramvajsko progo od Sarajeva do znanega letališča Ilidža. Pri gradnji bo sodelovalo tudi 20 mladinskih delovnih brigad. Predvidevajo, da bo znašala vrednost prostovoljnega dela pri trasiranju in montiranju tračnic okrog 50 milijonov dinarjev. Dela bodo končana do 29. novembra.

VALJEVO BO DOBILO ŠTIRI PRODAJALNE ZA SAMOPOSTREŽBO

Na pobudo okrajne trgovinske zbornice sta podjetji »Povrtar« in »Budućnost« v Valjevu sklenili, da bosta do konca leta opremili štiri prodajalne s samopostrežbo. Tri poslovalnice bodo v novih zgradbah, četrto bodo uredili pa v starih prostorih.

Načrte za opremo teh trgovin pripravljajo v Trgovinski zbornici Srbije in bo oprema stala okrog 50 milijonov din.

REKI TURIJI SO SPREMENILI TOK

Reka Turija teče skoz. Kolubarski bazen, znan po bogatih nahajališčih lignita. Med vasema Strmovo in Mirosaljica so zgradili novo rečno strugo, dolgo tri kilometre in široko 15 metrov. Grade še tri mostove. Premestitev struge je stala 25 milijonov dinarjev.

SKR ZA SETEV V ISTRI

Na seji okrajnega ljudskega odbora v Pulju so priporočili občinskim ljudskim odborom, gospodarskim, družbenim in političnim organizacijam, kakor tudi zasebnim kmetovalcem, naj izpolnijo setveni načrt za letos. Po tem priporočilu naj bi posejali 18.000 ha z italijanskimi vrstami pšenice, ki dobro obrode. Že sedaj bodo morali poskrbeti za seme, kakor tudi za vse potrebne agrotehnične ukrepe in priprave. Priporočajo tudi razširjenje sodelovanja individualnih kmetovalcev z zadrugami. Planirana setev naj bi dala povprečen pridelek 25 stotov na ha ali skupaj 5500 vagonov pšenice, za 1100 vagonov več kakor letos. Če pripomnimo, da porabi prebivalstvo v puljskem okraju približno 4400 vagonov na leto, bo imela Istra, ki je bila nekdaj pasivna, vendarle presežek pšenice. Za to jamčijo že vsi sedanji ukrepi in priprave, kakor tudi to, da so mobilizirane vse delovne sile (il)

Na obisku pri mariborskih tabornikih

SONCE NA VERUDICI

Sredi borovcev, na majhni vzpetini zunaj Pulja, kjer se morje v ozkih zalivih in prelivih zajeda v istrsko obalo, stoji stara vojaška trdnjava Verudela. Tod je nastalo čez poletje pravcato slovensko mestece. Ni ga na zemljevidu, kajti njegovi prebivalci pridejo z nastopom vročih poletnih dni in se poslovijo, ko se prve jesenske barve razlijejo čez istrski kras. Na hribčku, ki ga z obeh strani obliva morje, je v tem času »mestni vrvež« največji. Mestece je grajeno iz šotorov, ki se nizajo drug za drugim pod senčnimi borovci. Mestni predeli pa nosijo kar oznake domačih krajev: Radlje, Kranj, Murska Sobota, Maribor. Največ je Mariborčanov, ki tvorijo mestno jedro s 500 prebivalci. Sledijo jim Kranjčani in Sobočani. Mestna naselitev poteka v štirih izmenah. Z vsako pride na Verudico okrog tisoč novih meščanov.

Menda se razumemo, da gre za mestece, kjer živijo naši slovenski letoviščarji, taborniki in izletniki.

Rekli so mi, naj grem kar naprej, naravnost po »glavni ulici«, mimo taborov Zveze borcev Kranj in Maribor. Prišel bom v pionirski mestni predel, v tabor Zveze prijateljev mladine. Naposled, ko sem obredel nekaj »stranskih ulic«, sem zagledal pisano ograjo in nad njo oznako, ki sem jo iskal.

Svet se tukaj prevesi in nalahno pada proti morju. Košati borovci zakrivajo blizu 70 šotorov. Razporejeni so ob poti, ki drži k jasici z drogom in zastavo. Pod dolgo, zeleno platneno streho je »mestna restavracija«, poleg nje kuhinja, skladišča in pisarna. »Upravne zgradbe« spominjajo na hišice palčkov, uličice tega mestnega predela na mladost, ki se gnete in drenja k šotorom ali proti obali. Sredi šotorov je tudi »bolnišnica« in vodovodna pipa, ki opozarja, da ima mestni predel svoj vodovod. Mizica za tenis, igrišče za odbojko in rekviziti za vodne športe potrjujejo, da so tod doma vneti fizkulturniki. »Javna knjižnica«, ki ima na policah 200 knjig (pravzaprav le dvajset, ker so ostale pri bralcih), je v pisarni tabora. Za glasbeno življenje v mestnem predelu skrbi taborovodja prof. Lešnik s svojo harmoniko. Toliko opazi obiskovalec na prvi pogled, ko se še razgleduje po napisih: ostalo je skrito. Pravzaprav tudi ne, saj nasmejani obrazi, smeh in živžav 250 mladih prebivalcev mestnega terena dovolj zgovorno povedo, kakšen je »življenjski standard« in vse, kar je z njim v zvezi.

Navada je, da v občini obiščemo župana. V taboru na Verudici ima to dolžnost vodja tabora. Ustaviti moramo torej prof. Lešnika. Vprašanje je le, kdaj ga lahko motimo pri njegovih opravkih. Tukaj ni občinske pisarne, kjer smukneš pri zadnjih vratih ven in naročiš tajnici, da si »službeno odsoten«. Vodja tabora je od jutra do večera izpostavljen javnemu življenju. Skupaj z ekonomom in kuharicami ga tarejo skrbi za prehrano, zanima ga položaj v bolniškem sektorju, ureditev komunalnih naprav, igra namizni tenis in odbojko, vodi sestanke z vodiči, piše dnevnik — in (kar imajo v taboru najraje) raztegne meh in igra poskočne, vedre in otožne melodije... Slednjič se vendarle najde čas, ko za trenutek posedi in ustreže novinarski zvedavosti.

Že šesto leto mu teče mandatna doba. Ni preprosto postaviti celo mestno naselje, predvideti vse objekte, organizirati delo. Letos so že marsikaj izboljšali, kar je prejšnja leta manjkalo. Dež jim ne dela več preglavic. Obednica je prekrita, šotorov je za več kot 250 otrok. Začeli pa so z 12 šotori.

»Prihodnje leto bomo postavili tudi prhe,« pripoveduje.

»Kaj pa elektrika? Sosedje jo že imajo?«

»Naša elektrika je sonce. Sem proti njej. Otroci vstanejo, ko je sonce že visoko, zvečer gredo z zatonom spat.«

»Kako teče vzgojno delo?«

»Združeno je z življenjem v taboru. Imamo pedagoški svet, ki ga sestavljajo naši vodiči, in mladinski svet, ki predstavlja nekakšno samoupravo pionirjev. Vsa naša prizadevanja gredo za tem, da organiziramo življenje tako, da se otroci prijetno počutijo, da imajo razvedrilo in delo, ki jih vrašča v kolektivno življenje in odpravlja napake posameznikov.«

Pogovor bi še lahko tekel. Vprašanj je mnogo, postavljajo jih dokazi in izkušnje. Mnogo odgovorov je v knjigi obiskov, kjer so zapisane pohvale in priznanja. Organizirati tako velik tabor otrok je vsekakor zapletena in zahtevna stvar. Tabor Zveze prijateljev mladine mariborskega okraja pa je gotovo najbolje urejen, tako po svojem zunanjem videzu kot po organizaciji in vsebini življenja.

*

Kadar ne vabi piščalka k tabornemu ognju, k športnim tekmovanjem s sosednimi tabori, se vrstijo v šotorih pogovori, zgodbe in spomini na doživetja. Ni jih malo, saj je za mladost vse tako pomembno in veliko. V borovcih se oglašajo škržati in nočno pesem intonirajo črički. Gostje, ki so med mladino, pa se priporočijo ekonomu Kristanu, da jim odpre vrata k svojemu bifeju (sodi med najcenejše v Istri). Med njimi sem našel slikarja Maksa Kavčiča. Obtežen s skicirko, stojalom, paleto in barvami »lovi« istrske motive, zvečer se vrne v mladinsko naselje in pove kakšno pristno »prleško«... »Najraje sem med mladimi,« mi je povedal. »Med njimi se najlepše počutim.« Tako so zapisali v knjigo obiskov tudi gostje, ki so tabor obiskali. Tako naj bo zapisano tudi v novinarski beležnici.

Ko mladinsko naselje v mestecu Verudici zaspi, so v drugih mestnih predelih še na nogah. Mariborčani in Sobočani se vrtijo na plesišču ob zvokih svojega radia. Na glavni ulici zaživi večerna promenada. Ob morju utripajo svetilniki in parniki se pozibavajo v daljavi. Nebo je posejano s čredami zvezd, ki mežikajo v toplo istrsko noč. Verudica utihne proti polnoči, da se zdrami ob sončnem svitu spet vedra in sveža. Tako bo še ta mesec in nekaj dni v septembru. Potem bo do naslednjega poletja slovensko mestece na istrski obali izginilo. Samo valovi bodo zamolklo udarjali ob skale in ridovi stare trdnjave bodo spredli spomine na mladost, ki ih je s krikom in smehom prebudila pod poletnim soncem. V pravem Mariboru, Kranju, Soboti in Radljah pa se bo na tisoče ljudi spominjalo veselih dni, čakalo nove pomladi in novih vročih dni pod šotori na Verudici.

D. Vresnik

Tudi na Tjentištu si je mladež postavila šotore. Takole v naravi kosilo še zlasti tekne.

Zbližanje med blokoma

»Pravda« meni, da so dane perspektive za zbliževanje in urejanje nerešenih vprašanj

MOSKVA, 28. avg. (TASS). Moskovska »Pravda« piše danes v uvodniku, da daje najnovejši razvoj dogodkov možnosti za preokret v odnošajih med dvema svetovnima blokoma in da so danes perspektive za postopno zbliževanje in urejanje nerešnih vprašanj zaradi zagotovitve miroljubne koeksistence vseh držav.

Ko poudarja, da je glavni problem sedanjosti odstranjevanje ostankov iz druge svetovne vojne, obtožuje list glede na sporočilo Hruščeva Adenauerju zahodnonemške vladne kroge, da nasprotujejo reševanju tega problema. Sedaj so se v Zahodni Nemčiji, pravi list, ponovno prebili na površje agresivni krogi, ki so za revanžo in revizijo mej, če pa bi vlada te države šla po tej poti, bi lahko nastala nova svetovna vojna.

Zgolj življenjska praksa, piše »Pravda«, bo sedaj pokazala, ali so voditelji Zahodne Nemčije za koeksistenco s Sovjetsko zvezo in drugimi državami s socialističnim sistemom ali pa računajo v svoji politiki z uporabo sile.

Ko označuje ostanke iz druge svetovne vojne kot glavni vzrok za pomanjkanje dobrih odnošajev med Zahodno Nemčijo in socialističnimi državami, se »Pravda« zavzema za podpis mirovne pogodbe z Nemčijo in za zbližanje obeh nemških držav, zahodnonemški vladni krogi pa zavračajo te predloge in se prizadevajo obdržati okupacijski režim v zahodnem Berlinu. S tem pa se ti krogi drže formule, poudarja »Pravda«, s katero se Sovjetska zveza ne more strinjati.

Ob koncu pravi list, da je v sedanjem mednarodnem položaju, ko naj bi izmenjala obiske državna voditelja Sovjetske zveze in ZDA, odvisno od političnih voditeljev Zahodne Nemčije, ali bodo ostali ob strani ali pa bodo prispevali k likvidiranju »hladne vojne«, zmanjšanju napetosti in okrepitvi miru po vsem svetu.

Srečanje Ajub-Nehru

Po mnenju nekaterih krogov bi srečanje lahko pomenilo preokret v indijsko-pakistanskih odnosih

NEW DELHI, 28. avg. (Tanjug). Vplivni pakistanski dnevnik »Pakistan Times«, ki izhaja v Laborl, piše, da bi lahko bližnji sestanek pakistanskega predsednika in indijskega ministrskega predsednika pomenil preokret v odnosih med obema državama. Državnika se bosta sestala na delhijskem letališču 1. septembra, ko bo predsednik Ajub potoval v Vzhodni Pakistan.

List opozarja v uvodniku, da so bili stiki med indijskimi in pakistanskimi zastopniki v zadnjem času prisrčni in da so bili z njimi doseženi določeni rezultati. Lahko se pričakuje, da bo sestanek predsednika Ajuba in ministrskega predsednika Nehruja učvrstil te rezultate, zmanjšal napetost in omogočil napredek v prihodnjih indijsko-pakistanskih razgovorih.

»Pakistan Times« pristavlja ob koncu, da narekuje tudi poslabšanje indijsko-kitajskih odnosov potrebo po res prisrčnih odnošajih in polnem prisrčnem sodelovanju med Indijo in Pakistanom, vendar pa je potrebno, da bi to dosegli, urediti kašmirsko vprašanje.

Gradnja velikega jeza na Evfratu

Damask, 28. av. (AFP) Predsednik izvršnega sveta sirijske pokrajine ZAR Nuredin Kahare, je objavil, da so v Damasku podpisali z misijo sovjetskih strokovnjakov pogodbo za izdelavo načrta za zgraditev jezu na Evfratu.

Ta jez bo omogočal namakanje 300.000 ha in bo neodvisen od visokega jezu, ki ga bodo zgradili na isti reki. S sovjetsko misijo so že prej podpisali tri pogodbe za izdelavo potrebnih študij za izvrtanje 80 arterijskih studencev v puščavi ter za izkoriščanje vode rek Kabur in Barada.

Te pogodbe so podpisali na podlagi sirijsko-sovjetskega sporazuma o tehniškem in gospodarskem sodelovanju, sklenjenega 28. oktobra leta 1957.

Ben Gurion se je vrnil v Izrael

Haifa, 28. avg. (Reuter) Izraelski ministrski predsednik David Ben Gurion se je vrnil sinoči v Haifo po dvotedenskem oddihu, ki ga je nekaj časa prebil na jugu Francije. Na tiskovni konferenci je demantiral vesti, da bi imel med bivanjem v Franciji kakršnekoli politične razgovore.

Nixonova zahvala poljskim državnikom

Varšava, 28 .avg. (PAP) Podpredsednik ZDA Richard Nixon je poslal prvemu sekretarju Poljske združene delavske partije Ladislawu Gomulki pismo, v katerem se zahvaljuje za sprejem v Poljski. Nixon je poslal zahvalna pisma tudi predsedniku državnega sveta Zawadskemu, ministru za zunanje zadeve Rapackemu in več drugim osebnostim.

Poskus z letalom – raketo

New York, 28. avg. (AFP) Na letalskem oporišču Edwards so dokončali priprave, da bi letalo-raketa »X-15« izvršilo svoj prvi poizkusni polet z lastnimi motorji. Aparat naj bi napravil poizkusni polet do višine 160 km, do višine 11.500 m pa naj bi ga dvignil raketni bombnik. Ko se bo bombnik odtrgal od kril, bo »X-15« prižgal svoje motorje in napravil poizkusni polet, ki bo trajal približno 45 minut. »X-15« je doslej uspešno opravil že dva poizkusna poleta, ne da bi prižgal svoje raketne motorje. Pri današnjem poizkusnem poletu bo letalo upravlja pilot Crossfield.

Predsednik Eisenhower in kancler Adenauer pregledujeta častni bataljon v Bonnu

Hammarskjöld o Laosu

Samo zahteva laoške vlade ni dovolj, da bi poslali opazovalce OZN — Diplomatski stiki v Londonu — Ameriška vojaška pomoč kralj. vladi

NEW YORK, 28. avg. (Reuter). Generalni sekretar ZDA Dag Hammarskjöld je izjavil, da ne more poslati v Laos misije OZN, dokler tega ne zahtevajo od njega Generalna skupščina, Varnostni svet OZN ali obe stranki, ki sta prizadeti v sporu. Poudaril je, da samo na zahtevo laoške vlade ne more poslati opazovalcev v Laos.

Generalni sekretar OZN je na dvotedenskem uradnem obisku v Južni Ameriki. Na njegovo zahtevo so to poročilo objavili na sedežu OZN v New Yorku, da bi pojasnili stališče OZN glede na položaj v Laosu.

Zastopnik britanskega ministrstva za zunanje zadeve je izjavil, da je sovjetski veleposlanik v Londonu med včerajšnjim obiskom v Foreign Officeu kritiziral britanske pobude glede položaja v Laosu. Kakor se je zvedelo, je Britanija dala pobudo, naj bi Velika Britanija in Sovjetska zveza, kakor tudi predsedniki na ženevski konferenci o Indokini zahtevali, naj pošlje OZN opazovalce v Laos. Izrazil je tudi pričakovanje, da se bodo nadaljevala pogajanja med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo o položaju v Laosu.

Na tiskovni konferenci je ta zastopnik nadalje dejal, da se je Velika Britanija posvetovala z ZDA o prošnji laoške vlade za finančno in gmotno pomoč. Med temi razgovori je bila Velika Britanija stalno v stiku s francosko vlado. Ob koncu je izjavil, da zadnja poročila kažejo, da se vojaški položaj v Laosu ni izpremenil.

Ameriško ministrstvo za obrambo je objavilo, da bodo ZDA v prihodnjih nekaj dnevih dobavile Laosu določene količine lahkega orožja, šotorov in jeepov. Dobavo vojaške opreme, ki jo bodo prepeljali po zraku, je zaprosila laoška vlada.

Severnovietnamski list »Nandan« piše danes v uvodniku, da pomeni sklep ameriške vlade pomagati kraljevski laoški vladi za povečanje njene vojske še eno resno kršitev ženevskih sporazumov po ZDA.

Kakor poroča hanojski radio, piše ta list v uvodniku: »Ameriški imperialisti skušajo razširiti državljansko vojno v Laosu v dejanski vojni spopad, v katerem bi lahko ZDA in njihovi zavezniki direktno sodelovali.«

Bivši nacistični polkovnik pred sodiščem

Bielefeld (Zah. Nemčija), 28. avg. (AP) Bivši nacistični polkovnik Herbert Zimmerman se bo moral zagovarjati pred sodiščem za umor sto zapornikov v Sovjetski zvezi med drugo svetovno vojno. Zimmerman je bil polkovnik nacističnih enot SS in je obtožen, da je 15. julija leta 1944 odredil v Bjalistoku naj postrele zapornike. Po vojni je Zimmerman odprl advokatsko pisarno. Njegovo ime je bilo že omenjeno med sodno razpravo proti nacistom v Ulmu zaradi umorov zapornikov v Sovjetski zvezi. Kdaj bodo sodili Zimmermanu, še ni bilo objavljeno.

Proti poskusom v Sahari

Protestno gibanje proti francoskim jedrskim poskusom se širi — Solidarnostno protestno pismo italijanske generalne konfederacije dela

LONDON, 28. avg. (Reuter). Odbor afriških organizacij v Londonu in gibanje za boj proti atomskemu orožju organizirata ta teden v britanskem glavnem mestu proteste proti francoskim pripravam za preizkušanje atomske bombe v Sahari. Danes so bili njihovi pripadniki deset ur »na straži« pred francoskim veleposlaništvom. V nedeljo dopoldne bodo priredili protestni pohod od Hyde parka do trga Trafalgar, kjer bo protestno zborovanje.

Naslovili so tudi odprta pisma na predsednika Eisenhowerja, kanclerja Adenauerja in predsednika de Gaulla, v katerih opozarjajo na posledice, ki bi nastale zaradi francoskih poskusov v Sahari.

Zastopnik odbora afriških organizacij je objavil, da bo posebna protestna skupina odpotovala iz Londona sredi oktobra na eksperimentalno področje v Sahari, od koder bodo prešli na marokško ozemlje, kjer se jim bodo pridružili še drugi ljudje.

Tudi italijanska generalna konfederacija dela se je izjavila proti pripravam za eksplozijo francoske atomske bombe v Sahari. Ta največja italijanska sindikalna organizacija je poslala sindikatom v Alžiru, Maroku, Tunisu, Gani, Nigeriji in Kamerunu ter generalni uniji afriških delavcev pismo, v katerem izraža svojo solidarnost z njihovimi protesti proti poizkusom in pripravljenost, da sodeluje pri vsaki pobudi afriških sindikalnih organizacij zaradi »odstranitve nove grožnje miru, ki se je pojavila prav v času, ko pričakujejo narodi vsega sveta popuščanje napetosti in vidijo konkretne možnosti, da se končajo vsi nuklearni poizkusi.«

Konferenca o izkoriščanju vod v Sofiji

Sofija, 28. avg. Kakor poroča bolgarska časopisna agencija, je bila v Sofiji konferenca o izkoriščanju vod, ki so se je udeležili znanstveniki iz Sovjetske zveze, Kitajske, Bolgarije, DR Nemčije, Češkoslovaške, Poljske, Romunije in Madžarske. Na konferenci so razpravljali o ukrepih proti izgubljanju vode v namakalnih sistemih, o metodah namakanja in o povečanju učinkovitosti irigacijskih sistemov.

POSLABŠANJE INDIJSKO-KITAJSKIH ODNOSOV

Streli na indijski meji

Po besedah indijskega premiera je močna kitajska enota prešla mejo v severnem Asamu in napadla indijsko obmejno četo

NEW DELHI, 28. avg. (Reuter). Ministrski predsednik Nehru je izjavil danes v parlamentu, da je v torek močen kitajski vojaški oddelek prešel na indijsko ozemlje v severnovzhodni pokrajini in začel streljati. Zajel je oddelek indijskih obmejnih stražnikov in skoro obkolil neko predstražo. Obenem je Nehru izjavil, da bo vsak napad proti himalajskima državama Butanu in Sikimu pomenil napad proti Indiji.

Po njegovih besedah so kitajske čete prešle na indijsko ozemlje v pokrajini Subansirija v Severnem Asamu na meji ob Kitajski in Tibetu. Dodal je, da indijska predstraža v Asamu, ki so jo kitajske čete skoro obkolile, nima dovolj municije. Indijsko letalstvo je skušalo včeraj dostaviti tej predstraži po zraku opremo, vendar pa ni uspelo.

To predstražo 38 vojakov je napadla kitajska enota v torek, ko je prej ujela 12 vojakov iz neke razgnane izvidnice. Osmim se je medtem posrečilo pobegniti in se vrniti v obmejno stražnjico. Kljub hudemu streljanju doslej ni vesti o žrtvah.

Nehru je izjavil, da je Indija protestirala pri kitajski vladi zaradi teh incidentov, toda kitajski odgovor trdi, da so prvi začeli streljati indijski vojaki. Kitajska vlada je tudi obdolžila indijske čete, da so v stikih s tibetanskimi uporniki.

Indijski ministrski predsednik je nadalje izjavil, da so Kitajci zajeli pretekli mesec v kašmirski pokrajini Ladaku izvidniški oddelek šestih mož indijske policije, ki pa so jih kasneje izpustili. Dne 7. t. m. je kitajska patrulja 200 vojakov prisilila indijske obmejne stražnike, da so se umaknili tri kilometre v bližini Catangmuja. Kitajska enota se je kasneje umaknila, ker pa so se indijski oddelki vrnili na svojo prednjo postojanko, so kitajski vojaki ponovno prišli in zahtevali od Indijcev, naj se umaknejo in snamejo indijsko zastavo.

Ko se je ponovno bavil s torkovim incidentom na področju Subansirija, je Nehru dejal, da je štela kitajska enota najmanj 200 ljudi, in je dodal, da so naslednjega dne v sredo Kitajci ponovno začeli streljati. Nehru je ob koncu izjavil, da manjkajo podrobnosti, kaj se dogaja, ker je to področje tri tedne hoda od najbližje ceste.

Romunski odnosi z Zahodom

List »Lupta de Clasa« poudarja, da so znaki, ki kažejo na izboljšanje odnosov s Francijo, Britanijo in drugimi zahodnoevropskimi državami

BUKAREŠTA, 28. avg. (Tanjug). Glasilo romunske partije »Lupta de Clasa« poudarja v svoji zadnji številki, da se v zadnjem času kažejo nekateri pozitivni znaki za zboljšanje odnosov Romunije s Francijo, Veliko Britanijo in drugimi zahodnimi državami. V pregledu romunske zunanje politike opozarja »Lupta de Clasa«, da je Romunija za razvoj odnosov na podlagi enakopravnosti in recipročnosti s Francijo in Italijo, želi pa tudi zboljšati odnose z ZDA, Veliko Britanijo in drugimi zahodnimi državami.

Kot dober in pozitiven znak za zboljšanje odnosov med Romunijo in zahodnimi državami poudarjajo znatno povečanje blagovne izmenjave in splošni razvoj trgovinskih odnošajev med temi državami. Zlasti opozarjajo na nedavno ureditev spornih finančnih problemov s Francijo, ki so nastali v povojnih letih zaradi podržavljenja tujega imetja v Romuniji, kakor tudi na sklenitev francosko-romunskega trgovinskega sporazuma o razširjenju trgovinske izmenjave. »Nedavni obisk gospodarske delegacije romunske vlade v šestih državah Zahodne Evrope je imel namen prispevati k razvoju trgovinskih odnosov s temi državami,« piše »Lupta de Clasa«.

Gre za najvažnejšo povojno gospodarsko delegacijo romunske vlade, ki je obiskala Francijo, Veliko Britanijo, Italijo, Švico, Belgijo in Nizozemsko. Njen glavni namen je bil nakup znatnih količin industrijske opreme. Kakor pišejo listi, je vrednost te opreme nad 100 milijonov dolarjev.

List »Scantea«, ki pozdravlja bližnji sestanek Hruščeva in Eisenhowerja, je pred nekoliko dnevi pisal, da romunska vlada »stalno dela za zboljšanje in razvoj romunsko-ameriških odnosov na podlagi miroljubne koeksistence, medsebojnega spoštovanja in recipročnega nevmeševanja v notranje zadeve«. Tudi »Lupta de Clasa« vidi v bližnjem sestanku Hruščeva in Eisenhowerja »zgodovinski dogodek izrednega pomena, ki ustvarja dejanske možnosti za ureditev določenih spornih problemov s pogajanji«.

Vprašanje obnove podjetij

Madžarski listi zahtevajo odločnejše obnavljanje podjetij in boj proti konservatizmu

BUDIMPEŠTA, 28. avg. (Tanjug). Madžarski listi poudarjajo v zadnjem času čedalje bolj zahteve, naj se moderniziranje industrijskih podjetij odločno pospeši in pri reševanju tega problema ostreje zatira konservatizem in brezbrižnost, ki se opažata. Tehniški napredek madžarske industrije je bil postavljen kot ena izmed glavnih nalog v že znani resoluciji CK Partije meseca marca letos, ki pravi, da je zaostajanje na tem področju še vedno znatno in da nalagajo nove povečane naloge ki jih pričakuje gospodarstvo, obvladanje tega zaostajanja.

Nedavno objavljena delna bilanca madžarskega gospodarstva za letos pravi, da je v prvih sedmih mesecih industrija presegla svoj plan povprečno za 9 odstotkov, obenem pa objavlja, da so bili ti rezultati doseženi bolj zaradi povečanja delovne storilnosti oziroma zboljšanja tehniške razvitosti industrije.

V razpravljanju o tem problemu opozarjajo na škodljivi pojav, da vodsva podjetij ne kažejo dovolj iniciative ali pa naravnost nasprotujejo uvajanju modernih procesov v proizvodnji. Direktorji nekaterih podjetij se celo boje novih naprav in strojev, ker pričakujejo od njih povečanje planov in nove zahteve po zboljšanju kakovosti izdelkov. Opozarjajo tudi na pojav, da izdelujejo v Madžarski razne nove stroje in orodje, katerih prednosti prej spoznajo v inozemstvu, kamor te stroje izvažajo, kakor pa v državi sami, kjer jih izdelujejo in jih ne uporabljajo.

Med mnenji o moderniziranju industrije so tudi takšna, po katerih bi bilo potrebno za njegovo učinkovitost ustanoviti osrednji organ, ki bi tesno sodeloval z zavodom za planiranje, pa tudi takšna, da bi bilo treba podjetja na nekak način materialno bolj zainteresirati. V tem smislu predlagajo izpremembo v dosedanjem sistemu razdeljevanja presežnega dobička, ki ga razdelujejo enkrat na leto.

TELEGRAMI

MOSKVA — Sovjetska ekspedicija, ki raziskuje področje tajge v Sibiriji, kamor je leta 1908 padel orjaški meteor, ji ugotovila, da je to področje dvakrat bolj radioaktivno kakor pa ozemlje izven njega.

DÜSSELDORF — Avstralski minister za zunanje zadeve Casey je prispel 28. t. m. v Düsseldorf na tridnevni obisk v Zahodni Nemčiji. Nadaljeval je takoj pot v Bonn, kjer bo imel politične razgovore s podkanclerjem Erhardom in zahodnonemškim ministrom za zunanje zadeve Brentanom. Casey bo obiskal tudi Berlin.

BAGDAD — Iraški minister za planiranje dr. Talaat Šejbani se je vrnil iz Moskve in je izjavil, da je ZSSR pripravljena dati Iraku vsakršno pomoč za miroljubno uporabljanje atomske energije. Minister Šejbani je potoval v Moskvo, da bi podpisal sporazum med obema državama o miroljubnem uporabljanju atomske energije.

PEKING — Kakor poroča agencija Spinhua, se je predsednik kitajske vlade Ču En Laj sestal v Pekingu s predsednikom vlade mongolske ljudske stranke Sedenbalom in drugimi člani vladne delegacije, ki naj bi obiskala demokratično republiko Vietnam in Indijo.

JOHANNESBURG — Južnoafriški minister za zunanje zadeve Eric Louw je odpotoval v Haag na poti v New York. Vodil bo južnoafriško delegacijo na letošnjem zasedanje General. skupščine OZN. Na tem zasedanju bodo med drugim obravnavali tri vprašanja, v katerih je Južnoafriška unija neposredno prizadeta. Gre za vprašanja Jugozahodne Afrike, rasne segregacije in pravice ljudi indijskega porekla, ki žive v Južnoafriški uniji.

KJÖBENHAVN — Pri vojaškem oporišču Tule na Grönlandiji se je zrušil ameriški vojaški helikopter. Nesreče ni preživel nihče izmed dveh članov posadke in petih potnikov. Vzroki te nesreče še niso ugotovljeni.

OB ROBU DOGODKOV

Neuradna volilna kampanja v ZDA

Dve ameriški stranki še nista postavili svojih kandidatov za predsedniške volitve, ki bodo čez eno leto. Toda boj okrog kandidature se je neuradno že začel, med tistimi, ki imajo upanje in ambicije, da bi postali kandidati.

Demokrati sicer še niso dali povoda za tak vtis. V okviru svoje stranke še niso zbrali osebnosti, ki bi jih predstavljala na predsedniških volitvah kot kandidat za Belo hišo. Slabe izkušnje iz zadnjih in predzadnjih volitev so jih prisilile, da dobro premislijo. Adlai Stevenson je prav te dni izjavil, da ne bo znova poskusil sreče, čeravno tokrat ne bi imel za nasprotnika popularnega Eisehowerja.

Bitka za predsedniškega kandidata pa se je začela v republikanski stranki. Ni namreč lahka stvar po tako močni osebnosti kot je Eisenhower izbrati ustreznega kandidata. Prevladuje pa prepričanje, da bo po tolikšnem političnem kapitalu, ki ga je skoval Eisenhover, lahko uspeti vsakemu kandidatu, ki ga bodo predstavili volivcem.

Ko je podpredsednik Nixon odhajal v Moskvo, da bi odprl ameriško razstavo, je bilo rečeno: odhaja v važnem državnem poslanstvu, pa tudi zato, da bo pokazal, ali je sposoben za Eisehowerjevega naslednika ali ne. Pozneje se je pokazalo, da so nekateri najvažnejši dogodki v odnosih med Sovjetsko zvezo in Ameriko šli mimo Nixona. Kljub temu pa je po mnenju ameriških krogov dobro opravil svoj posel in se tako uvrstil med morebitne Eisenhowerjeve naslednike.

Neuradno omenjajo kot možnega Nixovega konkurenta na republikanski listi guvernerja države New York Nelsona Rockfellerja. Po mnenju nekaterih se Rockfeller že obnaša kot bodoči kandidat. Te dni je na primer obiskal Eisenhowerja in se z njim dolgo razgovarjal. Še večji pomen pa pripisujejo njegovemu razgovoru s senatorjem iz New Hamshira Bridgesom, ki je šef republikanskega Političnega odbora. Kot trdijo, sta oba politika na tem sestanku največ govorila o volitvah, ki bodo marca prihodnjega leta v državi New Hamshire. Tedaj bodo imeli volivci prvikrat priložnost povedati, katerega kandidata žele videti na republikanski listi na bližnjih predsedniških volitvah.

Rockfeller sam izjavlja, da se bo dokončno odločil ali bo kandidiral ali ne šele potem, ko bo sam sebe presodil, ali je sposoben »služiti svoji deželi«. List »Washington Star« pa sklepa na podlagi tega sledeče: »Kadar nekdo govori na tak način ,potem se ne pripravlja, da bi postal kandidat,, marveč je že kandidat.«

(Pres-servis)

NA SONCU KOPRSKE »LIPE«

Beseda, ave o slovenski knjigi na Primorskem

Ko so izšle njene prve knjige, smo se resnično razveselili, založbe neprimerno bolj kot knjig. In naj smo si takrat nadaljno pot založbe predstavljali tako ali drugače, naj je njena sedanja fizlognomija blizu ali daleč naši prvi predstavi o njej, naj je celo v nasprotju z našimi željami, je vendarle nekaj, kar se dviga nad vse to: objektivni kulturni pomen »Lipe« v Kopru, ki je tako očiten, da ga niti poudarjati ni treba.

Specifičnost razmer in kraja je prav gotovo vtisnila odločujoč pečat založbi: knjižni program, ki naj pomaga pridobivati nove bralce in obdržati komaj pridobljene, upoštevajoč pri vsem tem dejanske kulturne potrebe tega novega ali skoraj novega bralca.

V tej luči, mislim, gre tudi ocenjevati vsakoletno knjižno produkcijo »Lipe«. Morda k gornjim vrsticam samo še to: založba, ki je v prvih štirih letih svojega obstoja — ustanovljena je bila 1951. — izdala komaj šestnajst knjig, jih namerava izdati samo letos dvajset. Z nakladno je dosegla slovensko povprečje in kar je najvažnejše: 40 do 50% vsake knjige proda založba samo po primorskih krajih.

V teh letih iskanja svoje, če naj jo tako imenujem, programske fizlognomije se je založba tudi ekonomsko utrjevala. Vse do pred dvema letoma je večino knjig morala tiskati v Ljubljani, zdaj pa opravi ves tisk koprska tiskarna. Prav tako vezavo in kliŠeje. In prav založba je tista, ki je postavila temelje sedanji tiskarni, ki bo z letošnjo jesenjo začela delati v novih prostorih in z obnovljenim strojnim parkom, kar pomeni tudi večjo produkcijo. Za konsolidacijo ne samo založbe, ampak tiska sploh, je pomembno tudi to, da so v Kopru po precejšnjih težavah vendarle uspeli ustvariti in obdržati stalen in svojim potrebam ustrezajoč kolektiv grafičnih delavcev, predvsem z dodelitvijo stanovanj najpotrebnejšim med njimi.

Program založbe »Lipa« je iz leta v leto obsežnejši, še uspešnejša pa je prodaja knjige; tako računajo, da bo vsota letos prodanih knjig še enkrat večja od one v letu 1957. V precejšnji meri je ta uspeh pripisati dvema novoustanovljenima knjižnima zbirkama, »Koper 1959« in »Portorož 1959«, ki sta še najbolj ogrela bralce in ustvarila, kot kaže, tudi dokaj trdno mrežo stalnih kupcev.

Program teh zbirk obsega predvsem, rekli bi celo lahko skoraj izključno sodobne avtorje in dela, ki so si v svetu že utrla pot med bralce. Zanimivo je, da smo vrsto teh del videli pri nas že na filmskem platnu. Tako najdemo v zbirki »Koper 1959« mimo Prešernovega sonetnega venca v bibliografski izdaji in v štiribarvnih linorezih Mihe Maleša še Rimske zgodbe Alberta Moravie, Clochemerle Gabriela Chevalliera, Skozi ogenj Malaje Nevila Shuteja (vse to smo gledali tudi v filmu, tretjega od teh z naslovom Skozi pekel), dalje še Hans Falada: Vsakdo umira sam, in Ladja na obzorju, izbor novel in črtic o morju, ribičih in pomorščakih z naslonitvijo predvsem na svetovno literaturo, vendar pa je urednik upošteval tudi domače tekste na to temo. V zbirki »Portorož 1959« pa izideta Perry Burgess: Na otoku gobavcev ter A. Soubiran: Ljudje v belem.

Težave pa ima založba s slovenskimi novitetami in doslej ne preveč srečne roke s predstavljanjem tekoče knjižne produkcije drugih jugoslovanskih književnosti. Od domačih novitet je izšla letos pesniška zbirka Gregorja Strniše, noviteta je pravzaprav tudi že dolgo časa napovedana zbirka novel med radnjo vojno padlega Stanka Vuka »Zemlja na zahodu«, sicer pa ima založba na programu še dva ponatisa: Antona Ingoliča Na splavih ter Frana Erjavca Živalske podobe, morda bo že letos izšel partizanski tekst prav tako enega od slovenskih avtorjev, ki ga je založbi sicer obljubil, ne pa še izročil. Pravzaprav je bilo takih obljub več, tako da založba vendarle računa na jesen. Od drugih jugoslovanskih književnosti imajo na programu odlično zbirko »Vezilja« makedonskega pesnika Blaža Koneskega, ki ga je, sodeč po že objavljenih pesmih po naših revijah, zelo lepo prevedel Ivan Minatti.

Morda še to: nevsiljivo, pa vendar zvesto se založba Lipa oddolžuje spominu tistih slovenskih, na Primorskem rojenih pisateljev, ki ne morejo prodreti v programe drugih slovenskih založb. Med njimi so avtorji, ki so ali prezgodaj umrli, da bi se lahko dovolj afirmirali, ali pa se s pisateljevanjem ukvarjali bolj obrobno in so dosegli pomembnejše uspehe na drugih področjih javnega delovanja, ali pa tudi taki, ki so bili sicer dovolj plodoviti, pa se vendar niso mogli v slovenskem merilu uveljaviti, čeprav so s svojim pisateljstvom prav v teh krajih opravili pomembno delo. Tako je letos v programu »Lipe« že omenjeni Stanko Vuk, za prihodnje pa še Campa, Feigel in drugi.

Koprska založba si je torej že izoblikovala svojo podobo, ki pa prav gotovo ni nespremenljiva; kakor so jo doslej oblikovale potrebe in razmere kraja, tako jo bodo poslej nove potrebe in nove razmere tudi spreminjale.

C. Zlobec

Riko Debenjak: Nad Portorožem

Z beneškega filmskega festivala

Od povprečnih k zanimivim filmom

Te dni poteka v Benetkah jubilejni dvajseti filmski festival. Začetek festivala je v programu ponudil povprečne filme, ki pri kritiki in publiki niso vzbudili veliko zanimanja. Zato ni čudno, da je prve dni festivala veljalo vse zanimanje retrospektivnemu festivalskemu programu, ki je združil nekaj najboljših del iz zgodovine filmske umetnosti. Filmi, kakršni so bili n. pr. Dovženkova »Zemlja«, Eckova »Pot v življenje«, Clairov »Dajte nam svobodo«, Feyderov »Junaški Kermes« in drugi, so vzbudili nehote melanholične misli na »dobre stare čase« sedme umetnosti.

Potem pa so se na tekmovalnem programu festivala začeli vrstiti zanimivejši filmi, ki so napovedali kvalitetni dvig prireditve. Pozornost sta vzbudila italijanski film »Junak našega časa«, film o povojnih zmedah italijanske družbe ter skritem trenju med preostalimi fašističnimi in naprednimi silami. V filmu »Tiger Bay« pa sta navdušila gledalce zlasti nosilca glavnih vlog, Horst Buchholz kot mornar Korčinski in desetletna Hayley Mills. Film je precej napeta kriminalna zgodba.

Svojsko, a izredno zanimivo problematiko obravnava francoski film »Noč vohunov«, ki ga je po lastnem scenariju zrežiral Robert Hossein in v njem ob svoji ženi Marini Vlady zaigral tudi glavno moško vlogo. Po svojem žanru spada film med thrillerje in obravnava vohunsko zgodbo iz začetka druge svetovne vojne. Mlada nemška vohunka je v Londonu dobila nalogo, da se pretihotapi v okupirano Francijo in se v samotni baraki na normandijski obali sestane z esesovskim oficirjem. Predati bi mu morala načrte angleških obalnih utrdb in dobiti navodila za nadaljnje delo. Toda angleška protiobveščevalna služba je izvedela za načrt in prava junaka poskušala nadomestiti s svojimi ljudmi. Vohunka in oficir, ki se prej nista poznala, se sestaneta v atmosferi skrajne napetosti in medsebojnega nezaupanja. V to razpoloženje napete vohunske zgodbe je scenarist in režiser vpletel sicer ne novo, a vedno zanimivo humano poanto, ki se povzpne do tragične ljubezni med obema nasprotnikoma. Čeprav ljubimca drug drugemu zaupata, da sta Angleža, si vendarle ne moreta povsem verjeti. V tragični dilemi med ljubeznijo in dolžnostjo zmaga v »esesovcu« dolžnost. Ustreli svojo ljubimko. Film, ki podaja nekaj pretresljivih in prepričljivih ljubezenskih prizorov, se dvigne v svoj učinkoviti vrh v končnem prizoru, ko ubijalec joče ob svoji žrtvi. Zanimivi film pa se ni dvignil na nivo velike psihološke drame. Potrdil je zlasti igralske kvalitete Marine Vlady.

S precejšnjimi simpatijami je festivalska publika naslednji večer pozdravila poljskega zastopnika v Benetkah, film »Vlak« režiserja Kawalerowicza (poznamo ga po filmu »Resnični konec vojne«, poznamo pa tudi koscenarista, avtorja drame »Dežurna služba« Lutowskega). Umetniški uspeh filma pa je ostal relativen. Tematika filma ni nova — v okviru nočnega vlaka se razvijajo številne majhne drame slučajnih sopotnikov. V vlaku sta se srečala tudi zdravnik, ki ga muči živčna depresija zaradi neuspele operacije, in dekle, ki prav tako doživlja duševno krizo zaradi preloma z dosedanjim življenjem. Oba si želita samote in drug drugemu sta si v napoto. In vendar ju dolga vožnja poveže do medsebojnega zaupanja, do simpatije, ki izzveni v prazno, saj se zdravnik vrača k svoji ženi. Vmes se vplete kriminalna zgodba o zasledovanem morilcu, s katerim pa obračunajo potniki sami. Režiser Kawalerowicz je pokazal veliko smisla za drobne lirične prizore in ustvarjanje razpoloženja, posebne originalnosti pa v filmu ni.

Naslednji večer so nastopili v festivalski palači Italijani s filmom »Esterina«, v katerem je režiser Carlo Lizzani zaupal eno izmed vlog popularnemu pevcu Domenicu Modugnu

V KINU NAM KAŽEJO

RAZPOKA V RAJU

Naj pogledam filmu v obraz (ne Pogačiću, ne Tutorovi drami, temveč filmu), saj je gledalcu pomemben in veljaven rezultat, ki mu ga ponudi ekran: moram zatrditi, da je psihološka drama obeh zakoncev-sopotnikov tuja naši vsakdanjosti? Lahko rečem, da takih dram ni? Tako krutih, surovih? Tega ne morem: sodobnost razkriva tudi take primere in išče umetniškega oblikovalca njihovih mračnih komponent, celo terja ga. Toda nekaj je tu najprej veljavno, To je ustvarjalčeva globoka, sodoživljena prizadetost, to je odkupnina za človekovo gorje, za zla spoznanja čustvene, nežne, po iskrenem in lepem hrepeneče študentke Marije, ki šele v zakonu spozna vso bedno neznačajnost partnerja Slobodana, zdravnika po naslovu.

Nam film izpriča to oblikovalčevo sodoživljeno prizadetost, tako odkupnino za ceno Marijinih razočaranj? Je avtor zapisovalec ali kirurg, ki nam je razseciral razpoko v raju? Če je bil tako krut in toliko kirurga zaradi globoko humanih namenov, kje so potlej vzvodi, ki jih potrdijo? Vidim jih težko, lahko jih slutim, se prisilim, občutiti jih, toda iz platne se ne prelijejo vame. In vendar je taka karakteristična pot vsakega filma.

Se gledam filmu v obraz: morem zatrditi, da se ne srečujem z drugimi komponentami, ki bistveno kažejo nasprotni breg? Tega ne storim, saj v filmu so: to je navsezadnje vsa galerija sopotniških poti, ki se razkriva s preiskovalnim sodnikom, prijateljico Branko, z novinarjem Pavlom in njihovimi rezoniranji in zakonskimi spoznanji. Toda kam pelje ta nasprotni breg? Pogačić ga pelje k vrhu: toda skonstruirano, trzajoče, večkje nasilno. Tudi ta vrh je tako osiromašen preprostih človeških besedi (in predvsem občutij) zaupanja, slabosti in obupa. Dobro: refren filma je: po zakonih ni nihče kriv Marijine smrti, vsi resnični krivci pa so živeli okoli nje, misleč le nase. In preiskovalni sodnik konča zasliševanje z besedami: »Vse drugo je zdaj vprašanje vaše vesti.« Toda ta poslanica avditoriju, ki zapušča kino, ne more vrniti neposrednega, prizadetega vtisa.

Če gre za prigovor, da je to letošnja edina puljska sodobna tema, potem velja potrditi, da je to razveseljivo. Ob prigovoru, da gre v tem filmu za nove režiserske poti, za konsekventno (in izrazno prefinjeno) izpeljavo vseh stranskih in središčnega problema v filmskem jeziku z novim poudarkom, pa moram odgovoriti, da lahko priznamo nekatere kvalitete, ki jih poimenujemo dobra igra, kamera v spretnih rokah, funkcionalna glasba, da, in tudi strnjenost scenarija v smislu dokončnega razseciranja Marijine tragične zmote o Slobodanu, da pa moramo po drugi strani, spet zaradi izhodiščnega razhajanja s Pogačićevim tretiranjem »Razpoke v raju«, prešteti v tem filmu številne bistvene spodrsljaje: vsaka nova režiserjeva pot mora predvsem skozi celovito življenje (ne pa le ob njegovih obronkih, čeprav gre pri tem za izrazito psihološko dramo), vsaka konsekventna izpeljava središčnega in stranskih motivov se mora predvsem odlikovati s pogumnim, zaupljivim izrazom, ki, če treba, tudi neusmiljeno razgalja, toda ne zaradi motivov, pa čeprav imajo etiketo prodorne ljudskosti.

—mgh—

ZVEZDA POTUJE NA JUG

Po načelu: gledalcem se hoče sproščenega smeha, filmske komedije, sta ustvarila Lovčenfilm iz Budve in filmski studio Barandovo v Pragi koprodukcijsko filmsko komedijo o zvezdici Sonji, ki je prikupna in prikupno poje, o njenem orkestru (ki je v resnici popularni češki jazz-orkester Karla Vlacha), o potovalnih navzkrižjih, preden se vsi znajdejo na nekem glasbenem festivalu nekje na Jadranu, in o simpatiji med češko zvezdico in jugoslovanskim šoferjem Dragom. In še o marsičem, kar spada med atribute revijskega filma, ki se ogleduje po situacijski komiki, groteskni igri, po nekakšni parterni dovtipnosti, po lepih barvnih posnetkih, in želji po koketiranju s smeha željnim občinstvom.

Režiser je bil Čeh Oldrih Lipski, snemalec Pečenka, komponist Jirži Baur, igrajo pa simpatična Gordana Miletić in od naših še Joža Gregorin in Ljubomir Didić, pa mladi češki igralec Rudolf Hrušinski. Skupaj s fanti iz orkestra in njihovim mediteransko vihravim dirigentom se trudijo, da bi ustvarili dinamiko, kjer je ni in sočnost, kjer je ni, in sploh občutek, kako gre za strašno nerodne in prijetne reči, za ljubeznive namene in blagohotno skrb za gledalčevo dobro voljo. Ta trud se jim izplača tako, da se gledalci ravno tolikokrat zahihitajo, kolikorkrat se zamislijo, kako je s temi našimi koprodukcijami v letu 1959, in ali bo počasi sploh še kakšen dalmatinski pejsaž varen pred tragedijo ali komedijo v koprodukciji.

Film »Zvezda potuje na jug« je torej filmska komedija, njen nivo je pa pritličen. Rešujeta jo revijska glasbenc in slikovna barvitost, Gordana s sončno fiziognomijo in avgustovi vroči dnevi, ko jo gledamo pri nas. Siromašijo jo vse ostale komponente: neoriginalnost, natezan sujet in posladkana turistična tipika.

—mgh—

V nekaj vrstah

Slovenska, hrvatska in srbska Matica so se sporazumele, da bodo skupno izdajala dela **o naših slikarjih,** in sicer v slovenščini in posebej v srbohrvaščini (v latinici in cirilici). Najprej prideta v poštev slikarja Plančić in Vidović. Izdaja bi bila namenjena širokim krogom, posebej šolam, cene pa zmerne. Tekst bi spremljale reprodukcije.

V Parizu bodo oktobra odprli prvi slikarski in kiparski biennale. Tako se bodo pridružili Benetkam, Sao Paolu in Tokiju, le s to razliko, da so na razstavo povabili samo umetnike med dvajsetim in petintridesetim letom starosti. Jugoslovansko umetnost bodo zastopali Fr. Slana iz Ljubljane, Josip Vaništa, Ljubomir Ivančić in Ordan Petlovski iz Zagreba, Lazar Vozarević in Olga Jančić iz Beograda in Peter Mazel iz Skopja.

Mihael Stroj: Portret Marije Starè

IZ ZAKLADNICE NAŠE LIKOVNE UMETNOSTI

JARA GOSPODA

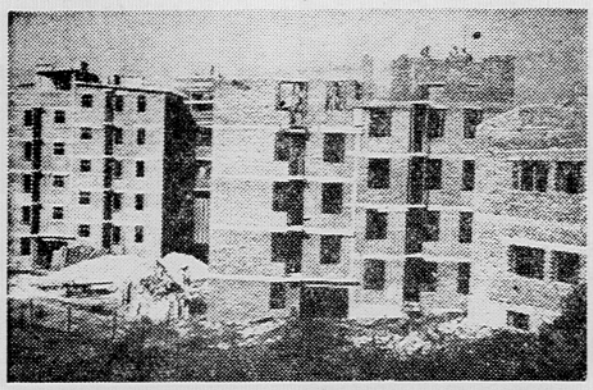
Nekje sem zapisal, da bi galerija Tominčevih portretov, ki je nastajala v Trstu, mogla služiti kot odlično gradivo za sociološki študij družbenega in ekonomskega razvoja tržaškega življenja od generacije do generacije. Isto bi mogli trditi tudi za obširno lestvico portretnih podob, ki je nastajala pod rokami naših bidermajerskih slikarjev od Langusa, preko Kühnla, Stroja tja do Keringerja in Sobičev. V tej smeri se povsem neobdelano gradivo rasti in razvoja našega meščanstva ter deloma denarne aristokracije bo z jarko lučjo osvetlilo nastajanje oblik in načina onodobne slikarske umetnosti. Seveda bo pri tem treba pokazati na slikarske zmogljivosti posameznih umetnikov. Tominc je gotovo naš najbolj kvalitetni slikar, v manjši meri je slikarski talent razvit pri Langusu, pa tudi pri Stroju. Že dejstvo, da je v tem času nastajalo tako veliko število meščanskih portretov je izredno zanimivo. Priča nam o samozavesti meščanskega človeka, ki je hotel zapustiti svojim potomcem nazorno pričevanje o svojem delu, življenju in bivanju na zemlji na splošno. S strani umetnikov nas spominja ta produkcija na kasnejšo delo fotografskih ateljejev. Naročil je bilo ogromno in slikarji so bili prisiljeni vpeljati delo »na tekočem traku«, ki je razvidno v stereotipno se ponavljajočih rekvizitih na slikah, v držah podobljencev, v formalni obdelavi in v ponavljajočih se barvnih lestvicah. Bidermajerski slikarji so morali hitro delati, pri tem pa jim je bila nedvomno edina skrb zadeti podobnost modelov. Kajti naročniki niso bili pripravljeni na nikakršno psihologiziranje, na nobene umetnostne eksperimente, delo je moralo biti naglo in solidno opravljeno. Prešernovi obiski v Langusovem ateljeju, ko je ta slikal Primičevo Julijo, so bili gotovo izjema. Po drugi strani pa je ta portretna umetnost dobro preživljala naše slikarje, ki so poleg bogatih žena (Stroj, Karinger) tudi na tem področju zaslužili več kakor ta vsakdanji kruh. Interesantne so te ženitve slikarjev s premožnimi meščanskimi hčerami. Balzac je o tem napisal »O mački ,ki se žoga«.

Naše bidermajersko slikarstvo je mešanica klasicističnih in romantičnih prvin ter deloma novega realizma, ki si je počasi utiral pot. Močno poudarjeno romantično noto zasledimo v delih slikarja Mihaela STROJA (1803—1871). Stroj je bil kmečki sin, ki si je ob precejšnjem pomanjkanju priboril slikarsko znanje ter je šele z bogato ženitvijo svobodneje zadihal. Mnogo je slikal v Ljubljani in kasneje v Zagrebu kjer ga je uvedel v meščanske družbo Ilirec Stanko Vraz. Njegovo slikarstvo je bilo posvečeno že ustaljeni meščanski sredini in deloma novi denarni aristokraciji, ki je mimo grbov privzela poleg slovenskega priimka še nemško zveneče ime. Ta meščanska gospoda — kakor jo razberemo s Strojevih portretov — je živela že precej ekskluzivno življenje. Bledi gospodje, podolgovatih distingviranih obrazov, sedijo togo v bidermajerskih stolih; oblečeni so v črnino z belimi rokavicami na rokah in z belimi naprsniki. Med njimi in občinstvom je pregraja, ki loči svet gospoščine od vsakdanjega življenja. Belo napravljena dekleta, vsa krhka in eterična, nežno sanjajo svoje romantične sanje. Toda vsaših izza črnine, beline oblek, čipk ter zlatih brošk nenadoma prebliskne spomin na podeželsko življenje, na rod, ki je doraščal še pod slamnato streho. Tedaj nam postanejo ti novopečeni gospodje bolj simpatični in tudi jara gospoda se za trenutek otrese svojega namišljenega dostojanstva. Med najbolj zanimiva in odkritosrčna Strojeva dela spadata portreta zakoncev Stare, podobi, ki sta v slikarjevem delu pravzaprav izjemi. Slike so nastale leta 1857. Poglejmo Marijo STARE, rojeno Jelovšek Zajetni gospe je dalo mnogo truda, preden je sedla in uredila obleko na neudobnem naslanjaču. Potem se je vdala v usodo. Sklenila je zalite roke v naročju in dvignila glavo, češ, sedaj pa začnite. Oblečena je pražnje v črno obleko, na glavi ima mojstrsko, a leženo zavezano pečo, v roki pa obligatni robec s čipkastim robom. Težki zlati uhani in broška na prsih dopolnjujejo njeno toaleto. Vidite, takele si predstavljam Maničino in Balčkovo mater s Šlemeniškega gradu. Toda kakor jo je bledo naslikal v povesti Jurčič, tako jo je krepko in odkritosrčno oblikoval slikar Mihael Stroj. Vsa bledičnost in meščanska narejenost ostalih Strojevih ženskih portretov je izginila, pred nami sedi sicer meščanka, ki pa prav nič ne skriva svojega kmečkega porekla, marveč je zadovoljna s stanjem stvari, kakršne so. Tu ni nikakršnega sprenevedanja — taka sem in mir besedi — glavno je, da imava z možem nekaj pod palcem, vse drugo pa ni važna stvar. Ob tem portretu se nehote spominjam anekdote o znanem kmečkem bogatašu, ki je v gostilni bral iz narobe obrnjenega časopisa. Neki duhoviti škric je pristopil k mizi in dejal: »Gospod X, narobe držite časopis«, oni pa mu je mirno odvrnil: »Gospod X — nikoli ne drži narobe časopisa!«

Dr. Stane Mikuž

Črnomeljski nebotičniki

Kakor večino mest, tako je tudi Črnomelj z ozirom na razvoj industrije, zajela dokaj huda stanovanjska stiska, ki se vleče vse od osvoboditve. Vzroki za to stisko so bili deloma v pomanjkanju denarnih sredstev, deloma pa v tem, ker niso gradbena podjetja bila zmožna izvršiti del in so sredstva zapadla ali so se dela zavlekla. Letošnji dogodki na tem področju kažejo očiten napredek. Medtem ko je belokranjsko gradbeno podjetje izročilo dva stanovanjska bloka stanovalcem, rastejo vidoma novi petnadstropni stanovanjski bloki. Po izjavah vodstva podjetja bo en blok z 19 stanovanji že koncem leta vseljiv, drugi blok pa spomladi.

Ob tem za Črnomelj razveseljivem dogodku povejmo še besedico o gradbenem podjetju, ki je izvršilo pretežno vse novogradnje v Beli krajini in poseglo uspešno v konkurenco tudi v sosednji republiki. Sedanje belokranjsko gradbeno podjetje je zaživelo še med NOV, ko je kot remontno podjetje izvrševalo nujna opravila za potrebe osvobodilnega gibanja in drugega prebivalstva. Iz remontnega podjetja je bila ustanovljena 1947. leta tehnična baza za obnovo porušenih hiš in drugih javnih ustanov. V sorazmerno kratkem času je bila obnovljena celotna Bela krajina. Rasli so tudi novi objekti: železniški postaji v Metliki in Črnomlju. Med pomembna dela tega podjetja spada obnova in modernizacija prosvetnega doma v Črnomlju. Velikega pomena so tudi izvršena dela na vodovodnem omrežju v Metliki in Črnomlju. Medtem ko se je podjetje do nedavnega dušilo s primitivnimi sredstvi in pretežno z ročnim delom, se je za letošnjo gradbeno sezono tehnično opremilo. Tehnična oprema in dobra organizacija dela je že to leto pokazala viden napredek. Večjo sušilnico za hmelj v Črnomlju so naredili v rekordnem času 50 delovnih dni. V občini Ozalj gradi podjetje več stanovanjskih in drugih objektov. Letošnji plan gradenj bodo po vrednosti prekoračili za 60 milijonov.

Vseh zaposlenih v podjetju je 263. V sestavu podjetja delujejo še pleskarji, kolarji, mehaniki, kovači, teracerji in kamnolom. Podjetje skrbi tudi za strokovni kader in ima 15 vajencev.

Med težje probleme v gradbeništvu spada nedvomno nabava opeke celo iz Vinkovcev. Razvoj gospodarstva črnomeljske občine nujno narekuje povezavo domače opekarne z gradbenim podjetjem, s čimer bi prihranili mnogo sredstev in pocenili gradbena dela.

V. J.

IZ RIBNICE

Preteklo nedeljo je conski poveljnik Šobar slovesno izročil ribniškemu gasilskemu društvu novo gasilsko črpalko, ki so jo kupili v glavnem s prispevki izseljencev. Nova črpalka je še enkrat močnejša od dosedanje, ki je bila za Ribnico prešibka.

Ribniški gasilci so si v zadnjem času precej izpopolnili svojo opremo. Kupili so dihalni aparat in priprave za kemično gašenje. Njihova važna naloga pa bo, da svoje članstvo še strokovno izpopolnijo.

Razstava 40 let KPJ v Dolenjskih Toplicah

V Dolenjskih Toplicah so pred zborom slovenske mladine in tabornikov v Podstenicah odprli razstavo 40. let KPJ. Razstavo je uredil ravnatelj Dolenjskega muzeja prof. Jarc. Razstava je zelo zanimiva in si jo je ogledalo veliko število ljudi iz bližnje in daljnje okolice ter veliko gostov iz zdravilišča.

*

Daljši čas je bil muzej v Dolenjskih Toplicah stalno zaprt. Od sredine tega meseca pa je muzej redno odprt vsako nedeljo, po potrebi pa tudi med tednom. Zdraviliški gostje in mnogi turisti si muzejske zbirke prav radi ogledujejo.

Zlata poroka v Ljubljani

Danes dopoldne bo na ljubljanskem Magistratu zlata poroka zakoncev Ivana in Jerce Serbak. — Ivan Serbak je bil rojen 1870. leta v Ranjkovcih pri Rogaški Slatini. Kot učitelj je služboval po raznih krajih Slovenije, nazadnje v Doboju pri Planini. Tu je spoznal Jerco Kos, rojeno l. 1889 v Visovi pri Zg. Bistrici in se z njo 1909. leta poročil. Oba zakonca sta imela napredne nazore in sta bila zelo priljubljena v krajih, kjer sta prebivala. Serbak je kot ljubitelj petja in glasbe v vseh krajih službovanja ustanavljal pevske zbore in godbe, njegova žena pa je kot samouk učila ljudi šivati in kuhati. Po upokojitvi l. 1928 se je družina preselila v Maribor. Med vojno so bili vsi pregnani na Hrvaško, kjer so se priključili narodnoosvobodilnemu gibanju. Eden od sinov (imela sta štiri otroke) je padel kot partizan, najmlajši, star 15 let, pa je umrl v taborišču v Jasenovcu. L. 1945 sta se zakonca vrnila v Maribor, kasneje pa sta se preselila v Ljubljano. Kljub starosti sta zakonca še čila. Ivan Serbak pa je še vedno agilen in je doslej opravil precej prostovoljnih delovnih ur. B.S.

Pred dnevi nastali zemeljski usad v useki nove cestne trase v Podsmrečju pri Blagovici je povzročil obsežna dodatna zemeljska dela. — S pomočjo težkih buldozerjev je gradbeno podjetje »Slovenija ceste« to oviro že odstranilo. V deponijo preko ceste so odrinili 8000 kub. metrov težke ilovice, ki je zaradi razmočenosti pritiskala k vznožju izkopa in ceste. Preostali del pobočja bodo osušili z globinskimi drenažami. — Do sedaj so z ljubljanske strani asfaltirali že 12 km nove moderne ceste v širini 7 m in ne 2 km kot je bilo včeraj pomotoma objavljeno pod sliko na 1. strani

»Vedra Ljubljana« v Križankah

Zavod »Ljubljanski festival« je pripravil za prve dni septembra posebno prireditev »Vedra Ljubljana«, ki naj bi podaljšala kulturno-turistično sezono v Ljubljani ter vnesla vedrino ter svežino v septembrski čas, ko so počitnice končane, začetek drugih kulturnih prireditev pa je še daleč. V programu prireditev, ki bo od 1. do 8. septembra, bodo sodelovali člani reške in mariborske opere ter zagrebške Komedije. 1. in 2. septembra bo na sporedu opereta Iva Tijardovića »Mala Floramy« (reška opera). 3. septembra bodo člani reške opere izvajali večer operetnih arij, 5. septembra bo na sporedu komična opera Rolfa Liebermanna »Šola za žene« (mariborska opera), 7. septembra bo ansambel zagrebške Komedije izvajal opereto Emeriha Kalmana »Čardaška kneginja«, zadnja predstava pa bo 8. septembra, ko bodo člani zagrebške Komedije izvajali opereto Karla Millöckerja »Dijak prosjak«. Vse prireditve bodo v Križankah, če pa bo slabo vreme, pa v ljubljanskem opernem gledališču, in sicer ob 19,30.

Za to priložnost je zavod »Ljubljanski festival« izdal posebno brošuro z naslovom »Vedra Ljubljana«, v kateri dr. Fran Vatovec govori o namenu in programu letošnje nove prireditve. Avtor je posvetil arhitektu Jožetu Plečniku pesem »Predverje«, v brošuri pa so objavljene vsebine predvajanih del, zasedbe vlog ter življenjepisi s fotografijami avtorjev. Na koncu je natisnjen tudi pregled letošnjih kulturnih in turističnih manifestacij v Ljubljani.

S prireditvijo »Vedra Ljubljana« namerava »Ljubljanski festival« pridobiti novo občinstvo Križank, ki bo pozneje obiskovalo tudi druge prireditve vsakoletnih ljubljanskih festivalov. S. I.

Mali interviju

Tajnika osnovne organizacije SZDL Šalinci-Grlava v občini Ljutomer **Juša Makovca** smo poiskali na domu in mu zaupali naše želje in vprašanja.

— Problem vaše organizacije?

Poleg političnega dela je osnovni problem naše organizacije nedograjeni zadružni dom v Krištancih, ki je za 600 volilcev na našem področju vsekakor potreben.

— Ali ste že kaj ukrenili?

Da. Zadružni dom bo prevzela KZ Veržej in ga dala v upravljanje SZDL. Zadružni svet je že sklenil, da bo odplačeval anuitete investicijskega kredita za zadružni dom. Dvorano pa naj bi društva in organizacije sčasoma uredile z lastnimi sredstvi.

— Kaj pa volivci mislijo o tem?

Moram povedati, da se državljani zanimajo za ureditev doma. Lani je SZDL organizirala več prireditev, med njimi nekatere tudi s sodelovanjem mladinske organizacije.

— In kulturno življenje?

Mladinska organizacija je na predlog SZDL sklenila, da bo ustanovila dramsko skupino. Stvar ni stekla, ker ni dvorane. Z Vinogradniškim gospodarstvom Ljutomer smo se dogovorili, da čimprej izpraznijo dvorano, ki jo uporablja za skladišča. Od krajevnega odbora Grlava smo dobili nekaj sredstev, ki jih moramo še letos izkoristiti za ureditev dvorane.

— Izkušnje vašega krajevnega odbora?

SZDL je večkrat razpravljala o delu krajevnega odbora, ki predvsem lani ni izpolnilo svojega delovnega programa. Letos pa so nabavili cevi za ureditev poljskih cest. Lani jim je občina dodelila okrog 100.000 din, vendar jih zaradi premajhne aktivnosti niso znali izkoristiti.

— Kaj menite o predavanjih?

V jesenskem času nameravamo organizirati več zdravstvenih, kmetijskih in političnih predavanj. Ugotavljamo, da se ljudje zanimajo za predavanja, če so kvalitetno pripravljena.

-kom

Koristen razgovor s štipendisti

V torek je bilo v Šempetru pri Novi Gorici posvetovanje vseh študentov in dijakov, ki jih štipendirajo gospodarske organizacije in ustanove šempetrske občine.

Na posvetovanju, so razpravljali o obveznostih, ki jih imajo štipendisti do podjetij in ustanov. Razen rednega študija, ki je njihova prva dolžnost, je potrebno, da se štipendisti čimbolj seznanjajo z delovnimi kolektivi in nalogami podjetij, v katere bodo prišli po končanem študiju.

Po drugi strani pa so organi delavskega in družbenega upravljanja dolžni, da se bolj zanimajo za življenje in delo štipendistov med šolanjem ter za njihovo družbeno-politično dejavnost.

Več specializiranih trgovin v Novem mestu

Svet za blagovni promet pri občinskem ljudskem odboru Novo mesto je izdal izčrpno analizo stanja trgovske mreže v občini in predložil ukrepe za njeno izboljšanje. Občinski ljudski odbor je na seji obeh zborov sprejel priporočila sveta za blagovni promet z nekaterimi dopolnitvami.

Že delj časa se kaže potreba po reorganizaciji trgovske mreže v občini. Reorganizacija naj bi šla predvsem v smeri večje specializacije trgovin v mestu. Na podeželju se bolj obnesejo trgovine z mešanim blagom, vendar potrebujejo tudi nekaj specializiranih trgovin zlasti prodajalne obutve. Te naj bi bile v vsem večjih krajih.

Po sprejetem predlogu bo v občini 11 samostojnih trgovskih podjetij s 78 poslovalnicami, med temi tri podjetja, ki bodo imela hkrati promet na debelo. To so podjetje ROG za blago mešane stroke, »Železnina« in Tobak. Mimo poslovalnic teh podjetij bo še naprej samostojna komisijska trgovina, 19 prodajaln obrtnih in industrijskih podjetij in Mesarija v mestu s petimi mesnicami, 8 mesarij na podeželju ter 6 skladišč. Sedanje številčno stanje trgovskih podjetij, samostojnih trgovin in prodajaln je znatno večje.

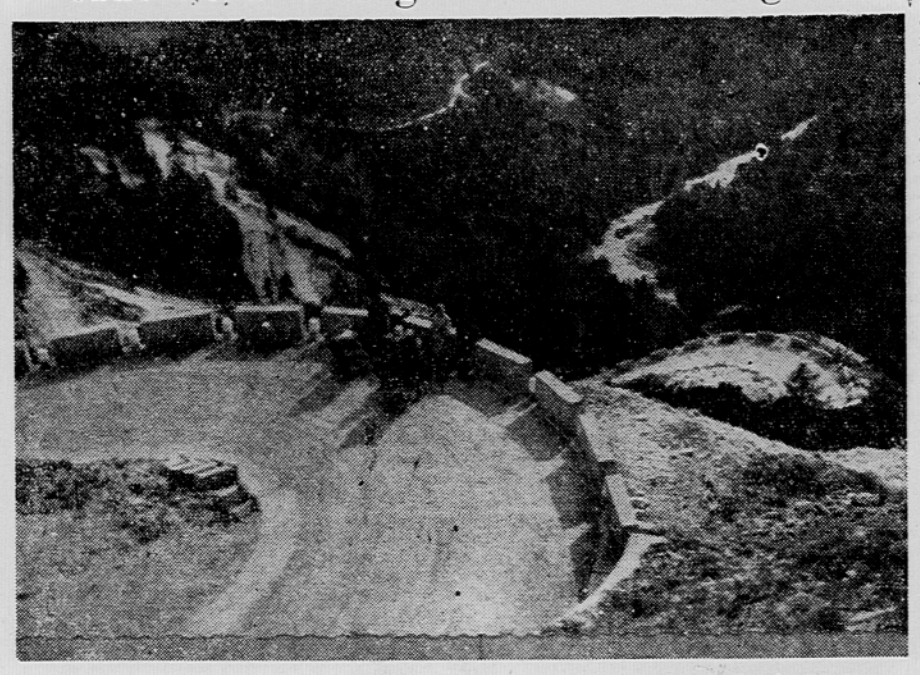
Posebno skrb bo moral ljudski odbor posvetiti preskrbi prebivalstva s sadjem in zelenjavo. Čeprav je Novo mesto sredi izrazito kmetijskega področja, preskrba s temi živili ni dovolj stalna, cene pa so sorazmerno visoke. Boljši in cenejši preskrbi prebivalstva v mestu bo gotovo koristilo, ko bo Kmetijsko gozdarsko posestvo odprlo stalno prodajalno s sadjem in zelenjavo. Še letos bodo verjetno gradili tržnico, s čimer bodo pridobili nove lokale za prodajo sadja, zelenjave, mesa in drugih živil. Boljši založenosti trgovin bodo koristila tudi javna skladišča, ki so jih pričeli graditi v Bršljinu. Da bi potrošnikom približevali oskrbovanje s vsakdanjimi potrebščinami, so predvideni novi trgovski lokali v Kandiji, v Bršljinu in na Drski.

(r)

500.000. potnik Pohorske vzpenjače

Pri spodnji postaji pohorske vzpenjače so imeli danes popoldne ob 16. prisrčno slavje. Upokojenki Ani Polak iz Maribora so sporočili, da je kupila 500.000. vozovnico. Direktor vzpenjače Franci Cop ji je izročil brezplačno vozovnico do konca leta. Srečna potnica obiskuje s svojim vnučkom pogosto Pohorje, odkar vozi vzpenjača in jo je praktično darilo seveda prijetno presenetilo. Pol milijona potnikov v poldrugem letu obratovanja pa najbolj zgovorno potrjuje turistično pomembnost Pohorske vzpenjače. -jp

Obnovljena visokogorska cesta na Mangart

Na obnovljeni, slikoviti, visokogorski cesti na Mangartsko sedlo (2.072 m) že brnijo številna motorna vozila. S sedla je čudovit pogled na Belopeško jezero. Požrtvovalni delavci okrajne uprave za ceste so jo obnovili in tako lahko še pred zaključkom turistične sezone obiščejo domači in tuji motorizirani turisti Mangart (2678 m). S ceste kot s sedla so lepi razgledi na Jelovico, Jerebico, Rombon in druge vrhove.

Dva kilometra pod prelazom Predel v višini 1090 m se ta cesta odcepi od ceste Bovec—Trbiž. Na njej so napravili oporne in podporne zidove, zidane ograje in izogibališča.

Cesta se vije skozi pet predorov, dolgih od 40 do 300 m v gorski svet. Z deli so pričeli že prve dni aprila. Zadnja dela bodo končana prihodnji mesec in takrat bo tudi svečana otvoritev. Sredstva za obnovitev ceste v znesku 13 milijonov dinarjev sta prispevala Uprava za ceste LRS in OLO Gorica.

LJUBLJANSKA SLIKA

Brez komentarja... bi lahko zapisali pod sliko, ki je bila posneta v sredo dopoldne v središču republiške metropole — pri Tromostju ob Ljubljanici nasproti Centralne lekarne! Samo korak s pločnika in že vas objamejo hladni valovi reke! Nevarnost je velika, zlasti ponoči, ker razsvetljava ob Ljubljanici tudi ni najboljša. (Foto: Z. Deniša) V. Č.

Sindikalni dom v Kranju bo letos dograjen

Skoraj deset je let je že tega, odkar so začeli adaptirati sindikalni dom v Kranju. Sprva je bil denar pa načrti niso bili odobreni, kasneje so bili načrti — pa denarja ni bilo. Tako je stvar stekla šele predlanskim in v občinskem sindikalnem svetu so prepričani, da ga bodo odprli že letos za Dan republike.

V domu je knjižnica, kino dvorana, večja dvorana za zborovanja, v kateri je prostora za okrog 400 ljudi, in druga manjša koncertna dvorana. Mimo tega so v domu še poslovni prostori občinskega sindikalnega sveta, ter pet večjih prostorov za delo kulturnoumetniških skupin Svobod. Sedaj so se končno odločili, da bo v domu tudi restavracija s samopostrežbo, v kateri bodo lahko skuhali vsak dan po tisoč obrokov.

Gradnjo vodi občinski sindikalni svet s prispevki podjetij, precej denarja pa nabere s tombolami. Lani so s tombolo izkupili devet in pol milijona dinarjev. Letos bo tombola 13. septembra. Upajo, da bodo z letošnjo tombolo zbrali deset milijonov dinarjev, s katerimi bodo dom do kraja dogradili.

—c.

Krvodajalska akcija

Meseca oktobra bodo v konjiški občini organizirali krvodajalsko akcijo. Ustanovili so že poseben odbor, ki bo skupaj z množičnimi organizacijami poskrbel, da bo čim bolje uspela. Tovrstne akcije v preteklih letih so vedno dobro uspele, zato bodo brez dvoma tudi letošnje leto prebivalci konjiške občine med tistimi, ki se bodo v velikem številu odzvali tej človekoljubni akciji.

Tragična smrt dveh bratov

MURSKA SOBOTA, 28. avg. — Včeraj dopoldne okoli devetih je v Salovcih v Prekmurju doletela tragična smrt brata Mihaela in Eleka Barbariča. 72-letni Mihael je ubil Eleka, ki je bil star 85 let. Vzrok uboja je bilo vprašanje nasledstva kmetije. Elek je namreč že pred leti predal svojo posest Mihaelu s pogojem, da bo preskrbljen do smrti pri njegovi družini. Spor je nastal takrat, ko se je Mihael odločil, da bo prodal posestvo sinovi ženi in ne sinu, ki je vdan pijančevanju in razsipnosti.

Elek je živel v ločenem poslopju nedaleč od Mihaelovega doma in se hranil pri Mihaelu. Sodijo, da je tudi včeraj zjutraj prišel k Mihaelu na zajtrk. Mihaela je dobil v postelji, ker je bil ta nekaj časa bolehen, drugi pa so bili na polju. Ob tem srečanju se je verjetno spet razvnel spor, ki je tlel med njima. Elek, za katerega trdijo sosedje, da je grozil Mihaelovim, da jih bo pobil, je takrat pograbil za nož. Mihael se je — kot je možno razsoditi po zlomljenem stolu in ostalih znakih — branil in večkrat udaril Eleka s stolom in ga podrl, nato pa je zagrabil nož in mu v razjarjenosti prerezal vrat. Ko se je zavedel svojega dejanja, se je v veži svoje hiše obesil. V. S.

Tri smrtne žrtve

Koper, 28. avg. Kot smo zvedeli v izolski bolnišnici, je sinoči 19-letna Ines Savron podlegla poškodbam, ki jih je dobila pri prometni nesreči (o tem smo poročali včeraj). Tako se je število smrtnih žrtev te nesreče povečalo na tri. Življenje četrte ponesrečenke, 15-letne Katice Martinjaš ni v nevarnosti. P. M.

Včeraj - danes - jutri v Ljubljani

- Že meseca julija so začeli v prostorih osnovne šole na Prulah napeljavati novo električno napeljavo, ker prejšnja ni več ustrezala. Električne luči so napeljali tudi nad šolskimi tablami. Mimo tega pa so prostore prebelili in modernizirali šolsko kuhinjo. Čeprav dela še niso povsem končana, računajo, da bodo s poukom lahko pravočasno začeli. V šoli bo letos 24 oddelkov z okrog 850 otroki.
- Včeraj so v dvorani v Kidričevi ulici odprli razstavo slik slikarja Rudija Simčiča. Razstava bo odprta do 12. septembra vsak dan od 9. do 20. ure.
- Te dni so pričeli na ljubljanskih ulicah ponovno označevati prehode za pešce. To delo so sicer opravili že spomladi, vendar pa se je barva medtem že obrabila.
- Vsi ljubljanski hoteli so bili včeraj povsem zasedeni. V hotelu »Bellevue« so bili predvsem posamezniki iz Švice, Aglije, Italije in Nemčije. Tudi v hotelu »Slon« so imeli samo posamezne goste iz Avstrije, Anglije in Italije. Iz hotela »Turist« je včeraj odpotovala skupina iz Moskve, jutri pa pride skupina 38 Francozov. Hotel »Union« sta včeraj zapustili dve skupini, in sicer iz Francije in Nizozemske. Včeraj so dobili skupino 10 advokatov iz Švice.
- V obeh ljubljanskih porodnišnicah se je od srede popoldne do petka dopoldne rodilo 24 deklic in 17 dečkov.
- Zavod »Ljubljanski festival« bo 13. septembra ob 16. uri priredil na letnem telovadišču v Tivoliju tradicionalno koroško »Stehvanje«, ki ga bodo izvajali člani DPD »Svoboda« iz Stožic.
- Na pobudo Turističnega društva Ljubljana — sekcija za poživitev Ljubljanice — se je pred dnevi odpeljala posebna komisija z motornim čolnom po Ljubljanici do Vrhnike. Člani komisije so razpravljali o možnosti različnih gradenj, ki naj bi poživile turistično življenje na Ljubljanici.
- V občini Ljubljana-Šiška zadnje čase zelo veliko gradijo. Pred mesecem so se na Vodnikovi cesti na odseku med Pavšičevo in cesto Na jami pojavili buldožerji. Ko bodo dela končana, bo cestišče široko devet metrov, na vsaki strani pa bo še dva metra širok hodnik za pešce ter dva metra široka zelenica. Dela, ki jih izvaja Uprava cest OLO Ljubljana, bodo končana do konca leta 1959.

Trg s kmetijskimi pridelki

Ponudba živine na dogonskih dnevih na Dolenjskem je še vedno majhna. Nekoliko se je povečala ponudba prašičev. Kot poročajo, je bil dogon živine na sejem v Metliki pretekli torek večji kot pa prejšnje.

Okraj	Cena pri KZ	Cena na drobno	Cena na debelo
KROMPIR:			
Maribor	12	16	14
M. Sobota	11	14	12
Novo mesto		18	
ZELJE:			
Maribor	4	9	6
M. Sobota	10	15	12
Novo mesto		18	
ČEBULA:			
Maribor	22	35	28
M. Sobota	35	45	40
Novo mesto		50	
ČESEN:			
Maribor	70	86	76
M. Sobota	90	120	105
Novo mesto		80	
SOLATA:			
Maribor	23	35	28
M. Sobota	18	30	24
FIŽOL V STROČJU:			
Maribor	20	33	25
M. Sobota	35	45	40
Novo mesto	—	40	—
KUMARE:			
Maribor	30	40	32
M. Sobota	15	20	17
Novo mesto		15	
KORENJE:			
Maribor	18	30	23
M. Sobota	30	40	35
Novo mesto		35	
RDEČA PESA:			
Maribor	20	30	23
Novo mesto		40	
PARADIŽNIK:			
Maribor	20	40	35
M. Sobota	30	40	35
Novo mesto		30	

PAPRIKA:			
M. Sobota	30	40	35
Novo mesto		40	
JABOLKA:			
Maribor	25—30	35—40	29—33
M. Sobota	25	34	30
Novo mesto		40	
GROZDJE:			
Maribor	55	90—120	76
HRUŠKE:			
Maribor	50	70—100	60
M. Sobota	40	46	43
Novo mesto		60	
SLIVE:			
Maribor	25	35	28
M. Sobota	20	26	23
Novo mesto		30	
LUBENICE:			
Maribor	16	25	20
BRESKVE:			
Maribor	80—90	100—115	90—100
M. Sobota	60	75	65
Novo mesto		80	
GOVEDO SREDNJE KVALITETE:			
Maribor Ia	125—148	310	
Maribor IIa	110—125	280	
M. Sobota	110—138	270—300	
Novo mesto	145	280—310	
Novo mesto Ia		320—350	
TELETA:			
Maribor	210—220	330—350	
M. Sobota	138-170	290—340	
Novo mesto	220	340—380	
PRAŠIČI:			
Maribor	165—220	330—350	
M. Sobota	145—195	330—370	
Novo mesto	205	330—350	
JAJCA:			
Maribor	18	19.50	19.50
M. Sobota (kg)	240	275	
Novo mesto	15	19	17
MLEKO:			
M. Sobota	22—26	29	
Novo mesto	25	32	

ODIGRANO JE POPOLNO I. KOLO V ZVEZNI LIGI POD KOŠI

TOČKI ŠE ZA LJUBLJANO

V četrtek so bile odigrane še tri košarkarske tekme iz I. kola zvezne lige, med katerimi je bilo največ zanimanja za gostovanje Ljubljane v Zagrebu (Izid sam smo objavili že v včerajšnji številki)

Najtesnejša zmaga v zadnjem tednu

Izid tekme proti Lokomotivi je bil odločilen za košarkarje »Ljubljane«. Enake okoliščine se je zavedala tudi Lokomotiva, zato so tudi prijatelji košarke v Zagrebu do zadnjega prostora zasedli stadion v Tuškanjcu. Ljubljančani so zmagali 66:65 (30:36).

Sodnikoma Radojkoviću sta se obe moštvi predstavili že s prvimi koraki silno vzburjeni. Gostje so začeli bolje in so do 5. minute že vodili 9:6. Nekaj slabih podaj Ljubljane in razmerje se je spremenilo na 12:9 v korist Lokomotive. Zaradi nekaterih nesporazumov preidejo Zagrebčani do 15. min. že za 11 košev v vodstvu. Preden pa ekipi odideta na odmor, je začel »delati« Zupančič in tako se je prvi polčas končal »samo« 36:30 v korist Lokomotive.

Po odmoru se je razlika Zagrebčanov zmanjšala na en sam koš, pozneje pa spet povečala na 52:43. Z vstopom Potočnika se situacija obrne v škodo domačinov, ki polagoma izgubljajo živce. Zaradi sodnikove žalitve mora Lalić s prostora in na igrišču nastane zaradi tega precej hrušča in trušča. Zdaj pa se začne ogorčena borba za vsako žogo. V 17. min. Zupančič izenači, takoj nato pa Čretnik povede Ljubljano v vodstvo 64:62. Sinković takoj izenači — vendar doseže Zupančič 8 sekund pred koncem koš za Ljubljano (66:64). Štiri sekunde pred koncem prisodijo sodniki osebno napako proti obrambi Ljubljane z dvema metoma. Izvaja ju Kovačič — samo enkrat uspešno.

Za Ljubljano so bili uspešni: Čretnik 23, Zupančič 22, Potočnik 7, Eiselt, Kumer in Škerjanc po 4 ter Konić 2, za Lokomotivo pa Kovačić 30, Kojan 8, Kajnik 6, Lalić 5, Petrović in Vujić po 4.

Ljubljanski železničarji — košarkarji so šli na dolgo pot, toda pomniti je treba, da ena lastovka še ne pomeni pomladi.

LESTVICA

Olympia	10	8	1	1	844:618	17	226
Partizan	10	7	0	3	785:796	14	—11
Crv. zvezda	10	6	1	3	894:813	13	81
Beograd	10	6	0	4	785:702	12	83
Zadar	10	6	0	4	776:748	12	28
Železničar	10	6	0	4	735:707	12	28
Proleter	10	4	0	6	658:718	8	—60
Ljubljana	10	3	0	7	690:753	6	—63
Lokomotiva	10	2	0	8	621:689	4	—68
Zastava	10	1	0	9	584:829	2	—245

OSTALI DVE TEKMI

Železničar (K) : Zastava 84:78 (38:25)

Crv. zvezda : Partizan 97:74 (45:12)

PRVENSTVO LRS V WATERPOLU

Prvak – Triglav

Kranj, 28. avg. Sinoči in danes se je nadaljevalo tekmovanje štirih najboljših waterpolskih moštev za prvenstvo LRS.

Sinočnji tekmi sta dali naslednja rezultata: **Triglav : Neptun 9:1 (5:0).** V drugi tekmi dneva Celjani niso dajali pravega odpora in so dvoboj z domačini izgubili zelo izdatno. Ljubljanski derby med Ljubljano in Ilirijo se je med dvema neenakovrednima nasprotnikoma končal z nesporno zmago boljših 7:2 (5:1).

Danes dopoldne je imel Triglav za nasprotnika Ilirijo, nad katero je zmagal 4:1 (2:1). Domačini so bili ves čas v premoči, a te prednosti niso znali izkoristiti tudi v zgoditkih. V drugem srečanju, ki je imelo dva čisto različna polčasa, je Ljubljana zmagala nad Neptunom 4:3 (4:0). Ljubljančani so po odmoru povsem popustili; v ostalem bi bil po poteku igre neodločen izid najpravičnejši.

Obe ponovljeni tekmi sta se končali z zmagama istih moštev kakor včeraj dopoldne. V prvi tekmi je Triglav premagal Ljubljano 4:3 (2:2), v naslednji pa je Neptun dobil proti Iliriji 5:2 (2:1).

Končni vrstni red je takle: **Triglav 11, Ljubljana 8, Ilirija 3 in Neptun 2 točki.** J-k

ZAKLJUČEK MLADINSKEGA ŠAHOVSKEGA ŠAMPIONATA

Prvaka še ni

Bled, 28. avg. Zadnje in X. kolo na mladinskem šahovskem prvenstvu Jugoslavije, ki je bilo odigrano v dopoldanskih urah, tudi še ni prineslo končnega zmagovalca, ker sta v zadnjem kolu oba favorita Parma in Nemet pridobila toliko izkupička (prvi je premagal Vučinovića, drugi pa je remiziral z Janžekom) da imata sedaj oba enako število točk (12). Spričo tega bosta za dokončno odločitev že od jutri dalje odigrala med seboj še štiri partije iz tega naslova.

Izidi tega kola pa so bili takile: Velimirović : Jović 1:0, Janežek : Nemet remi, Radonjić : Lozić 1:0, Ilijevski : Pinculić 1:0, Jakovac : Perenčević 0:1, Parma : Vučenović 1:0, Kovačević : Kozarčanin 1:0, Milošević : Paš 1:0.

ZAKLJUČNO STANJE NA LESTVICI: Parma in Nemet 12, Velimirović 11.5, Kozarčanin 10.5, Jović 10, Vučenović in Kovačević 9, Ilijevski in Milošević 8.5, Pinculić 5.5, Janžek 5, Lozić 4.5, Paš in Perenčević 4, Radonjić 3.5 in Jakovac 2.5 točke. B. B.

Tako je v Triglavskem pogorju že oktobra. Po snetek kaže tečajnike SZS. Ugodne snežne razmere so v teh področjih pravzaprav vse leto.

TUDI V REPUBLIŠKI KOŠARKARSKI LIGI BODO STARTALI NA NOVO

V znaku velike gneče

Igrišča s koši bodo tudi doma zopet oživela. V jesenskem delu tekmovanj v slovenskih ligah je še nekaj točk, ki si jih bodo moštva morala razdeliti. Nova tekmovalna komisija, ki je prevzela slabo dediščino prejšnje, je takoj v začetku odločno posegla v dogodke. Rešeni so bili vsi protesti in odigrane razen ene vse zaostale tekme. Maribor je v ponovljeni tekmi klonil pred Svobodo na igrišču v Ljubljani in tako zdrknil na četrto mesto v lestvici. Ko se pričenja jesenski del tekmovanja, je že povsem jasno, da bo ljubljanski Odred ekipa, ki bo našo republiko zastopala na kvalifikacijskih tekmah za vstop v zvezno ligo. Branik in Maribor imata enake možnosti za osvojitev drugega in tretjega mesta. Morda kaže Mariboru nekoliko bolje, vendar bo mnogo odvisno od tega, kdo bo na jesenskem derbyju, ki bo na igrišču Branika, zmagovalec. Svoboda je v zadnjih kolih lepo napredovala in ji četrto mesto skoraj ne more uiti. Najzanimivejši pa bo potek tekmovanja v zadnjem delu lestvice, kjer se bo odločilo, katero moštvo bo igralo kvalifikacije za obstanek v tej ligi. Triglav iz Kranja se bo brškone moral boriti z drugoplasirano ekipo druge lige za obstanek v tej konkurenci.

Mnogo bolj napeto bo tekmovanje v II. republiški ligi. Tako ogorčene borbe v vrhnjem delu lestvice kakor tudi v spodnjem povedo, da je ta liga le opravičila obstoj. Tudi tod ima ljubljanska ekipa Partizan iz Most največje možnosti za dosego prvega mesta. Toda po tej lovoriki segata tudi Celje in Proletarec. Odkritje letošnje sezone — Partizan iz Ilirske Bistrice — se drži na četrtem mestu — kaj več tudi ob zaključku tekmovanja ne bo dosegel. Med moštvi Vrhnike, Domžal in Škofje Loke bo lestvica odločila ekipo, ki prihodnje leto ne bo tekmovala v tej konkurenci. To slabo srečo bodo imele ekipe Vrhnike ali Škofje Loke, za ekipo Domžal pa lahko že zdaj trdimo, da se je izvlekla iz nevarnih voda. Toda čakati bo treba prav do zadnjega kola, kajti že dosedanji potek tekmovanja je pokazal, da favoriti izgubljajo na tujih igriščih in so posebna presenečenja možna prav do kraja.

V ženski konkurenci ima Olympia največ osnov za dosego prvega mesta. Toda — ali bo uspelo ekipi Jesenic prehiteti ekipo Branika, to je vprašanje, ki bo ostalo odprto do konca tekmovanja. Jeseničanke igrajo na lastnem igrišču in imajo torej možnost več, da svoje upe povečajo.

Koncu se bližajo tudi tekmovanja v podzveznih ligah. V gorenjski skupini je ekipa Jesenic že zasedla prvo mesto, prav tako tudi Partizan Ilirija v ljubljanskem okraju. Primorci bodo dobili svojega prvaka v ekipi Kopra. V celjski ligi pa se kar tri moštva potegujejo za pravico nastopa na kvalifikacijskem turnirju za vstop v slovensko ligo. Jeseni bomo dobili dve novi moštvi, ki bosta nastopali na višjem tekmovanju. Katere ekipe bodo to, bomo lahko ugotovili šele po končanem kvalifikacijskem turnirju, kajti kraj odigranja bo izredno pomemben za plasman ekip — prvakov podzvez, ki so letos izredno izenačeni, tako da je ena vstopnica že oddana domačinu prireditelju, ki mu bo zadostovala že prednost domačega igrišča.

Martin Poznič, zmagovalec na mednarodnem letalskem tekmovanju Gimkhana v Švici, bo tudi med piloti na nedeljskem letalskem mitingu v Lescah. Na tej jutrišnji največji letalski prireditvi na Gorenjskem bodo sodelovali številni jadralci, piloti in padalci, člani Letalske zveze Jugoslavije in vojnega letalstva. Prireditev obeta biti nadvse privlačna in je zanjo po vsem Gorenjskem veliko zanimanje.

PRISPEVEK K REŠEVANJU PROBLEMA VISOKOGORSKEGA SMUČARSKEGA CENTRA

Po turističnih in športnih vidikih

Prvi kongres telesne kulture je obravnaval celotno našo telesno kulturo in sprejel načelne smernice za njen bodoči razvoj.

Nedvomno je bilo osvojeno načelo naj telesna kultura služi prvenstveno zdravju širokih ljudskih množic in naj bo prav zaradi tega na vseh področjih kar moči množična. Izrekli smo se tudi proti sistemu uspehov po vsej sili — ne glede na materialne in fizične žrtve, kakor to delajo nekateri naši sosedi — enako pa tudi proti profesionalizmu, za katerega zaradi negativnih posledic ni mesta v socialistični družbi. Nadalje je bil sprejet načelni sklep, da šport ne sme odtegovati delovnih ljudi od proizvodnje, študija ali drugega udejstvovanja, zaradi česar je treba prirediti temu primerno razne oblike tekmovanja. Po vsem tem je razumljiv sklep, da je treba športne objekte graditi po šolah, tovarnah, občinah, skratka povsod tam, kjer jih ta čas še ni in tako dati vsem našim delovnim ljudem možnost, da se športno izživljajo. Mislim, da bi bilo odveč poudarjati, da bi morali biti ti sklepi obvezni za vse telesnovzgojne organizacije pri vsakdanjem delu, zlasti pa takrat, kadar gre za večje akcije, ki so povezane z izdajanjem velikih družbenih sredstev, enako pa tudi ko se lotevamo gradnje velikih športnih objektov.

Konkretno bi se hotel ustaviti pri lokaciji in bodoči izgradnji »visokogorskega smučarskega centra«. Sodim, da že naslov objekta, zlasti še, ker naj bi bil to nekak center, diši po slabo sprejeti praksi »logorov«. Mi potrebujemo dandanes v Jugoslaviji visokogorske turistične objekte, ki bodo dostopni vsakomur in glede na to grajeni tam, ker so po ekonomskih in turističnih vidikih najbolje pogojeni.

Pri gradnji takšnih objektov moramo predvsem upoštevati turistični pomen, naj si bo glede na domačega, kakor tudi tujega turista. Zavedati se moramo, da imamo ta čas na primer v Sloveniji v neposredni bližini razmeroma dobrih cest in železnic cela področja, ki navadnemu turistu niso dostopna, če si ne vzame za to vsaj štiri dni dopusta. Če skušamo preusmeriti zanimanje ljudi za naravo poleti, kakor tudi v zimi, moramo zato ustvariti takšne pogoje, da si bo delovni človek te lepote lahko privoščil tudi ob sobotah in nedeljah. Nadalje ne smemo pozabiti potreb, ki jih ima naše zdravstvo po visoko ležečih zdraviliščih. Leta nazaj ugotavljamo, da imajo razni turistični centri kot na primer Bled sezono le nekaj poletnih mesecev, prej in pozneje pa so v glavnem zaprti. Misliti je na vrsto okoliščin, ki so nam lahko jamstvo, da bodo ti objekti rentabilni in bodo skupnosti lahko vračali denar, ki je bil investiran vanje. Pri načrtih za te naprave je treba misliti na daljšo dobo in naprave temu primerno dimenzionirati. Bil bi že čas, da pri nas odpravimo večno tarnanje, češ da nismo materialno sposobni lotiti se večje naprave takega obsega, hkrati pa na vsakem koraku populariziramo podobne naprave v tujini.

Povsem utopistično je stališče nekaterih športnih organizacij, da bi ta čas nekje v Jugoslaviji zgradili visokogorski smučarski center — podobno, kakor smo zgradili Makarsko — kamor bi z velikimi težavami lahko pošiljali na krajše treninge desetino najboljših vrhunskih smučarjev. Zgledov kako in po kakšnih kriterijih so zgrajeni takšni objekti v tujini imamo veliko. Povsod so se takih načrtov oprijeli s turističnega vidika, šele pozneje so vrhunska tekmovanja postala le pripravno sredstvo za propagiranje teh središč. Pravilno bi bilo, da bi se turistični in športni delavci pri takih gradnjah pogovorili v skupnem jeziku, ker bi bilo zgrešeno investirati velika sredstva v nerentabilne namene.

Turistični, športni, planinski delivci v Sloveniji menimo, da imamo v triglavskem pogorju idealno področje, ki bi z izhodiščno točko na Velem polju imelo vse pogoje »zimskega turističnega centra«. Lokacija med Bohinjem in Bledom, Mojstrano in dolino Trente je idealna v vsakem pogledu. Možen je tudi dostop od vseh strani, tako da bi se morali odločiti samo za najidealnejšega, z upoštevanjem pač, da povsod po svetu skušajo priti čim više s cestami, ki jih ne more nadomestiti prav nobena žičnica. Pri odločanju o tem problemu posamezne občine ne bi smele gledati lokalistično. Tereni okoli Velega polja, Kredarice itd. so bili še nedavno pokriti s snegom. Vsa ta področja so tudi v najmilejših zimah pokrita s snežno odejo 6 do 7 mesecev na leto.

Slednjič ne smemo prezreti niti idealne situacije za smučanje, kakršno imamo skozi vse leto, tudi v najhujši vročini na triglavskem ledeniku. Turisti bi se lahko dopoldne spoprijeli z njegovimi strminami popoldne pa okopali v Bohinjskem ali Blejskem jezeru.

Vse to leži neizkoriščeno pred nami in čaka solidne analize z vseh vidikov ekonomike, turizma, smučanja in planinstva. Za zdaj se z idejami za izgradnjo tega centra ukvarja le nekaj »zanesenih« amaterjev, pa vendar bi bil že čas, da bi dali tem zamislim solidno podlago, kajti brez dobro pripravljenih študij ne bo možno nikogar prepričati o aktualnosti in nujnosti tega objekta v Sloveniji.

K razpravi in izdelavi perspektivnega plana bi bilo potrebno pritegniti kar največ poznavalcev tega dela naših Julijskih Alp in morda v obliki ankete ali podobnega še ostale državljane, ne pa prepuščati odločanje o tako pomembnem problemu le komisijam z majhnim ali celo premajhnim številom članov.

Maks Završnik
podpredsednik SZS

Še poslednji listi iz beograjske beležnice

Drobni dogodki z velikega dvoboja

Dvoboj državnih atletskih reprezentanc Francije in Jugoslavije je bil nedvomno športni veledogodek. Ob pregledovanju njegovega izkupička nam je ostalo v beležnici še precej zanimivosti . . .

Podobnosti med tekačem Lorgerjem in francoskim metalcem kladiva Hussonom ni nobene. Celjan je slok, temnolas atlet, Husson pa je močan(da ne rečemo debel) in mišičast plavolasec. Tudi disciplini, ki jo gojita, sta diametralno nasprotni. Kljub temu pa sta si bila vendarle v nečem sorodna. Oba sta namreč rekorderja svojih reprezentanc po številu zaporedoma dobljenih zmag v svoji posebni disciplini. Husson je do Beograda štirinajstkrat zaporedoma priboril Franciji prvo mesto v meddržavnih dvobojih, Lorgerju pa je to uspelo kar 18-krat. In sedaj spet neenakost med njima: naš Račić je prekinil serijo zaporednih Hussonovih zmag, Lorger pa je uspešno prestal tudi to preizkušnjo. Devetnajstič je priboril Jugoslaviji prvo mesto v teku na 110 m z ovirami.

RAČUNARJI PA TAKI!

Na sam dan začetka beograjskega dvoboja je jugoslovanski športni list »Šport« objavil sestavek z napovedmi izida srečanja po točkah. Komentator tega lista je napovedal končni rezultat srečanja moških ekip s 116:111 točkam za Jugoslavijo. V spremnem besedilu se je zelo opravičeval zaradi tega nenavadnega optimizma in nato po posameznih disciplinah razdrobil svojo napoved. Zanimivo sedaj ni to, da bi se bil s tako napovedjo kar precej zmotil, marveč to, da je bil njegov seštevek točk po disciplinah (v skupni oceni se je očitno zmotil pri računanju! (111:101 za Francoze!), s čimer je zares skoraj zadel končni izid dvoboja (114,5:95,5).

SEYE — NAJRAJŠI NA 200 M

V razgovoru z največjim zvezdnikom francoske ekipe Abdoujem Seyem smo zvedeli, da dakarski črnec najrajši nastopa v teku na 200 m. Povedal je, da navadno slabo starta (100 m je torej zanj prekratkih), za 400 m pa še nima dovolj kondicije. Seye je svoje trditve tudi okrepil z odličnim časom na 200 m, ki je le za 2 desetinki slabši od svetovnega rekorda.

NAPOSLED TUDI BORBENI

Pri jugoslovanskih atletih smo marsikdaj pogrešali borbenosti, ki bi jim prinašala uspehe tudi na največjih tekmah. V beograjskem dvoboju s Francozi pa je bilo drugače. Vsakdo se je zares podrudil do skrajnih meja. Zato tudi odlični rezultati in mnogi osebni rekordi niso izostali. Čular, Ivanović, Mihajlić, Kovač — vsi ti in mnogi drugi so postregli z izjemno borbenostjo. Če bodo naši atleti tako dobro razpoloženi tudi na balkanskih igrah v Bukarešti, se lahko naposled nadejamo zares dobrih vesti.

LJUBLJANA JE POMAGALA

Državni rekorder v metu diska Dako Radošević, je v Beogradu po treh letih znova popravil svoj državni rekord. Povedal nam je, da se je pri skupnih pripravah v Ljubljani odlično počutil ter se ob študiju za bližnje izpite na fakulteti povsem usmeril na vadbo.

ZBRANOST NAD VSE

Dvoboj na stadionu JLA je postregel tudi z mnogimi poučnimi podrobnostmi. Ena je gotovo ta, da smo se od francoskih gostov lahko naučili popolne zbranosti pred nastopom. Gostje so koncentracijo pred odločilnimi skoki ali meti posvečali izredno skrb. Pravo lekcijo zbranosti je pokazala francoska skakalka v višino Petry-Amiel, ki je prav v Beogradu porušila francoski rekord. Pred skoki je nepremično gledala predse in se tudi med ogrevanjem povsem osredotočila na bližnji skok. Z nikomer ni govorila niti kakor koli drugače usmerila svoje pozornosti kam drugam.

To so drobni dogodki z velikega dvoboja. Vsekakor taki, ki jim zanimivosti gotovo ne gre odrekati . . . -eb

Grafiki-športniki na XII. letnih igrah v Kopru

Prvi boji z belo žogico in atleti

KOPER, 28. avg. — Že pred današnjo slavnostno otvoritvijo so se XII. letne športne igre grafikov začele sinoči z namiznoteniškim turnirjem 12 ekip v telovadnici koprskega Partizana.

Najbolj enovito ekipo je poslal v boj kolektiv »Ljudske pravice«, ki je po trdih bojih zmagala nad izbranimi igralci Mariborske tiskarne 5 : 3. Med posamezniki se je najbolj odlikoval Podobnik (LP), ki je imel v Mariborčanu Godini (MT) trdega nasprotnika. Dvoboj med njima se je končal z zmago Podobnika 2 : 1.

Vrstni red v namiznem tenisu pa je bil dokončno takle: Ljudska pravica, Mariborska tiskarna, Jože Moškrič, Pomurski tisk, Celjska tiskarna, Delo itd.

Danes dopoldne so se začeli nastopi v atletiki s prav množično udeležbo, in sicer v treh razredih, med člani, članicami in mladinci z vsega 120 tekmovalci. Člani in mladinci so se merili v petih disciplinah, članice pa v treh. Moči nastopajočih so bile dokaj izenačene, najuspešnejši tekmovalci pa so prišli iz Mariborske ozir. Celjske tiskarne ter Pomurskega tiska in Dela.

Zmagali so: med člani 100 m: Krel (D) 12.4, daljina Debeljak (CT) 541, višina Debeljak (CT) 165, krogla: Polutnik (CT) 12.16, 1500 m: Hočevar (CT) 4:40,6; mladinci — 100 m: Derenčin (MT) 12.2, krogla: isti 12,57, daljina: isti 558, višina: Godina (MT) 165, 1500 m: Jus (MT) 4:31,8; članice 100 m: Lubej (MT) 13.1, daljina: ista 460, krogla: Januš (MT) 9.75 m itd.

Popoldne se je tekmovanje nadaljevalo z odbojkarskim sporedom. V prvi skupini je ekipa Dela premagala Pomurski tisk 2:0 in je tako skupno z ekipo Ljudske pravice prišla v polfinale. Nocoj se bodo tekmovanja nadaljevala še s kegljaškimi nastopi ter s streljanjem in nogometnim turnirjem. -eb

VARŠAVA. — V VII. etapi mednarodne kolesarske dirke okrog Poljske je na 189 km dolgi progi od Szeczyna do Pile zmagal Nizozemec Gilverber s skupnim časom 4:03:55. Jugoslovan Levačić si je v tej etapi priboril petnajsto mesto s časom 4:09.00; v generalnem plasmaju vodi slej ko prej Poljak Podobas, medtem ko je Levačić na 16. mestu.

BERI: SPORED

DANES

DELAVSKI ŠPORT

Turin: nadaljevanje univerziade

KOŠARKA

Prvenstvo LRS — Trbovlje: Rudar — Odred (19.30), **Ljubljana:** Olympia II. — Moste (18.30), **Zagorje:** Proletarec — Celje (18), **Maribor:** Branik — Maribor (19.00) — ženske, **Ljubljana:** Svoboda — Ljubljana (17.00) — ženske, **Trbovlje:** Rudar — Celje (17.30) — ženske.

XII. kolo zvezne moške lige — Ljubljana: Olympia — Lokomotiva (ob 20. uri na igrišču pod Muzejem NOB), **Zrenjanin:** Proleter — Zastava, **Karlovac:** Železničar — Partizan, **Beograd:** Beograd — Ljubljana.

SPEEDWAY

Bjelovar: V. dirka za prvenstvo Jugoslavije.

NOGOMET

Beograd: Beograd — Rijeka (I. zvezna liga)

Zagreb: Zagreb — Lokomotiva (II. zvezna liga).

DOVER. — Po več ko 11 urah napornega plavanja čez Rokavski preliv je argentinski prvak Camarero zmagal na tej maratonski progi. Na tekmovanju je bilo 22 plavalcev, med njimi tudi dvakratna zmagovalka prekopa Američanka Andersonova. Enega plavalcev Portugalca Jereiro je povsem zmanjkalo, vendar so ga popoldne našli v nekem hotelu blizu Calaisa. Zdi se, da se je na startu izgubil in namesto da bi plaval proti Angliji, zaobrnil proti francoski obali.

ZARES NEKAJ POSEBNEGA

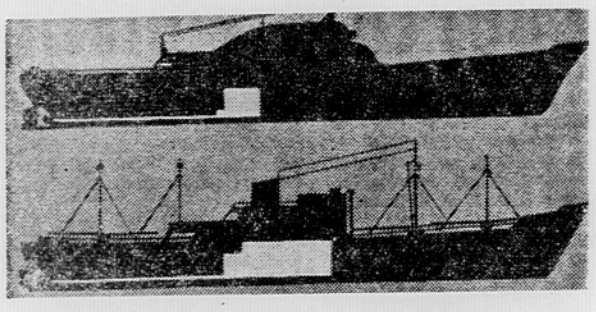

PROBLEMI SODOBNEGA LADJEDELNIŠTVA

NOVA POTA NA MORJU

LADJE SPREMINJAJO OBLIKO — ATOMSKA ENERGIJA ZA POGON POTNIŠKIH IN TRGOVSKIH LADIJ — LADJE PRIHODNOSTI BODO DRSELE NAD VODNO GLADINO

V zadnjem času vse pogosteje slišimo o novih poteh v pomorstvu. Vzrokov za to je več. Letalski promet je postal danes že resen tekmec pomorskemu prometu, zlasti potniškemu. Če se je še pred nedavnim postavljalo vprašanje: ladja ali letalo? — je danes odgovor že v naprej v korist letalu. Po drugi strani pa so sedanje ladje dosegle višek svoje hitrosti, ki jo omejuje tako njihova oblika, kot tudi odpor vode in pa sposobnosti materialov, iz katerih so grajene. Izprva so vgrajevali v ladje vse močnejše pogonske motorje, toda to je šlo le do določene meje. Kajti število obratov ladijskega vijaka je tudi omejeno, podobno kot letalskega. Ladijski vijak sicer lahko poženemo tudi čez normalno število obratov, toda sile vodnega upora s tem tako narastejo, da razpadejo vijaki, izdelani tudi iz najboljših zlitin. Temu so se hotel izogniti z uporabo t. zv. spiralnih ladijskih vijakov. Z novo vrsto ladijskega vijaka so se sicer izognili vplivom vode na njegovo vrtenje in ladje opremljene s takimi spiralnimi pogonskimi vijaki so res da pridobile na hitrosti. Toda tedaj se je pojavila nova ovira: trenje ladijskega trupa z vodo. Na smemo se torej čuditi, če danes pomorski strokovnjaki govorijo o nekakem »vodnem zidu« v pomorstvu, preko katerega s sedanjimi sredstvi ne bo šlo. Treba je bilo najti nove poti za prihodnjost pomorskega prometa in teh je danes več.

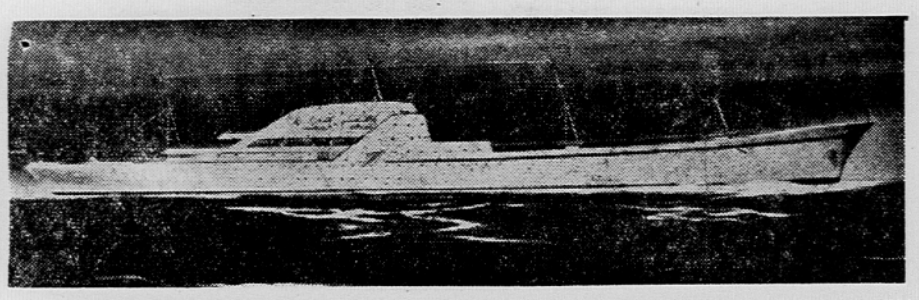

Pogonski oddelek atomske ladje bo zavzemal neprimerno manjši prostor, kot pa pogonski stroji sedanjih ladij. Zaradi tega bodo atomske ladje imele tudi več prostora za potnike in tovor. — Na sliki: primerjava med atomsko ladjo »Savannah« in navadno trgovsko ladjo. Belo označeni prostor pomeni pogonske stroje.

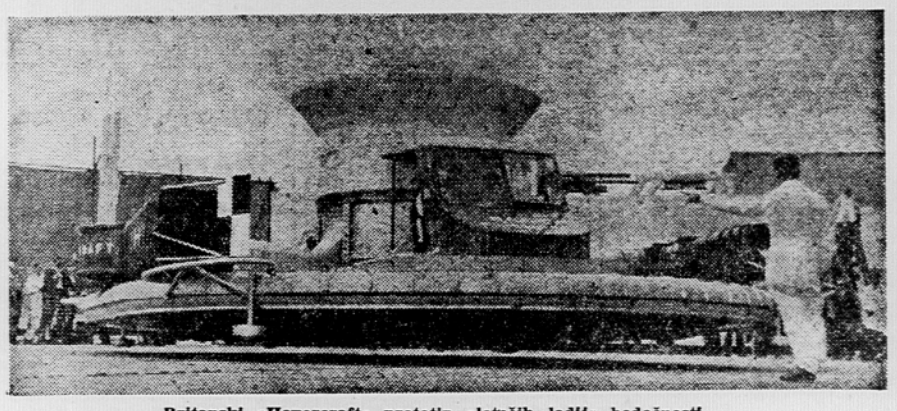
Odločilnega pomena pri tem bo sprememba dosedanjega pogona ladij. Uporaba atomske energije obeta na tem področju največ. Tudi pri uporabi pogonskih vijakov bodo atomske ladje neprimerno hitrejše, predvsem pa ekonomičnejše od današnjih ladij. Lep primer za to je prva trgovska ladja na atomski pogon »Savannah«, ki so jo pred nedavnim splovili v ZDA. Po ameriški atomski podmornici »Nautilus« in njenih sestrah, ter po sovjetskem atomskem ledolomilcu »Lenin«, je »Savannah« prva trgovska ladja na atomski pogon. Če je v maju l. 1819. istoimenska ladja na parni pogon prvič preplula Atlantski ocean, ter tako odprla razdobje parne čezoceanske plovbe, danes njegovega modernega soimenjaka smatrajo za začetnika novega razdobja v zgodovini pomorskega prometa. Atomska ladja »Savannah« ima 11.850 BRT ter poleg 109 članov posadke lahko sprejme na krov še 60 do 100 potnikov, oziroma 9500 ton blaga. Dolga je 168.5 metra, široka 22.5 metra, razvija pa hitrost 20 vozlov na uro. Njena pogonska turbina razvija moč 20.000 KS, potrebno energijo za pogon pa dobiva iz atomskega reaktorja, ki kot gorivo uporablja slabo obogačeni uran 235. Največja prednost te ladje je v tem, da lahko pluje 300.000 morskih milj (preračunano približno tri in pol leta!), ne da bi se morala oskrbeti z novim pogonskim gorivom. Atomski reaktor se nahaja v debelem jeklenem cilindru, ki predstavlja varno zaščito pred radioaktivnim izžarevanjem celo v primeru, da bi prišlo do okvar pogonskih naprav. Radioaktivne odpadke pa hranijo v posebnih posodah, zaprtih v izoliranih komorah, ter jih odložijo, ko ladja pristane v pristanišču.

»Savannah« je predvsem poizkusna ladja za mnogo večje atomske ladje v prihodnosti. Že sama ima vrsto prednosti pred dosedanjimi ladjami. Naštejmo le nekatere: neprimerno več prostora za tovor (ker niso potrebna skladišča za gorivo), večjo hitrost ob istih pogonskih stroških, enostavnejše in cenejše vzdrževanje, itd. In perspektive atomskega pogona ladij v prihodnosti? Strokovnjaki računajo, da bodo atomske ladje že v bližnji prihodnosti postale še rentabilnejše in da bo že l. 1965 moči graditi ladje z 16.000 BRT na atomski pogon, ki bodo pri 32.000 kilometrov dolgem potovanju in hitrosti 19 vozlov na uro potovorni toni za dva dolarja cenejše od sedanjih trgovskih ladij.

Prednosti atomskega pogona ladij pa se bodo še povečale z uvedbo novih oblik ladij. Ko je zaradi povečane hitrosti trenje ladijskega trupa z vodo tako narastlo, da klasična konstrukcija ladijskega trupa ni več ustrezala, se je kmalu pojavila učinkovita rešitev. Pojavile so se ladje s smučmi, hidrogliserji. Pri velikih hitrostih se trup take ladje dvigne iz vode, ladja pa drsi po vodni gladini na majhnih smučeh-plovcih, podobno kot vodno letalo. Majhna dotikalna površina in dobra hidrodinamična oblika le-teh do minimuma zmanjša trenje ladje z vodo. Prvi poizkusi z ladjami te vrste so dali odlične rezultate, saj so te ladje dosegle skoraj dvakrat večjo hitrost kakor navadne motorne ladje. Zlasti še, ko je pri nekaterih novejših modelih vodni pogonski propeler zamenjal zračni vijak, podobno kot pri letalih. Že v bližnji prihodnosti napovedujejo gradnjo tovrstnih letečih ladij s premičnimi plovci, ki bodo zmogle hitrosti 200—250 km-h, imele bodo 500 BRT, lahko pa bodo prežavale 600 do 800 potnikov. Moč njihovih pogonskih strojev bo znašala 15.000—20.000 KS. V ZDA pa so že pripravili načrte za zgraditev podobne večje ladje, ki bo imela atomski pogon. Imela bo okrog 1000 BRT, njen pogonski motor bo razvijal 52.000 KS, nameščen pa bo v posebnem plovcu 6 m pod ladijskim trupom, s čemer se bodo izognili škodlivemu radioaktivnemu izžarevanju. Se bolj senzacionalno pa nam napoveduje bodočnost pomorskega prometa nedavni poskus z »lebdečim vozilom« ali kakor ga imenujejo »Hovercraft« v Vel. Britaniji. Ima obliko velikega diska, ob bokih nekoliko stisnjenega. Dolgo je 10 m, široko pa 8 metrov. V sredini tega trupa se nahaja v votlem ohišju 450 KS močan pogonski motor, ki poganja zračno turbino. Le-ta sesa skozi zgornjo odprtino omenjenega ohišja zrak, ter ga z veliko hitrostjo potiska pod trup »Hovercrafta«. S tem nastane močan vzgon, »zračna blazina«, ki to nenavadno vozilo dvigne 50 cm do 1 metra nad vodno gladino. »Hovercraft« sloni na tej zračni blazini in potreben je le še dodaten pogon v željeno smer in, vozilo drsi nad vodno gladino brez najmanjšega tresljaja.

Uporabo atomske energije za pogon bodo ladjespremenile tudi svojo dosedanjo obliko. Na sliki je »Savannah« prva trgovska ladja na atomski pogon.

Britanski »Hovercraft« prototip »letečih ladij« bodočnosti

Britanski strokovnjaki pravijo, da je »Hovercraft« prototip prave ladje bodočnosti. »Hovercraft« je medtem že uspešno preletel Rokavski preliv, pripravljajo pa se že načrti za njegove naslednike, »leteče ladje« bodočnosti, ki bodo težke 40.000 do 60.000 ton, ter bodo z neka tisoč potniki na krovu »letele« čez ocean s hitrostjo več sto kilometrov na uro. Poganjale jih bodo plinske turbine na atomski pogon in bodo lahko »preplule« razdaljo med Evropo in Amerijko v enem dnevu. Takrat bo tudi »Savannah« že — preteklost...

S. Ft.

Človek hoče doseči Mesec

S peščene, s palmami obrasle vzhodne obale Floride, z ravnin Sibirske stepe in še z mnogih drugih delov sveta poskuša človek doseči Mesec. Njegovi robotski stroji, ki jih poganjajo v višave besneči tokovi ognja, so predhodniki tistih, ki bodo nekoč ponesli človeka na planete in morda celo na zvezde.

Pionir I, ki so ga izstrelili dne 11. oktobra 1958 v oporišču Cape. Canaveral je dal sicer sijajen, toda omejen uspeh. Njegova zadnja stopnja je dosegla višino približno 1/3 oddaljenosti od Meseca. Njegovi instrumenti so poslali nazaj na Zemljo tisoče podatkov o vesoljskem prostoru.

NAJMANJŠA NAPAKA ŽE LAHKO POVZROČI NEUSPEH

Neuspeh že lahko povzroči slabo delovanje kateregakoli sestavnega dela — neke osi, črpalke ali majhnega zatika.

Izstrelitev Pionirja I je bila določena ob 03.42 zjutraj. Veličina tega dogodka je prevzela človeka.

Do izstrelitve sta še dve uri. V nebo se dviga 44 metrov visoko jekleno ogrodje, v katerega je vklenjen Pionir I. Delavci stoje pozorno na vsaki platformi 10 nadstropij visokega stolpa. Tedaj se je začela ena stran jeklenega orjaka počasi odmikati od rakete po tračnicah, kmalu potem pa še vse ostale stranice. Pionir stoji sam, z ostjo proti nebu. Bleščeče bela 29 metrov visoka reketa počiva na repnih krmilnih ploščah na betonskem podstavku kot nekakšen nenavaden spomenik. Osvetljena je z žarometi, katerih bleščeči snopi vrtajo nočno temo.

RAKETA THOR JE ZA POGON

Dve tretjini svoje dolžine je raketa cilindrična, spredaj malo zašiljena. To je raketa Thor ali prva stopnja. V njenem podaljšku sta bolj šiljasti druga in tretja stopnja in glava z instrumenti, vse skupaj pa je podobno cilindru in tako tesno skupaj, da je videti kot dolga cigara.

Zraven rakete je vitko dvigalo. Z njegovega vrha so na njo napeljane žice, s katerimi napajajo raketo do nekaj sekund pred izstrelitvijo, tedaj pa to delo prevzamejo baterije v sami raketi. Iz odprtin v raketi Thor prihaja megličast izpuh. Kadar počiva, raketa Thor izpušča te pline in s tem izravnava pritiske, ki nastanejo zaradi izhlapevanja zaloge ton tekočega kisika, sredstva za oksidiranje raketnega goriva. Raketo pokriva tanek led, ki tu in tam odpada v obliki drobnega snega.

»Vsi tisti, ki nimajo posla pri raketi, naj se oddaljijo!«

Skozi močan zvočnik to zapoved večkrat, počasi in razločno ponovijo. Približuje se čas izstrelitve.

NAPETOST V BUNKERJU

Čas — 4 minute!

V betonskem bunkerju čisto blizu rakete se ljudje sklanjajo nad instrumenti, ki jim kažejo pritisk goriva, kisika, temperaturo in oddajajo harmonične glasove radijskega oddajnika v raketi. Nekaj sekund pred izstrelitvijo bo nekdo pritisnil na gumb in pognal raketni motor, poseben elektronski aparat bo kontroliral delovanje rakete in nadaljeval s štetjem sekund točno na tisočinko sekunde. Raketo sproži elektronski aparat, ne človek.

Čas — 2 minuti!

V 700 m oddaljenem bunkerju se zdi »Pionir« ogromen in dobro se vidi oblak kisikovih hlapov, ki se sukljа iz rakete.

Štetje se bliža koncu — »pet sekund, štiri, tri, dve, ena...«

Štetje »0 sekund« ni slišal nihče. Iz raketinega repa je švignil grmeč plamen, ki je pognal na vse strani valove hrumečega zvoka. Bazo rakete je obvila para mnogih ton zaščitnega plašča vode nad betonsko ploščo, ki odbija raketni izpuh.

Raketa se dviga sprva počasi, nato pa vedno hitreje na vrhu mogočnega ognjenega snopa. Plamen je divji, naravnost noreč. In zvok! To ni hrumeče, votlo grmenje, ampak nekaj še bolj vitalnega. Raketa z ogromno hitrostjo hiti v višino, stran od Zemlje. Zarometi je ne morejo več slediti. Plamen se izgublja v smeri proti severovzhodu, kot je bilo predvideno. Raketa se je za trenutek močneje razsvetlila. V pogon je prišla druga stopnja in Pionir I je izginil med migljajočimi zvezdami.

ZA POT V MESEČEVO KROŽNO POT JE POTREBNA KRITIČNA HITROST

Več strokovnjakov je izjavilo, da je verjetnost le 1:25 ali 1:20, da bo »Pionir« dospel do Mesečeve poti. Zakoni nebesne mehanike in konstrukcija rakete so bili vzrok za tako majhno verjetnost uspeha. Treba je bilo preračunati s kompliciranimi medsebojnimi gibanji Meseca, Zemlje in Sonca. Astrofiziki so izračunali, da bo izstrelitev rakete uspešna samo v razdobju 18 minut v nekaj zaporednih dneh v mesecu. Tisti neimenovani izstrelek proti Mesecu dne 11. oktobra 1957 je bil izstreljen samo 11 sekund prepozno in zato ni uspel.

Hitrost, ki je potrebna, da raketa zapusti območje zemeljske težnosti, je približno 40.000 km-h. Seveda so imeli tisti, ki se ukvarjajo z raketami dosti dela, da bi dosegli to hitrost. Raketa s hitrostjo 40.000 km bi se res odtrgala iz Zemljine in Mesečeve težnosti, lahko pa bi tudi padla na Mesec kot meteorit. Zato so zahtevali, naj bo hitrost samo 38.400 km/h. S to začetno hitrostjo bi raketa dospela 280.000 km visoko proti Mesecu, kjer bi nad raketo oziroma njeno glavo z instrumenti prevladala Mesečeva gravitacija tako, da bi le-ta začela sprva sorazmerno počasi, nato pa vedno hitreje padati na Mesec.

»Pionir« je imel na vrhu glave z instrumenti majhno zavitalno raketo. Upali so, da jo bodo z radio signalom z Zemlje aktivirali takó, da bo instrumente pognala na pot okoli Meseca. Približno 360.000 km dolga pot do Meseca naj bi trajala približno dva dni in pol.

Vsako stopnjo rakete je izdelalo drugo podjetje, vsega skupaj pa je na njej delalo 50 znanstvenih ustanov in tovarn in nešteto tisočev mož in žena. Raketo si predstavljamo resda tako kot je, ogromen izstrelek, toda na njenem koncu je glava s tako majhnimi instrumenti, da človeka silno impresionirajo. Njihova naloga je merjenje kozmičnega žarčenja, temperature, hitrosti, udarcev mikrometeoritov in magnetnega polja Zemlje in Meseca.

Znanstveniki, ki so bili obločeni v taka oblačila, kot so kirurgi pri operacijah, so raketino glavo z instrumenti sterilizirali z ultravijoličastimi žarki, in sicer iz previdnosti, da Mesečeve površine ne bi okužili z organizmi z Zemlje v primeru, če bi glava dospela na Mesec. Na njeno mesto na vrhu rakete so glavo prenesli v posebni, sterilizirani posodi.

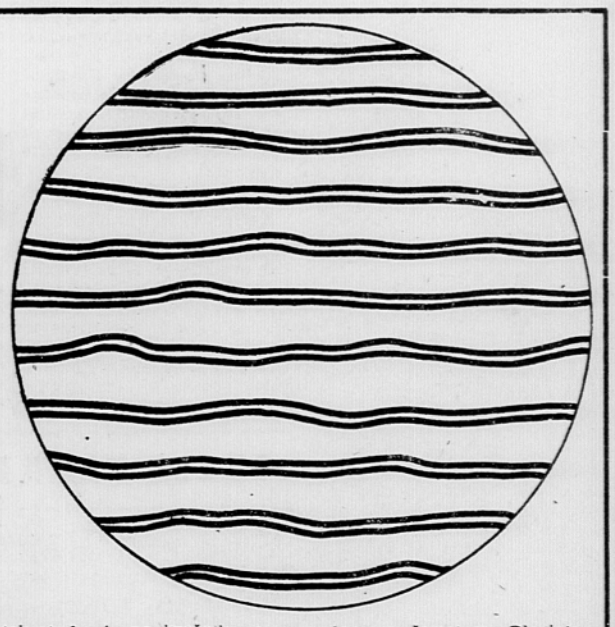
Na vrhu jeklenega stolpa so štirje tehniki v belih oblekah, z maskami in v rokavicah vlagali v konico rakete glavo z instrumenti.

V prihodnjih letih bo koristni tovor raket zelo narasel v teži, aparature pa bodo delovale s sončnimi baterijami. Meje neznanja potiska moderna znanost nazaj. Na vsakem področju znanosti se podajajo v neznano, ne da bi vedeli, kaj bodo dosegli. Vse pa kaže, da bodo ljudje dosegli Mesec, planete in zvezde...

Ameriški načrt atomske ladje za prevoz petroleja. Atomski pogonski agregat se bo nahajal v posebnem trupu skupaj s tovorom, medtem ko bo kabina za posadko dvignjena nad vodo, zavarovana pred radioaktivnim izžarevanjem.

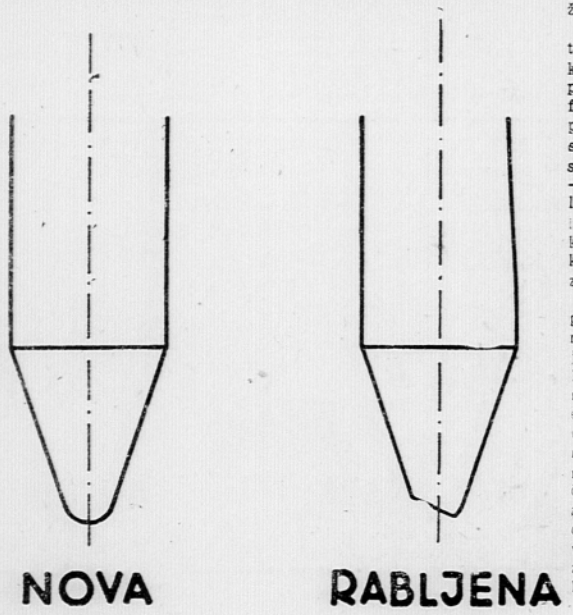
Domači spored zgramofonskih plošč

Ko sedemo pred radijski sprejemnik in bi radi poslušali Beethovna, se vse prepogosto pripeti, da predvajajo vse radijske postaje le plesno glasbo in takrat, ko si zaželimo opernih arij, najdemo le poročila in kuhinjske recepte. Zato ima »konservirana glasba« — tu so na prvem mestu gramofonske plošče — navzlic temu, da ni najcenejša, še vedno mnogo zagovornikov.

Stari gramofoni na pero, opremljeni z velikim lijakom, pred katerimi so naši očetje in babice prebili marsikatero uro, so danes stvar preteklosti. Zamenjali so jih gramofoni, ki jih poganja elektromotor, ki imajo lahko električno dozo za priključek na radijski sprejemnik ali ojačevalec in ki jih dobimo že za precej zmerno ceno.

GRAMOFONSKA IGLA POD POVEČEVALNIM STEKLOM

Kako deluje sodoben, električni gramofon? Posebna igla, ki jo drži gibljiva ročica, drsi po špiralnih zarezah v gramofonski plošči na krožniku, ki ga poganja elektromotor zareze so — tako nas pouči pogled skozi dobro povečevalno steklo — vijugaste; igla se v njih giblje sem in tja. To gibanje izpremeni gramofonska doza, v katero je igla vpeta, v električko, ki jo ojačevalnik ojači in v zvočniku izpremeni v zvok.

Kako nastane gramofonska plošča? Zvoke orkestra izpremeni mikrofon v električko, ki jo posebni ojačevalci ojačijo. Nato jo peljejo na snemalno napravo, ki je prav podobna električnemu gramofonu. Na vrtečem se krožniku snemalne naprave leži gladka plošča, iz mehke snovi, nad njo pa je ročica, ki jo poseben mehanizem giblje tako, da drobceno rezilce, ki je vpeto v snemalno glavo, vrezuje v ploščo spiralno zarezo. Električka iz ojačevalnika giblje rezilce sem ter tja tako, da postane zareza valovita. S posebnim postopkom nato ploščo več tisočkrat razmnožejo.

Če naj bo zvok, ki ga daje električni gramofon pri predvajanju enak onemu pri snemanju, se mora plošča v obeh primerih vrteti z enako hitrostjo, torej z istim številom vrtljajev na minuto. Najprej so izdelovali le plošče za 78 vrtljajev na minuto; na tako ploščo s premerom 30 cm so lahko posnali glasbeni komad, dolg okroglo 3 minute. Ko pa je tehnika izdelovanja plošč napredovala, so pričeli izdelovati plošče, ki so se vrtele počasneje, pa tudi zareze so si sledile v manjših presledkih. Danes največ uporabljamo poleg plošč z 87 vrtljaji na minuto plošče s 33 1/3 vrtljaja na minuto; taka plošča s premerom 30 cm igra skoraj 10 minut in če je premer večji, še precej dalj. Poleg teh dveh vrst srečujemo še plošče za 45 in 16 vrtljajev na minuto.

Vsi boljši električni gramofoni imajo zato danes že vsaj po dve hitrosti in so opremljeni z zelo lahkimi dozami, kakršne so predpogoj za predvajanje počasnih plošč, ki bi jih s precej težjimi dozami za plošče z 78 vrtljaji kmalu uničili.

Po žlebiču gramofonske plošče drsi igla, ki je ali kovinska, ali pa iz posebnega trdega žlahtnega kamna. Kovinske igle moramo brezpogojno menjati po vsaki plošči — čeprav lahko z eno iglo preigramo kar nekaj plošč zapovrstjo. Tako početje se kruto maščuje: konica nove igle je pod povečevalnim steklom videti lepo okrogla, že po eni plošči pa se močno obrusi. Če z njo preigramo še drugo ploščo, to nastali ostri robovi režejo in zelo kvarijo.

Ker so gramofonske plošče razmeroma zelo drage in igle zelo poceni, odločitev ni težka.

Pač pa lahko preigramo več plošč zapovrstjo — celo več sto ali tisoč — z gramofonsko dozo s safirno iglo. Ta je zelo trda in se ne obrusi. Je pa silno občutljiva za udarce, zato moramo strogo paziti na to, da dozo vselej skrajno mehko polagamo na ploščo.

Kdor meni, da lahko gramofonske plošče sklada kot polena v skladovnico, se hudo moti! Zareze v ploščah, posebno v počasnih so silno drobne in jih že majhen pritisk pokvari in razpraska. Najmanj, kar moramo storiti, je to, da plošče razen takrat, ko je na krožniku gramofona, niti za hip ne pustimo brez zaščitnega ovitka. Zelo pametno pa je, da jih ne hranimo naložene drugo na drugi, temveč postavljene pokonci v posebnem stojalu. Tako se najdalj ohranijo.

Če pustimo, da seda na gramofonske plošče prah, ta zapolni žlebiče in povzroči neprijetno škrtanje med predvajanjem; konica igle utiskuje pri tem delce prahu v ploščo, ki se naglo uničuje. Zato vsako ploščo, ki jo položimo na krožnik gramofona, najprej temeljito zbrišemo z malo blazinico, previdno z žametom. Blazinico pogosto čistimo v ostro krtačko.

Posebno ugodnost pomenijo gramofoni, ki sami menjajo plošče. S takim gramofonom si lahko privoščimo tudi daljši program brez prekinitev.

Električko iz gramofonske doze ojačuje ali poseben ojačevalnik v gramofonu, ki jo preko zvočnika izpreminja v zvok, ali pa ojačevalnik izven gramofona. V ta namen se največkrat poslužujemo kar radioaparata, ki ima na zadnji strani običajno tudi priključke za poseben oklopljen kabel iz gramofona.

ing. mt

RTV LJUBLJANA

Spored od 30. VIII. do 5. IX. 1959

Poročila v sporedu Radia Ljubljana

OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH

6.05 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar
7.00 Napoved časa, poročila vremenska napoved in radijski koledar
13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda
15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila
19.30 Radijski dnevnik
22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan
23.00 Poročila in pregled tiska
24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

OB DELAVNIKIH

5.05 **Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar**
6.00 **Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila**
7.00 **Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar**
8.00 **Poročila**
10.00 **Napoved časa in poročila**
13.00 **Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda**
15.00 **Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila**
17.00 **Napoved časa in poročila**
19.30 **Radijski dnevnik**
22.00 **Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan**
23.00 **Poročila in pregled tiska**
24.00 **Zadnja poročila in zaključek oddaje**

JUTRANJI PROGRAM

5.00—8.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored) — vmes ob
5.05—5.10 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar
6.00—6.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila
6.30—6.40 Reklame
7.00—7.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar
8.00—8.05 Poročila

JUTRANJI PROGRAM

5.00—8.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored) vmes ob
5.05—5.10 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar
6.00—6.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila
6.30—6.40 Reklame
7.00—7.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar
8.00—8.05 Poročila

Zanimivost letošnjega festivala »Zabavne melodije Opatija 1959« je tudi, da bo na njem sodelovalo več doslej neznanih pevcev. Med drugimi bo nastopil tudi 24-letni študent filozofije iz Beograda Tihomir Petrović, ki je znan po svojem lepem glasu samo ožjemu krogu poznavalcev, naši poslušalci pa ga bodo lahko slišali na prenosih po radiu ali televiziji v treh dneh festivala — 10. septembra, 11. septembra in v soboto zaključek prireditve »Zabavne melodije Opatija 1959« — vsakič ob 20.60.

RADIO CELJE

Nedelja: 12.00 Pogovor z državljani; 12.10 Zabavna glasba, vmes objave; 12.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo

Ponedeljek: 17.00 Celjska kronika; 17.10 Trije pevci — tri pevke; 17.20 Športni tednik; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave

Torek: 17.00 Celjska kronika; 17.10 Zabavne melodije igra kvartet Mileta Ferleža in plesni ansambel »Metronom«; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave;

Sreda: 17.00 Celjska kronika; 17.10 Delavski pesmi poje moški zbor »Svoboda« Celje pod vodstvom Borisa Ferlinca, 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave

Četrtek: 17.00 Celjska kronika; 17.10 Domače viže poljo Stanka, Marija in Jože, spremlja kvintet »Kamilo«; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave

Petek: 17.00 Celjska kronika; 17.10 Poje komorni moški zbor pod vodstvom Egona Kuneja; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave

Sobota: 17.00 Celjska kronika; 17.10 Za vsakogar nekaj; 17.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.45 Zabavna glasba, vmes objave

MARIBOR

NEDELJA

12.00—13.00 Mariborski feljton — 14.15—16.00 Želeli ste — poslušajte!

PONEDELJEK

9.00—9.05 Domače vesti — 9.05—9.30 Objave, zabavna glasba in reklame — 9.30—10.00 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi — 17.00—17.10 Domača poročila — 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 17.30—17.40 Mi in vi o športu — 17.40—18.00 Nekaj plesnih zvokov.

TOREK

9.00—9.05 Domače vesti — 9.05—9.30 Objave, zabavna glasba in reklame — 9.30—10.00 Domači napevi — 14.35—15.00 Želeli ste — poslušajte! — 17.00—17.10 Domača poročila — 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 17.30—17.40 Med našimi pevci in godci.

SREDA

9.00—9.05 Domače vesti — 9.05—9.30 Objave, zabavna glasba in reklame — 9.30—10.00 Pester spored skladb slovenskih avtorjev — 17.00—17.10 Domača poročila — 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 17.30—17.40 Domači pesniki in pisatelji — 17.40 do 18.00 Skladbe Karla Pahorja poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.

ČETRTEK

9.00—9.05 Domače vesti — 9.05—9.30 Objave, zabavna glasba in reklame — 9.30—10.00 Pester spored izvajajo mariborski solisti — 14.35 do 15.00 Želeli ste - poslušajte! — 17.00—17.10 Domača poročila — 17.10 do 17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 17.30—17.40 Z magnetofonom in beležko naokoli — 17.40—18.00 Slovenske narodne poje kvintet Anton Neffat.

PETEK

9.00—9.05 Domače vesti — 9.05—9.30 Objave, zabavna glasba in reklame — 9.30—10.00 Nekaj domačin napevov — 17.00—17.10 Domača poročila — 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 17.30—17.40 Kulturno prosvetni razgledi — 17.40—18.00 Skladbe Emila Adamiča igra Mariborski instrumentalni ansambel.

SOBOTA

9.00—9.05 Domače vesti — 9.05—9.30 Objave, zabavna glasba in reklame — 9.30—10.00 Pisana paleta — za vsakogar nekaj — 14.35—15.00 Želeli ste - poslušajte! — 17.00—17.10 Domača poročila — 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 17.30—17.40 Radijska reportaža — 17.40—18.00 Igrajo Pohorski fantje, pojeta Sonja in Milan.

KOPER

NEDELJA

8.00 Kmetijska oddaja: »Nekaj misli o šolanju kmetijskih kadrov« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Nedeljska reportaža: »Nasvidenje Portorož« — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Za vas smo izbrali spored zabavnih melodij.

PONEDELJEK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Pisana paleta zabavne glasbe — 14.30 Športna oddaja — 14.40 Izbrane melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Igrajo kmečka godba, trio, Avgust Stanko, Avsenik in Bardorfer, pojeta Dana Filiplič in Franc Koren.

TOREK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Odlomki iz oper — 14.30 Šola in življenje: »Šolska vrata se bodo odprla« — 14.50 Glasbena medigra — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.

SREDA

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni zapiski — 14.40 Narodni odmevi — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Ruske plese izvaja orkester baletnega ansambla »Mojsejev«.

ČETRTEK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Operetna glasba — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Dalmatinske popevke.

PETEK

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Poje zbor Slovenske filharmonije p. v. Rada Simonitija — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Domače aktualnosti: »Zanimanje za koprsko pristanišče« — 15.40 Igra češka godba.

Mariborski pihalni ansambel je vsakotedenski gost našega glasbenega programa. Tako tudi prihodnji teden. Slišali ga bomo v ponedeljek zjutraj ob 8.05, ko nas bo zabaval skupno s Pohorskimi fanti in pa še v soboto ob 14.10, ko je pripravil prijeten opoldanski program družno z »Dravskimi flosarji«.

SOBOTA

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Spored zabavnih melodij s pianistom George Liberace — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Iz delovnih kolektivov — 15.50 Glasbena medigra.

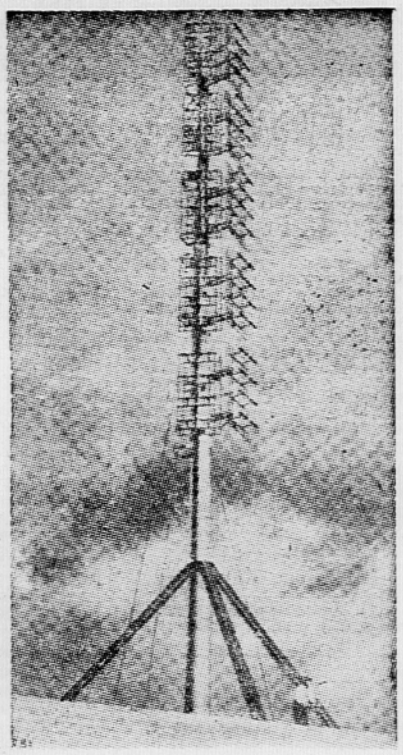
MURSKA SOBOTA

Nedelja: 12.00 Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila in reklame, 12.15 Oddaja v madžarskem jeziku. 12.40 »Želeli ste, poslušajte«.

Torek: 17.00 Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame. 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku.

Četrtek: 17.00 Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame. 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku. 17.25 »Želeli ste poslušajte«.

Radio Murska Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljane od 5.00 do 8.05 ure in od 18.00 do 23.10 ure. Ob nedeljah in praznikih pa od 6.00 do 23.10 ure.

Gledalce TV sporeda obveščamo, da dela novi oddajnik na Krvavcu na petem kanalu, ki mu je določen po mednarodnem sporazumu, z močjo 1 KW. Tako je omogočen sprejem TV signala na večjem področju, predvsem na Gorenjskem, kjer doslej ni bilo mogoče spremljati sporeda. Mnogi lastniki TV sprejemnikov so se zadnje čase pritoževali zavoljo motenj. Te so nastale zaradi tega, ker so antene prilagojene za sprejem na 10 kanalu.

Več o tem bo govoril v pogovorih z gledalci ing. Pipan, načelnik tehničnega oddelka RTV Ljubljana v sredo, 2. septembra ob 20.20, pa tudi v naslednji prilogi RTV Ljubljana bo objavljeno daljše pojasnilo in nasvet s skico, kako preurediti antene za dober sprejem na petem kanalu.

Valovne dolžine nekaterih tujih radijskih postaj

ITALIJA

Italia Nazionale

457 in 334 m 656 in 899 kHz

Italia II

355 in 207 m 845 in 1448 kHz

AVSTRIJA

I. program

Graz 215.2 m 25 kW 1393 kHz
Celovec 412.1 m 25 kW 728 kHz
Dunaj 203.4 m 25 kW 1475 kHz
Kratki valovi: 25 in 49 m
UKV: 94.8, 95.8 in 95.4 MHz

II. program

Dobl 292.7 m 100 kW 1025 kHz
Dunaj, Celovec 513.7 m 125 kW 584 kHz
Kratki valovi: 11, 16, 25, 30, 41.48 m

PROGRAM RADIA LJUBLJANA od 30. VIII. do 5. IX. 1959

SREDNJI VALOVI Ljubljana — 327.1 m

UKV Ljubljana 94.1 MHz — Nanos 92.8 MHz — Kum 90.1 MHz — Pohorje 99.8 MHz.

NEDELJA

30. avgusta 1959

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav
6.30 Reklame
6.40 Prireditve dneva
6.45 Vedri zvoki
7.15 Igra instrumentalni kvintet JLA
7.35 S pesmicami po Evropi
8.00 Mladinska radijska igra — Leopold Suhadolčan: Najlepši smeh (ponovitev)
8.30 Anton Trost: Fantazija na slovenske narodne pesmi (Marjan Lipovšek: klavir)
8.40 Narodne na tekočem traku
9.00 Zabavna matineja
10.00 Še pomnite, tovariši... — Alojz Ravbar: a) Smola pa taka — b) Brihta in glih
10.30 Naš koncert za letoviščarje — G. Rossini: Tankred, uvertura — P. I. Čajkovski: Melanholična serenada za violino in orkester — L. Delibes: Coppelia, baletna suita
11.00 Melodije à la carte
11.30 Nace Grom: Kosmet danes in jutri (reportaža)
12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Za našo vas
14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.
15.15 Reklame
15.30 Nedeljski operni koncert z našimi solisti
16.00 Humoreska tega tedna — Dve ruski humoreski
16.20 Operetni zvoki z orkestrom Hans Carste
16.42 Ivan Matečič Rondgov: Otroci v naši zgodovini (Ljubljanski komorni zbor — ženski zbor — p. v. Milka Škoberneta
17.00 60 minut športa in glasbe
18.00 Radijska igra — Calderon de la Barca: Sodnik Zalamejski — Režija: Hinko Košak
18.51 Jean Sibelius: Festivo, odlomek iz cikla »Štiri podobe iz preteklih dni«
19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Večer italijanskih popevk (magnetofonski posnetki italijansko - jugoslovanske televizijske oddaje z dne 25. avgusta v Kopru
21.00 Športna poročila
21.10 Melodije za vas
22.15 Plesna glasba
23.10 Popevka za popevko
23.40 Ralph Waugham Williams: Koncert za oboo in godala

PONEDELJEK

31. avgusta 1959

8.05 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — Sodelujejo: Pohorski fantje, pojeta Sonja in Milan in mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka
8.20 Mladinski radijski roman v nadaljevanjih — James Krüss: Srečni otoki v zavetrju
8.35 Znani pevci zabavne glasbe
9.00 Iz zakladnice Johannesa Brahmsa
9.30 Na vrtiljaku zabavnih melodij
10.10 Gioacchino Rossini-Ottorino Respighi: Fantastična prodajalna, baletna suita (Londonski simfonični orkester dirigira Ernest Ansermet)
10.45 Ženski zbor iz Podpeči p. v. Franca Mileka
11.00 Igra ansambel Mojmira Sepeta
11.15 Naš podlistek — Varšava v plamenih — I.
11.35 Arija Končaka ter polovški ples iz opere Knez Igor
12.00 15 minut z brati Avsenik
12.15 Kmetijski nasveti — dr. Anton Štefančič: Kako preprečimo okvare mleka
12.25 Sedem pevcev — sedem popevk
12.45 Igra violinist Uroš Prevoršek — Marjan Vodopivec: Tri skladbe za violino in klavir — Uroš Prevoršek: Nostalgija
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Bolgarske narodne pesmi
13.50 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — L. M.
14.30 Prireditve dneva
14.35 Zabavni potpourri
15.15 Reklame
15.30 Lahka glasba z orkestrom Alfred Scholz
16.00 Listi iz domače književnosti — Todor Vujasinović: Patrola in otrok
16.20 Operne melodije
17.10 Srečno vožnjo! (Šoferjem na pot)
18.00 Družinski pogovori
18.10 Umetne in narodne pesmi poje ženski pevski zbor France Prešeren iz Kranja p. v. Petra Liparja
18.30 Športni tednik
19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Novosti iz arhiva zabavne glasbe
20.40 Domače aktualnosti
21.00 S popevkami naokrog
21.30 Koncert simfoničnega orkestra Jugoslovanske radiodifuzije, dirigent Boris Papandopulo — Robert Schumann: Četrta simfonija — Dmitrij Šostakovič: Peta simfonija
23.10 Zabavni koktajl

TOREK

1. septembra 1959.

8.05 Oddaja za otroke
a) Znani skladatelji pišejo za otroke — (violončelist Ciril Škerjanc izvaja skladbe Aleksandra Grečaninova)
b) Janez Švajncer: Ribji grad
8.35 3 orkestralne miniature — (Škerjanc, Ramovš, Krek)
8.50 Frane Milčinski: Glasba univerzalni detergent — (ponovitev zabavno-glasbene oddaje)
10.10 Majhni zabavni ansambli
10.35 Arije in prizori iz opere »Seviljski brivec«
11.00 Za dom in žene
11.15 Blaž Arnič: Osma simfonija »Na domači grudi« (Orkester Slovenske filharmonije dirigira Samo Hubad)
12.00 Pojeta Lola Novakovič in Dušan Jakšič
12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Vrt v septembru
12.25 Trio Edija Goršiča iz Celja
12.40 Alpski zvoki
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Skladbe za harfo izvaja harfistka Jelica Pertot-Portogradi
13.50 Pesmi raznih narodov
14.30 Prireditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame
15.30 Dvospevi iz oper Giacoma Puccinija —
16.00 Novosti na knjižni polici — Anatole France: Zločin Silvestra Bonnarda
16.20 Od tu in tam
17.10 Belo in črno (III)
Igra pianist Solomon — L. van Beethoven: Sonata št. 26 v Es-duru op. 81; W. A. Mozart: Koncert za klavir in orkester št. 24 v C-molu
18.00 Iz zbornika spominov
18.20 Zabavna ruleta
18.45 Kulturni globus
19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Koncert moškega zbora iz Domberka p. v. Ceneta Matičiča — Dobro veče Uzorita — Evo sam ti doša — Ako spaveš mila moja — Omili mi u selu divojka — 12 razbojnikov — Serenada — Testament — Spavajte u miru junaci — Kragujački — Barčica — Te, te, dobru poznam — Furmanska — Moja kosa je krivavna
20.30 Radijska igra — William Saroyan: Človeška komedija
Režija: Tugomir Tory
21.28 Hodlywoodski zabavni orkester
22.15 V plesnem ritmu
23.10 **Nočni koncert**

SREDA

2. septembra 1959

8.05 Igra Ljubljanski jazz ansambel
8.20 Mladinski radijski roman
8.35 Mladi pevci in godci v preteklem letu — Sodelujeta: Mladinski pevski zbor RTV Ljubljana in Trio Lorenz
9.00 Mediteranski intermezzo Ludmor Rogowski: Dubrovniške impresije (Orkester RTV Ljubljana dirigira Klaro Mizerit) — Ottorino Respighi: Botticellijanski triptih (Orkester Dunajske državne opere dirigira Franz Litschauer) — Manuel de Falla: Noč v španskih vrtovih (Simfonični orkester dirigira Enrique Jorda)
10.10 Radi bi vas zabavali
10.45 Zborovske skladbe
11.00 Saša Santel: Concertino za violino in klavir — Josip Slavenski: Jugoslovanska suita
11.30 V ritmu Latinske Amerike
12.00 Domače polke in valčki
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Ljudmila Haller: Kako povečati perutninarsko proizvodnjo
12.25 Znane operne arije
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 P. I. Čajkovski: Suita za orkester št. 1. v d-molu (Simfonični orkester iz Winterthurna dirigira Walter Goehr)
14.10 Popevke se vrstijo
14.30 Prireditve dneva
14.34 Dva grška umetnika pianistka Maria Francescon in violončelist Elefterios Papastavro v našem studiu
15.15 Reklame
15.30 Poje Eddie Fischer
15.45 Dane Škerl: Drugi concertino za klavir in godalni orkester
16.00 Naši popotniki po tujih deželah — Polde Majdič: Nemčija po dolgem in počez
16.20 Izbrali smo za vas
17.10 »Stoji, stoji mi polje«
17.30 Iz filmov in glasbenih revij
18.00 Zdravnik vam svetuje
18.15 Joseph Haydn: Simfonija
18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih
19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Igra godalni zabavni orkester p. v. Boruta Lesjaka
20.15 Opera tega tedna
22.15 Ameriški plesni orkestri igrajo
22.40 W. A. Mozart: Sonata za violino in klavir v Es-duru (Amsterdamski Cuo: violinist Nap de Klinj in pianistka Alice Heksch)
23.10 **Popevke in ritmi**

ČETRTEK

3. septembra 1959

8.05 Oddaja za cicibane
a) »Hi, konjiček...«
b) Gustav Strniša: Nekaj za naše najmlajše
8.35 Danilo Bučar: Belokranjske pisanice (Orkester RTV Ljubljana dirigira Jakov Cipci)
9.00 Pojo naši solisti — A. J
9.35 Z evropskimi plesnimi orkestri
10.10 Zabavni zbori
10.30 Tri klavirske fantazije
11.00 Pevka Jelka Cvetežar
11.15 L. van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 4 v G-duru (Berlinski filharmoniki, dirigent Wilhelm Kempff)
11.50 Za dom in žene
12.00 Poskočna harmonika
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Janez Verbič: Pesa in korenje v prehrani živine
12.25 Narodne in domače viže
12.45 Antonin Dvořak: Opoldanska vila, simfonična pesnitev (Orkester Češke filharmonije dirigira Vaclav Talich)
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Zbori »Svobod« nam pojo
13.50 Igra pihalni orkester Ljudske milice p. v. Rudolfa Stariča
14.10 Vlado Golob: Divertimento za mali orkester — Izvaja Mariborski instrumentalni ansambel
14.30 Prireditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame
15.30 Panorama zabavnih melodij
16.00 Koncert po željah
17.10 Za vsakogar nekaj iz zabavne glasbe
18.00 Reportaža
18.15 Dva dvospeva iz Verdijevega Othella
18.45 Radijska univerza — Dr. Vid Grošelj: O nastanku sladkorne bolezni
19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — Sodelujejo: Trio Avsenik s pevcema Danico Filiplič in Francem Korenom, Kmečka godba p. v. Silva Tamšeta, Celjski komorni zbor p. v. Egona Kuneja, poje Miro Kernjak na harmoniko ga spremlja Rudolf Pilih
20.50 Zabavni orkester Rafaele
21.00 Večer med slovenskimi književnicami
21.40 Janez Matičič: Suita za godala (Orkester Slovenske filharmonije dirigira Samo Hubad)
22.15 S popevkami po svetu
22.40 Moderna plesna glasba
23.10 Lepe melodije
23.25 **Komorni koncert**

PETEK

4. septembra 1959

8.05 Anton Lajovic: Capriccio
8.20 Mladinski radijski roman v nadaljevanjih — James Krüss: Srečni otoki v zavetrju
8.35 Iz albuma zabavnih zvokov
9.00 Umetne in narodne pesmi poje »Planinski oktet« iz Maribora
9.20 Violinske skladbe Pančа Vladigerova in Karla Szymanowskega
9.45 Poje Frank Sinatra
10.10 Blagoje Bersa: Pošasti, Sončne poljane (Orkester Zagrebške filharmonije dirigira Milan Horvat)
10.43 Od popevke do popevke
11.00 Baletna glasba iz opere Faust
11.15 Naš podlistek — Varšava v plamenih — II.
11.35 Igrajo veliki zabavni orkestri
12.00 Otroci pozdravljajo
12.15 Kmetijski nasveti — Inž. Jože Spanring: Kako smo dosegli bogat pridelek ozimne pšenice
12.25 Klavir v ritmu
12.40 Pesmi raznih narodov
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Prizori iz francoskih oper
14.10 Vaški kvintet in Zadovoljni Kranjci pred mikrofonom
14.30 Prireditve dneva
14.35 Od valčka do calypsa
15.15 Reklame
15.30 Slovenski samospevi
16.00 Športna reportaža
16.20 V ritmu današnjih dni
17.05 Razgovori z volilci
17.20 Petkovo glasbeno popoldne
W. A. Mozart: Koncert za violino in orkester št. 1 v B-duru (Solist Arthur Grumlaux in dunajski simfonični orkester dirigira Bernhard Paumgartner) P. I. Čajkovski: Romeo in Julija (Concertgebouw orkester Amsterdam dirigira Paul van Kempen)
18.00 Kulturna kronika
18.15 Pet pevcev — pet popevk
18.30 Iz naših kolektivov
19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Igra kvintet Jožeta Kampliča
20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
20.30 Simfonije Franza Schuberta (X) »Velak« simfonija v C-duru (Dunajski filharmoniki pod vodstvom Herberta Karajana)
21.20 Oddaja o morju in pomorščakih
22.15 Opera tega tedna — Eugen D' Albert: Nižava opera v dveh dejanjih II. dejanje
23.10 Poročila in pregled tiska
23.20 Domači zabavni ansambli in vokalni solisti

SOBOTA

5. septembra 1959

8.05 V tričetrtinskem taktu
8.20 Pionirski tednik
8.40 Mladina poje
Poslušajmo otroški pevski zbor iz Kamnika p. v. Viktorja Mihelčiča in mladinski pevski zbor osnovne šole Laško p. v. Julija Gregorčiča
9.00 Zabavne melodije
9.25 Ernest Chausson: Simfonija v B-duru (Simfonični orkester iz San Francisk dirigira Pierre Monteux
10.10 Vedri napevi
10.30 Odlomki iz oper Andrea Chenier Umberta Giordana — Solisti: Mario Lanza, Rolando Panerai, Mario del Monaco
11.00 Zabavni zvoki po svetu
11.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
11.45 Skladbe za violo igra violist Srečko Zalokar — Henri Svetel: Adagio in sostenuto — Ferdo Juvanc: Notturno — Marjan Vodopivec: Dve skladbi
12.00 Ansambel Maurice Larcange
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Mirko Peternel: Še o vzreji plemenske živine
12.25 Dalmatinske narodne pesmi
12.45 Operetne uverture
13.15 Obvestila in zabavna glasba
13.30 Mladen Pozajić: Mali koncert (Komorni orkester Radia Zagreb dirigira Antonio Janigro)
13.50 Skrinjica s popevkami
14.10 Pisani zvoki z Dravskega polja — Sodelujejo: Dravski flosarji in Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka
14.30 Prireditve dneva
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Reklame
15.30 Lahka glasba
16.00 S knjižnega trga
16.20 Uganite, kaj igramo!
17.10 Za zabavo in razvedrilo
18.00 Turistična oddaja
18.15 Poje slovenski oktet
18.30 Zoltan Kodaly: Plesi iz Galante (Londonski simfonični orkester dirigira Georg Solti)
18.45 Okno v svet
19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Zabaven sobotni večer
21.00 Melodije za prijeten konec tedna
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.10 V plesu do polnoči

OGLASI OGLASI OGLASI OGLASI

RAZPISI

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru Lendava

razpisuje mesto direktorja

Kmetijskega gozdnega gospodarstva Lendava

Kandidati so lahko osebe z agronomsko fakulteto in najmanj 3-letno prakso v kmetijstvu ali kmetijski tehniki, z vsaj 5-letno prakso v kmetijstvu.

Pravilno kolkovane prošnje z dokazili o strokovni izobrazbi in praksi ter kratkim življenjepisom vložite pri Občinskem ljudskem odboru Lendava do 15. septembra 1959.

Komisija za razpis delovnih mest pri Klin. zdravilišču in Mlad. okrevališču »France Rozman« v Gozd Martuljku, razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. finančnega knjigovodje
2. učiteljice
3. 2 otroških negovalk

Pogoji:

ad 1. Ekonomska srednja ali njej enaka šola z nekaj prakse

ad 2 Učiteljišče in nekaj let prakse

ad 3. Šola za otroške negovalke

Plača po uredbi. Stanovanje in hrana za samske osebe zagotovljena. Nastop službe takoj. Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov do 10. sept. 1959

R.

Komisija za razpis delovnih mest podjetja GRAL — Avtoobnova — Ljubljana — Bežigrad 11

razpisuje naslednja delovna mesta:

več visokokvalificiranih avtomehanikov ali delavcev, ki imajo veselje do te stroke za priučitev,

več kvalificiranih avtoelektričarjev,

več kvalificiranih ali priučenih kovinostrugarjev,

več sposobnih elektro in avtogeno varilcev,

mezdno knjigovodkinjo s potrebno šolsko izobrazbo in potrebno prakso.

Prednost imajo kandidati z odsluženim vojaškim rokom in da imajo stanovanje v Ljubljani ali bližnji okolici, ker podjetje nima stanovanj.

Pismene ali ustne prošnje vložite pri upravi podjetja do 10. septembra t. l.

Razpisna komisija pri Poliklinik v Ljubljani

RAZPISUJE

13 mest zdravnikov za specializacijo za potrebe bodoče okrajne bolnišnice oziroma izpopolnitve poliklinične službe v Ljubljani, in sicer:

1 mesto za specializacijo iz kirurgije

2 mesti za specializacijo iz interne

2 mesti za specializacijo iz ortopedije

1 mesto za specializacijo iz ginekologije

1 mesto za specializacijo zdravnika — fizioterapevta

1 mesto za specializacijo iz otorinolaringologije

3 mesta za specializacijo iz nevropsihiatrije

2 mesti za specializacijo iz rentgenologije

Prednost pri izbiri imajo kandidati, ki imajo vsaj tri leta delovne dobe v zdravstvenih zavodih in opravljen strokovni izpit.

Specializacija se pod določenimi pogoji lahko opravlja tudi izven Ljubljane.

Specializant prejema v času specializacije mesečne prejemke po Zakonu o javnih uslužbencih.

Prošnje za razpisana mesta kolkovane s 180 din državne takse vložite na upravo Poliklinike v Ljubljani, Njegoševa ul. 4, trakt B, II. nadstropje, soba 237 do 31. 12. 1959.

R.

Zdravstveni dom LENART razpisuje delovno mesto

ZOBOTEHNIKA

Temeljna plača po uredbi, ostalo po dogovoru, nastop službe 1. septembra 1959. R

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

Lesno industrijskega podjetja Bled

razpisuje delovna razmerja:

1. **REFERENTA ZA EKSPORT**
2. **REFERENTA ZA KADRE**
3. **BLAGAJNIKA IN KONTROLORJA osebnega dohodka**
4. **KNJIGOVODJE osnovnih sredstev**
5. **PERFEKTNO STROJEPISKO z znanjem stenografije**
6. **STROJNIKA za upravljanje parnih strojev**
7. **KURJAČA parnega stroja**
8. **KLEPARJA.**

Sprejme v uk tudi večje število učencev lesnoindustrijske stroke.

Pogoji: ad 1) ekonomska fakulteta ali ekonomska srednja šola z daljšo prakso pri zunanjetrgovinskih podjetjih; ad 2) filozofska fakulteta ali višja pedagoška šola; ad 3) srednja ekonomska šola s prakso; ad 4) srednja ekonomska šola s prakso; ad 5) ustrezna šolska izobrazba; ad 6) izpit za strojnika za upravljanje parnih kotlov; ad 7) izprašani kurjač; ad 8) visokokvalificiran klepar.

Osebni dohodki po tarifnem pravilniku. Nastop službe možen takoj. — Pismene ponudbe pošljite do 15. septembra 1959. 3517

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja **»Javna skladišča« v Ljubljani,** Šmartinska 152 a, **razpisuje** naslednja **delovna** mesta: **stenodaktilografke, daktilografke, več skladiščnih delavcev in voznika traktorja.** — Pismene ponudbe ali osebne prijave sprejema uprava podjetja.

Komisija za sklepanje in odpovedovanja delovnih razmerij **Obrtno gradb. podjetja »STANDARD« v Podvelki** razpisuje službeno mesto **GRADBENEGA TEHNIKA** z nekaj let prakse v operativi za službeno mesto tehničnega vodje. — Plača in dodatki po tarifnem pravilniku in dogovoru. Družinsko stanovanje je zagotovljeno. Prijave pošljite na naslov »STANDARD«, Podvelka, do 5. sept. 1959. Nastop takoj ali po dogovoru. 3522

Upravni odbor **Lesno predelovalnega podjetja Zagorje ob Savi**

razpisuje delovni mesti:

1. Tehničnega vodje podjetja; pogoji:1. **tehnik s** 5-letno prakso na **vodilnem** mestu; 2. mojstrska delovodska šola z 8-letno prakso na vodilnem mestu; 3. visokokvalificiran delavec z 10-letno prakso na vodilnem mestu.

2. Skladiščnika mizarskega obrata; pogoji: visokokvalificiran delavec z 2-letno prakso. — Pod točko 1. imajo prednost interesenti s prakso v lesni dejavnosti kot so žagarski obrati in mizarstvo. — Plača po dogovoru. — Prošnje z obširnim življenjepisom sprejemamo do 15. septembra 1959. 3511

Več kvalificiranih ključavničarjev, kovinobrusačev in galvanizerjev

sprejme takoj

Tovarna kovinske opreme in otroških vozičkov

»TRIBUNA«

Ljubljana, Karlovška c. 4

3535

Upravni odbor

Tovarne obutve »PEKO« v Tržiču

razpisuje podelitev štipendij v šolskem letu 1959-60 in sicer:

1 na ekonomski fakulteti

1 na višji šoli za medicinske sestre

1 na tehnični srednji šoli — delovodska šola.

Prošnji priložite: življenjepis, karakteristiko študentske ali mladinske organizacije, potrdilo o opravljenih izpitih in potrdilo o prejemanju otroškega dodatka.

Prošnje vložite najkasneje do 3. septembra v kadrovskem oddelku Tovarne obutve »Peko« v Tržiču. 3509

Nepričakovano nas je zapustila naša ljuba mama, stara mama, sestra in teta

Mirtič Pavla roj. Cebular

mama narodnega heroja

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, 30. avgusta 1959, ob 17. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: rodbina **Mirtičeva, Trobčeva, Završnikova** in ostalo sorodstvo.

Beograd, Ljubljana, Opatija, 28. avgusta 1959.

Nepričakovano nas je zapustil naš ljubi mož, oče

JOŽE JAMNIK

upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, 30. avgusta 1959 ob 16.30 iz Jožefove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena **Antonija,** sin **Jože** z družino in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 28. avgusta 1959.

Tragično je preminil kot žrtev prometne nesreče član našega kolektiva

ALOJZ STOPAR

rudar obrata Litija

Zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Ljubljana, 28. avgusta 1959.

KOLEKTIV POSAVSKIH RUDNIKOV

Izdaja in tiska Časopisno podjetje DELO – Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica štev. 3, telefoni 23-522 do 23-526 – Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova cesta 7, telefon 21-896 – Naročninski oddelek: Ljubljana, Titova cesta 5, telefon 20-463 – Poštni predal 29 – Brzojavni naslov: DELO, Ljubljana, Žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana 600-704/1-367 – Mesečna naročnina 300 din – Rokopisov ne vračamo

---

UMRLA JE NAŠA PRISRČNO LJUBLJENA ŽENA IN MAMA

OLGA SKULJ

DEFEKTOLOGINJA V POKOJU

POGREB BO V SOBOTO, 29. AVGUSTA, OB 14. URI IZ NIKOLAJEVE VEŽICE NA ŽALAH.

Žalujoči: mož BORIS, sin IGOR, družine MAVROVIČ, ŽOKALJ, PEŠIČ, SKULJ, MARCON in GRUN.

Dotrpela je naša draga mama in stara mama

MARIJA PREPADNIK

roj. DEŠMAN

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 29. t. m. v Lučah ob Savinji.

Žalujoči: sin **Franci,** snaha **Marija,** vnuki **Franci** in **Stanko,** sestra **Ana,** brat **Anton** in **Franc** ter ostalo sorodstvo.

Luče ob Savinji, Ljubljana, Črna, 28. VIII. 1959.

MALI OGLASI

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izdela najhitreje Foto Holynski, Ljubljana, Cankarjeva 8, tel. 21-689. 958-2

DENARNICO z dokumenti sem izgubil od Šmartinske c. do Tomačevega. Prosim najditelja, ki je našel, da naj takoj vrne — nujno, denar lahko obdrži. 8772-10

POTREBUJEM posojilo proti usluga. Ponudbe pod »Vrnitev 1. nov.« v ogl. odd. 8814-11

POSOJILO do 100.000 din nujno potrebujem. Nudim garancijo. Ponudbe v ogl. odd. pod »Garancija«. 8780-11

KLEPARSKEGA pomočnika in vajenca sprejmem. Možnost samsko stanovanje. Puc Gustav, Tržaška cesta 3. 8893-1

NEKVALIFICIRANO DELAVKO sprejmem. Marušič, Masarykova 56, Ljubljana. 8876-1

PODJETJE »KAROSERIJA« Ljubljana, Kamniška ul. 25 sprejme: kurirja, poenterja in nekaj nekvalificiranih delavcev, ki se želijo priučiti v avto stroki. Nastop službe takoj ali po dogovoru. K 3530-1

TELEVIZIJSKI aparat, »Panorama« prodam. Naslov v ogl. odd. 8830-4

KUPIMO zavorni boben — prednji OLIMPIA 1952. Ponudbe pod »Zavorni boben« v ogl. odd. 8838-5

SOBO V SREDIŠČU nujno iščem. V prostem času pomagam v gospodinjstvu, delam izmenoma. Naslov v ogl. odd. 8858-9

VZAMEM za sostanovalko in na hrano študentko. Ponudbe pod »Sostanovalka« v ogl. odd. 8874-9

ŠEF MEHANIZACIJE — referent za osnovna sredstva išče mesto v večjem gradbenem ali podobnem proizvodnem podjetju. — Prost od 1. 9. 1959. Pogoj: stanovanje za samca. Ponudbe pošljite na naslov: Erčevič Čedo, Umag. P 832-2

POLKVALIFICIRANA servirka s 4 gimnazijami želi zaposlitev. — Ponudbe pošljite podružnici »DELO«, Novo mesto pod »Mesto«. P 843-2

VESPO, 125 ccm z rezervnimi deli ugodno prodam. Masnik, Trgovsko podjetje »Resa«, Videm-Krško. P 830-4

OSEBNI avto znamke Opel Kapiten 49, prodamo po ugodni ceni. Informacije dobite v Avtoparku rudnika, Zagorje. P 836-4

STOJEČI FEN (foehn) 220 voltov in SACHS motor, 98 ccm ugodno proda: Riko Grobelnik, frizer, Celje, Kocenova 2. P 840-4

VAJENCA za radiomehanično stroko sprejmemo. Pismene ponudbe pošljite na poštni predal 264. 8935-3

RESTAVRACIJA Koper, Gradišče 13, Ljubljana, sprejme takoj: vajenca-ko za kuhinjsko stroko in vajenca-ko za natakarsko stroko. 8989-1

...VJENKO za čevljarsko prešivarko sprejmem. Marušič, Masarykova 56, Ljubljana. 8877-3

OPEL-OLIMPIO, Karavan L - 54, brezhibno, prodam. Drago Višnar, Jesenice, Murova 4. P 827-4

UGODNO NAPRODAJ nova, moška obleka za srednjo postavo. Ogled iz prijaznosti: Modni salon Sever, Ljubljana, Židovska 5 od 8. do 12. in 16. do 19. ure. 8929-4

ODLIČNO, nemško, športno kolo, prodam. Novak, Rožna dolina cesta V-31. 9005-4

FINANČNEGA knjigovodjo sprejme takoj ali po dogovoru večje trg. podj. v Ljubljani. Ponudbe v ogl. odd. pod »Vestna«. 8739-1

LAMBRETTO NSU, prodam za 190.000 din. Nemški televizor za 160.000 din. Špulca, Strozmayerjeva 10. 8982-4

POPOLNOMA novo, sobno spalnico prodam. Vodnikova 50. J. J. 8968-4

MIRNA ZAKONCA iščeta sobo. Ponudbe za dogovor v ogl. odd. pod »Absolvent tehnike«. 9027-9

DEKLE za delo po urah na mali kmetiji sprejmem, za hrano in stanovanje. Naslov v ogl. odd. 8997-9

PODJETJE »Obrtnik« v Ljubljani, Masarykova 34, sprejme večje število kvalificiranih in polkvalificiranih šivilj za svoj novi oddelek. Zglasite se na upravi v sekretariatu. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. 3542-1

NEKVALIFICIRANE delavce, da se priučijo v ključavničarski stroki iščemo. Plača je po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. Glede zaposlitve se zglasite pismeno, ali pa se zglasite v samem podjetju »TOTRA«, Ljubljana, Zg. Hrušica 14. K 3540-1

STUDENT iz Kopra išče sobo v Ljubljani, po možnosti v bližini centra — odsoten ves dan. Ponudbe v ogl. odd. pod »Koper 100«. P 833-9

MLAJŠI kmečki fant dobi stanovanje, hrano za pomoč na kmetiji. Naslov v ogl. odd. 8926-9

STROJNE ključavničarje, da se priučijo za pletilne mojstre, — iščemo. Plača je po delovnem mestu mojstra. Nastop službe takoj. Glede zaposlitve se zglasite pismeno ali pa v samem podjetju »TOTRA«, Ljubljana, Zg. Hrušica 14. K 3541-1

TEKSTILNO industrijsko podjetje v Ljubljani išče delavca za pomožna zunanja dela. Plača je po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. Glede informacij se zglasite pismeno ali pa se osebno zglasite v podjetju »TOTRA«, Ljubljana, Zg. Hrušica 14. K 3539-1

MIREN IN SOLIDEN, večji del dneva odsoten, nujno potrebuje prazno ali opremljeno sobo v Ljubljani ali bližnji okolici. — Plača dobro in tudi vnaprej. Ponudbe pod »Miren« v ogl. odd. 8697-9

»IZOLIRKA«, Ljubljana - Moste, sprejme takoj: strojnega tehnika, tehnike kemije, šoferja za avtobus, šoferja »B« kategorije za dvigalo »viličar«, strojnega ključavničarja in nekvalificirane delavce. Podjetje stanovanj nima. 8755-1

METALURŠKI INŠTITUT v Ljubljani, Lepi pot 11 proda predelan, poltovorni avto »Fiat 1500«, vozen. Prednost do nakupa imajo državna podjetja in ustanove. 8

TRGOVSKO PODJETJE s tehničnim materialom na veliko in malo išče za komercialni oddelek korespondentko z znanjem strojepisja in delno stenografije. Praksa zaželena. Cenjene ponudbe z opisom dosedanjega službovanja pošljite do 3. 9. 1959 v ogl. odd. pod »Samostojna«. K 3375-1

VEČ VAJENK za papirniško stroko sprejme Cankarjeva založba, Ljubljana, Kopitarjeva 2-II. Pogoj: uspešno dokončana osemletka. 8661-3

MOPED NSU, šport, prodam ali zamenjam za nov »Tomos«. — Škrlep Jože, Domžale, Stobovska 19. 8800-4

AVTO, mali, 4-sedežna limuzina, najbolje ohranjen, ugodno prodam. Ogled vsako soboto popoldne in v nedeljo. Kralj Oton, Kamnik, Zaprice 8. 8251-4

OTROŠKO POSTELJO, otroško banjo in sedečo banjo prodam. Zupančičeva ulica 10-I. 8809-4

GRUNDIG radijski aparat, nov, prodam. Ponudbe v ogl. odd. pod »Grundig«. 8779-4

REKORD CIGARETO kadi milijon kadilcev. K-4

MOTORNO KOLO »Ardie« 500 s prikolico, zelo dobro ohranjeno, poceni prodam ali zamenjam za lažje, tudi za moped. Naslov v ogl. odd. 8865-4

KUPIM dobro ohranjeno ali novo moško kolo Puch — California. Cuderman Ignac, Orehovlje št. 5, Kranj. P 811-5

KUPIMO rabljeno univerzalno stružnico dolžine 1 do 2 m in rabljeni univerzalni rezkalni stroj. Ponudbe pošljite na naslov: Obrtne delavnice ROD, Radeče pri Zidanem mostu. K 3525-5

NA DOLENJSKEM prodajo dediči Zajec, Trebnje 1, dvostanovanjsko hišo, polovico vseljivo, oddaljeno od železniške in avtobusne postaje tri minute. Naslov v ogl. odd. 8233-7

HRANO IN STANOVANJE nudim za dopoldansko pomoč v gospodinjstvu. Jerala, Ptujska 9, Ljubljana. 8756-9

RESEN ŠTUDENT išče sobo. Prosi takoj. Ponudbe pod »Kanada« v ogl. odd. 8824-9

RIZ 594 UKV

11 elektronk

12 FM uglašenih krogov

8 + 1 AM uglašenih krogov

ANTIFEDING REGULACIJA
AVTOMATSKO IZKLJUČEVANJE ŠUMA
TROJNI SELEKTOR ZVOKA
VGRAJENA UKV DIPOL ANTENA
GARANCIJA 12 MESECEV

RADIOINDUSTRIJA ZAGREB

3342

PODJETJE ELEKTRO - CELJE, Celje

razpisuje naslednja delovna mesta:

2 TEHNIŠKIH RISARJEV.

Pogoj: popolna srednješolska izobrazba ozir. ustrezna večletna praksa na del. mestu tehniškega risarja;

STENODAKTILOGRAFINJE.

Pogoj: popolna ali nepopolna srednješolska izobrazba z ustrezno prakso.

Nastop službe takoj. Prejemki po tarifnem pravilniku podjetja. 3510

1949 - 29. XI. - 1959

»Jugovinil«

tvornica plastičnih masa i kemijskih proizvoda

KAŠTEL SUĆURAC **TELEFON: 49-99**

obvešča jugoslovansko industrijo, veletrgovska, trgovska in zadružna podjetja, da bo sklepala pogodbe za prodajo svojih proizvodov NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU od

6. IX. - 20. IX.

Potrošniki klora in PVC prahu pa bodo svoje potrebe za leto 1960 zaključevali v prostorih komercialnega oddelka tovarne v Kaštel Sućurcu od 15.—31. decembra 1959.

OBJAVE — OBVESTILA — OBJAVE

BRALCI IZ NOVE GORICE IN OKOLICE

S 1. septembrom 1959 je

ČASOPISNO PODJETJE »DELO«

odprlo v NOVI GORICI, Erjavčev drevored 47

PODRUŽNICO

Informacije, naročila za »DELO«, »TEDENSKO TRIBUNO«, »TOVARIŠA« in »NAŠE RAZGLEDE« in za oglase v vseh naših listih!

KOLEDAR

Sobota, 29. avgusta: Sabina

☆

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA NA NUJNE OBISKE NA BOLNIKOVEM DOMU OD 20.—7. URE ZJUTRAJ, OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH VES DAN.

Zdravstveni dom MOSTE:
Dr. Bartol Ivana, ZD Moste, Prvomajska 11, tel. 31-359. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-300.

Zdravstveni dom VIČ:
Dr. Metod Paljk, tel. 21-797. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-700.

Zdravstveni dom RUDNIK:
Dr. Širca Anton, Privoz 5, tel. 23-442. V nedeljo dežurna služba v ambulanti Ižanska 3, od 9.—11. ure samo za nujne primere. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-500.

Zdravstveni dom CENTER:
Dr. Golmajer Janko, Miklošičeva 24, tel. 33-151. Za obiske otrok ista telefonska številka.

Zdravstveni dom ŠIŠKA:
Dr. Mijatović Ljubimko, Černetova 31, tel. 22-831. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-800.

Zdravstveni dom BEŽIGRAD:
Dr. Sirks Zinaida, Lavričeva 5 a, tel. 31-286, v odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-800.

Zdravstveni dom LJUBLJANA — POLJE:
Dr. Moškon Boris, tel. 383-220 V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 383-100.

Zobna ordinacija, dentist Smerkolj Leopold, zopet redno ordinira

Zaradi nujnih del na prenosnih napravah bodo v nedeljo 30. 8. od 6. ure do predvidoma 16. ure brez električne energije odjemalci, ki so oskrbovani iz naslednjih transformatorskih postaj: Lipoglav, Pleše, Javor, Dobrunje, Sostro, Janče, Trebeljevo in Sadinja vas.
Elektro-Ljubljana okolica.

Lesna industrija Polhovgradec proda izločena osnovna sredstva: tovorni avtomobil 3 tonski Saurer-diesel CRD, 60 KS, tračno žago lastne izdelave, brusilni stroj za skobelne nože ter čevljarski šivalni stroj. Prednost do nakupa imajo gospodarske organizacije. Po 10. 9. 1959. tudi zasebniki. Za ogled in informacije se obrnite na upravo podjetje.

ZA OTROŠKO KOŽO

„Pour Vous"

NAJBOLJŠA KREMA!

Prhljaj hitro in zanesljivo odstrani SULFEX POMADA. Prodajajo jo drogerije.

ULTRAGIN

šport kremo dobite v lekarnah in drogerijah ter parfumerijah. Sončenje brez zaščitne ULTRAGIN kreme lahko škoduje.

GLEDALIŠČE

I. VEDRA LJUBLJANA KRIŽANKE

1. septembra ob 19.30: I. Tijardović: Mala Floramy. Opereta v treh dejanjih. V izvedbi reškega opernega ansambla. Križanke. V primeru neugodnega vremena pol ure pozneje v opernem gledališču.

Vstopnice lahko dobite v ponedeljek 31. avgusta od 10. do 13. in od 16. do 19. pri blagajni v Križankah. Abonenti lahko vzamejo vstopnice istega dne že od 8. ure dop. dalje v pisarni v preddverju Križank. Vstopnina: 300.—, 250,— in 200.— din, stojišče 100.— din.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Nedelja, 30. 8. ob 20: Držić, Tripče de Utolče. Gostovanje v Mengšu. Predstava na prostem v kamnolomu. (Tripče — France Presetnik).

ŠOLSTVO

Vpisovanje v Nižjo glasbeno šolo Moste bo po naslednjem razporedu:

Sprejemni izpiti novih učencev bodo dne 4. in 5. septembra 1959 od 9.—11. in od 15.—16. ure.

Vpisovanje starih učencev bo v dneh 1., 2. in 3. septembra od 9. do 12. in od 15.—18. ure.

Pričetek pouka bo 7. 9. 1959.

Vse ostale informacije so razvidne na oglasni deski glasbene šole.

Za tečaj harmonike in ritmike (balet) bodo sprejemni izpiti in vpisovanja 15. in 16. septembra od 9.—11. in od 15.—16. ure.

Na gimnaziji Kamnik se prične pouk v petek 4. 9. 1959. Tega dne naj se vsi dijaki zberejo ob devet uri na hodniku v II. nadstropju. Ravnateljstvo

MARIBOR

Dežurna lekarna:

Sobota, 29. 8. 1959 lekarna »Center«, Gosposka ul. 12

Od 21. ure zvečer pa do 6. ure zjutraj izdajamo zdravila na zdravniške recepte, napisane istega dne ali noči.

KINO:

UNION: franc. ital. cin. film: »POSLEDNJI RAJ«
UDARNIK: sovjet. film: »IDIOT«

RADIO:

5.00—9.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana; 9.00—9.05 Domače vesti; 9.05—9.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 9.30—10.00 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi; 10.00—14.35 Prenos sporeda RTV Ljubljana; 14.35—15.00 Želeli ste — poslušajte! 15.00—17.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana; 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 17.30—17.40 Radijska reportaža; 17.40—18.00 Slovenske ponarodele v priredbi Vlada Goloba; 18.00—24.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana.

»VARTEKS ODIJELA«
prodajalna v Ljubljani
sprejme v službo **trgovskega pomočnika (-co)** — starejšo moč. — Plača po tarifnem pravilniku dodatkom — **Potrebujemo tudi vajenca.** 3460

KINO

SPORED ZA SOBOTO

KINO UNION: japon. barv. filmana opera »MADAME BUTTERFLY«. Predstave ob 17. 19 in 21. uri.
KINO KOMUNA: amer. cinemasc. film »MOŽ S TISOČ OBRAZI«. Igrata James Cagney in Dorothy Malone. Tednik F. N. 35 in 39 stopinj v senci. Predstave ob 16, 18.30 in 21. uri.
KINO VIČ: amer. barv. cinemasc. film »VITEZI OKROGLE MIZE«. Igrajo Ava Gardner, Robert Taylor in Mel Ferrer. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.
KINO SLOGA: jug.-češka barvna komedija »ZVEZDA POTUJE NA JUG«. Igrata Gordana Miletić in Rudolf Hrušćinski. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.
KINO SOČA: jug. film »RAZPOKA V RAJU«. Režija Vladimir Pogačič. Igrajo Ljubica Jović, Tatjana Beljakova, Antun Vrdoljak, Severin Bijelič. Predstave ob 17, 19 in 21. uri.
KINO ŠIŠKA: amer.-ital. barvni film »ODISEJ«. Predstave ob 17, 19 in 21. uri. Danes zadnjikrat! Predprodaja vstopnic v kinu Union, Soča in Šiška od 9-11 ure in od 15. ure dalje, v kinu Komuna, Sloga in Vič pa od 9-11. ure in od 14. ure dalje.
LETNI KINO BEŽIGRAD: franc. vojni cinemascope film »GRENKA ZMAGA«. Tednik F. N. 35. Predstava ob 20. uri. Prodaja vstopnic uro in pol pred predstavo.
TRIGLAV: angleški film »TOMMY STEEL POJE«. Tednik. V glavni vlogi: Tommy Steel, Hilda Fenimor. Predstavi: ob 18 in 20 uri. Prodaja vstopnic od 17 dalje. Danes zadnjikrat.
»LITOSTROJ«: amer. barv. film »PRIJATELJSKO PREPIRČEVANJE«, ob 20. Zaradi izredne dolžine filma doplačilo k vstopnici 10 din. Predprodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
ŠENTVID »SVOBODA«: ital. barv. cinemasc. film »LEPA MLINARICA«, ob 18. in 20.
GUNCLJE: jugosl. film »ČRNI BISERI«, ob 19.30.
ČRNUČE »SVOBODA«: franc. film »GERVAISE«, ob 20.
VEVČE: franc. barv. cinemasc. film »TAMANGO«, ob 20.
ZADOBROVA: češki film »DIVJA BARBARA«, ob 20.
DOMŽALE: jugosl. film »RAFAL V NEBO«, ob 18. in 20.
KAMNIK »DOM«: amer. barv. film »RANČ PREKLETIH«.
DOLNICA: sovj.-barv. film »TAJNOST DVEH OCEANOV«, ob 20
KRANJ »STORŽIČ«: Zaprto.
KRANJ LETNI »PARTIZAN«: — dvojni program I. amer. barvni cinemasc. film »NEZNANEC JE PRIŠEL«, II. premiera amer. filma »LJUBEZEN POPOLDNE«.
KRANJ »TRIGLAV«: jugosl. film »SVOJEGA TELESA GOSPODAR«, ob 18. in 20.
KRANJ »SVOBODA«: franc. film »ZAKON JE ZAKON«, ob 18. in 20.
NAKLO: premiera amer. filma »LJUBEZEN POPOLDNE«, ob ob 19.30.
KRVAVEC-CERKLJE: japon. film »LJUDJE TORPEDA«, ob 20.
RADOVLJICA: franc. cinemasc. barvni film »SAKRAMENSKA FRKLJA«, ob 20.
BLED: amer. barv. film »RAZKOŠNA LADJA«, ob 18. in 20.30.
JESENICE »RADIO«: amer. vistavision film »KOVINSKA ZVEZDA«, ob 18. in 20.
JESENICE »PLAVŽ«: ital. barvni film »SENSO«, ob 18. in 20.
ŽIROVNICA: ital. film »LUČI VARIETEJA«.
DOVJE: poljski film »KANAL«, ob 20.
KOR. BELA: ruski film »DVOBOJ«, ob 19.
NOVO MESTO »KRKA«: amer. cinemascope film »POTEMNELI ANGELI«.
DOBREPOLJE: amer. barv. film »OVERLAND PACIFIK«.
SEVNICA »PARTIZAN«: ital. film »BELE NOČI«.
VIDEM-KRŠKO »SVOBODA«: — amer. barvni film »VITEZI OKROGLE MIZE«.
VIDEM-KRŠKO »PARTIZAN«: — amer. barv. film »MED NEBOM IN ZEMLJO«.
ZAGORJE »TRIGLAV«: ameriški barv. cinemasc. film »VELIKAN« I. del, ob 18. in 20.
TRBOVLJE DEL. DOM: ameriški barv. cinemascope film »OBRAČUN NA ATLANTIKU«.
TRBOVLJE II »SVOBODA«: angl. barv. cinemasc. film »GLOBOKO SINJE MORJE«.
TRBOVLJE — ZASAVJE: amer. cinemasc. film »VELIKA BIKOBORBA«, ob 17. in 19.15.
HRASTNIK »SVOBODA«: franc. barv. film »PARIŽANKA«, ob 18. in 20.
CELJE: ital. film »CABIRIJINE NOČI«.
CELJE »METROPOL«: angl. film »POVEST O DVEH MESTIH«.
ŠEMPETER v Sav. dolini »SVOBODA«: amer. barv. cinemasc. film »GOUBIAH«.
ŽALEC: amer. barv. cinemascope film »20 TISOČ MILJ POD MORJEM«.
GOR. RADGONA: franc. barv. cinemasc. film »NOTREDAMSKI ZVONAR«, ob 20.
PTUJ »MESTNI KINO«: ameriški barv. cinemasc. film »ČAJNICA«, ob 18. in 20.
M. SOBOTA »PARK«: franc. barv. vistavision film »PUSTOLOVŠČINE ARSENA LUPINA«, ob 20.30.
VRHNIKA »Cankarjev dom«: ameriški barv. cinemasc. film »PREKINJENA MELODIJA«, ob 20.15.
ROG. SLATINA: ital. barv cinemascope film »TOSCA«, ob 20.
ŠEMPETER pri Gor. amer. barvni cinemascope film »7 LET SKOMIN«.
POSTOJNA »ZARJA«: fran. barv. film »PEVEC IZ MEHIKE«.
PIVKA: meh. film »UMIRAM SREČNA«.
PRESTRANEK: kitajski film — »PREHOD PREKO REKE JANGCE«.
IZOLA »ZVEZDA«: nemški film »LISI«, ob 20.30

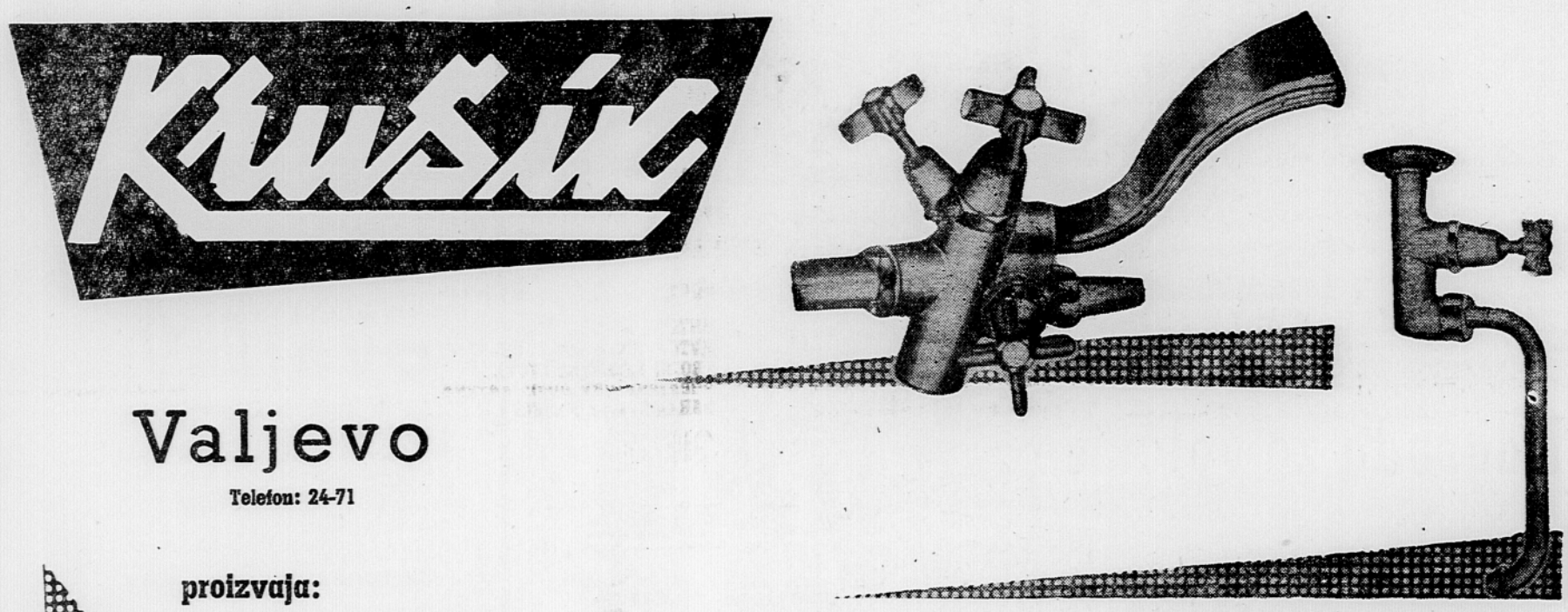
RTV Ljubljana

DNEVNI SPORED ZA SOBOTO

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — vmes ob 6.30—6.40 Reklame; 8.05 Strune na citrah zvenijo; 8.20 Pionirski tednik; 8.40 Mladina poje (Mladinski pevski zbor I. osnovne šole Domžale p. v. Staneta Habeta in mladinski pevski zbor iz Vojnika p. v. Olge Ticar); 9.00 Antonín Dvořak: Simfonija št. 4 v G-duru; 9.35 Za vsakogar nekaj iz zabavne glasbe; 10.10 Duet Azucene in Maurica iz 2. dej. opere »Trubadur«. Solista: Fedora Barbieri in Jussi Björling; 10.25 Igra godalni ansambel Boruta Lesjaka; 10.40 Pri pianistu Marjanu Fajdigi, M. Vodopivec: Preludiji, M. Fajdiga: 3 romantične skladbe; 11.00 Poje Line Renaud; 11.15 Zabavni zvoki; 11.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 11.45 Istrske in dalmatinske pesmi; 12.00 Internacionalne koračnice; 12.15 Kmetijski nasvet; — Ing. Mirko Peternel: Kako izvajamo uredbo o prepovedi klanja telet; 12.25 Samospevi Marjana Kozine (Poje Anica Cepe); 12.40 Venček narodnih; 13.15 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Pisani zvoki z Dravskega polja — Sodelujejo: Dravski flosarji in kvartet Vitek; 13.50 Prizori iz slovanskih oper — P. I. Čajkovski: Mazurka in finale 2. dej opere Evgenij Onjegin — M. Musorgski: Kronanje Borisa iz opere Boris Godunov — J. Gotovac: Arija Mile iz opere Mila Gojsalica — B. Smetana: Zaključni prizor 3. dej. opere Dalibor; 14.30 Prireditve dneva; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Reklame; 15.30 Lepe melodije; 16.00 S knjižnega trga; 16.20 Vilim Markovič: Rapsodija v A-duru (Orkester Zagrebške filharmonije dirigira Silvije Bombardelli); 16.40 Zbori »Svobodi nam pojo; 17.10 Za razvedrilo in zabavo; 18.00 Turistična oddaja; 18.15 Majhen mozaik melodij — Capriccio v C-duru iz »8 klavirskih skladb« (J. Brahms) — Španski ples iz opere Kratko življenje (M. de Falla) — Zbor ciganov iz 2. dej. opere Trubadur (G. Verdi) — Tango (Albeniz-Kreisler) — Samotni popotnik (E. Grieg) — Duet Sneguročke in Mezgirja iz opere Sneguročka (N. Rimski-Korsakov) — Na krilih petja (F. Mendelssohn) — Kaddish (M. Ravel) — Arija Olympije iz opere Hoffmannove pripovedke (J. Offenbach); 18.45 Okno v svet; 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 V soboto zvečer: Sestanek melodij; 21.10 Ritmi za prijeten konec tedna; 22.15 Oddaja za naše izseljence; 23.10

II. PROGRAM

22.15—23.00 Moderna plesna glasba

proizvaja:

STROJE ZA TEKSTILNO INDUSTRIJO
po licenci »Zinser«
— prstančevi predilni stroji
— flajerji
— razstezalke
— poleg tega proizvaja avtomate za previjanje prediva.

VODOVODNE IN SANITARNE ARMATURE
izdeluje najsodobneje iz najbolj kakovostne medenine s kovanjem in vlivanjem po Schell-Molding sistemu.

Dobro izdelan tehnološki proces, način zaščite, sistem kontrole s stoodstotno preizkušnjo vzdržljivosti na pritisk 20 Atm, zagotavlja potrošnikom kakovost naših vodovodnih in sanitarnih naprav.

ROČNE IN NAGLAVNE RUDARSKE LUČI
ter opremo za potrebe rudnikov.

NIKL-KADIJUM JEKLENE AKUMULATORJE
različnih vrst za: industrijo, rudarstvo, železnico, brodogradnjo itd.

Razstavlja:
NA BEOGRAJSKEM SEJMU
od 23. avgusta do 2. septembra
v dvorani I stojnica št. 1105

NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU
od 5.—20. septembra
— paviljon št. 17 (Strojegradnja), stojnica št. 909
— paviljon št. 9 (Kovinska predelovalna industrija), stojnica št. 570

Trgovsko podjetje **»USNJE«, Ljubljana,** Gradišče 10 sprejme takoj ali po dogovoru **VEČ DELAVCEV** za skladišče v Ljubljani. Zglasite se osebno na upravi podjetja. 3533

ČLOVEK BREZ OBRAZA

52

W. SOMERSET MAUGHAM

»Draga Nora,

Žal mi je, da si zaradi mene nesrečna, mislim pa, da bi bilo bolje, če bi pustila zadevo tam, kjer sva jo pustila v soboto. Po mojem nima smisla zavlačevati te reči, ko so nehale biti zabavne. Rekla si mi, naj grem. In jaz sem šel. Ne nameravam se vrniti. Zbogom.

Filip Carey.«

Pokazal je pismo Griffithsu in ga vprašal za mnenje. Griffiths ga je prebral in pogledal Filipa s hudomušnimi očmi. Ni rekel, kaj si misli.

»Po mojem bo to vžgalo.« je rekel.

Filip je šel ven in ga nesel na pošto. Vse jutro mu je bilo neprijetno, ker si je z vsemi podrobnostmi predstavljal, kako bo Nori pri srcu, ko bo prejela pismo. Mučil se je z mislijo na njene solze. Toda hkrati se je čutil olajšanega. Žalost v domišljiji je mnogo laže prenašati kot žalost pred očmi in zdaj je lahko svobodno ljubil Mildred z vsem srcem.

Srce mu je kar poskočilo ob misli, da jo bo obiskal popoldne, ko bo njegovo delo v bolnišnici končano.

Ko se je kot ponavadi vrnil v stanovanje, da bi se preoblekel, ni še dobro vtaknil ključ v ključavnico in že je zaslišal za seboj glas.

»Smem vstopiti? Čakala sem te pol ure.«

Bila je Nora. Čutil je, da je zardel do las. Govorila je z veselim glasom. V njem ni bilo niti sledu zamere in nič, kar bi kazalo, da se je med njima razdrlo. Čutil je, da je potisnjen ob zid. Kar slabo mu je bilo od strahu, a je storil, kar je mogel, da se je nasmehnil.

»Kar naprej,« je rekel.

Odprl je vrata in stopila je pred njim v sprejemnico. Bil je živčen in da bi si opomogel, ji je ponudil cigareto in si jo tudi sam prižgal. Veselo ga je pogledala.

»Zakaj si mi napisal tako strašno pismo, ti poredni deček? Če bi ga jemala resno, bi bila popolnoma obupana.«

»Mišljeno je bilo resno,« ji je resno dejal.

»Ne bodi tako neumen. Zadnjič sem se spozabila, a sem ti napisala pismo in se opravičila. Nisi bil zadovoljen in zato sem prišla sem, da bi se ti ponovno opravičila. Navsezadnje si svoj gospodar in nimam nobene pravice nad teboj. Nočem, da bi delal, kar je proti tvoji volji.«

Vstala je s stola, na katerem je sedela. V čustvenem zanosu je stopila proti njemu z iztegnjenimi rokami.

»Bodiva spet prijatelja, Filip. Tako mi je žal, če sem te užalila.«

Ni ji mogel preprečiti, da ga ne bi prijela za roke, a je ni mogel pogledati.

»Bojim se, da je prepozno,« je dejal.

Spustila se je na tla in ga prijela za kolena.

»Filip, ne bodi neumen. Tudi jaz se rada spozabim in razumem, da sem te ranila, toda tako neumno je, če se človek kuja. Čemu bi bila oba nesrečna? Najino prijateljstvo je bilo tako veselo.« S prsti ga je rahlo pobožala po roki. »Ljubim te, Filip.«

Vstal je, se izmotal iz njenega objema in stopil na drugo stran sobe.

»Zelo mi je žal. Nič ne morem storiti. Vsega je konec.«

»Ali hočeš s tem reči, da me ne ljubiš več?«

»Tako nekako.«

»Iskal si samo priložnost, da me zavržeš, in zdaj si jo našel?«

Ni ji odgovoril. Nekaj časa, ki se mu je zdel neznosen, je srepo gledala vanj. Sedela je na tleh, kjer jo je bil pustil, in se naslanjala na naslonjač. Jela je potihem jokati, ne da bi si skušala zakriti obraz, in debele solze so ji druga za drugo polzele po licih. Ni ihtela. Strašno mučno jo je bilo gledati. Filip je pogledal proč.

»Strašno mi je žal, da sem te ranil. Ni moja krivda, če te ne ljubim.«

Ni mu odgovorila. Samo sedela je, kot presunjena, in solze so ji drle po licih. Laže bi mu bilo, če bi mu kaj očitala. Upal je, da se bo spozabila, in je bil na to pripravljen. Prav na dnu srca je čutil, da bi bil pravi prepir, med katerim bi si drug drugemu povedala krute besede, nekakšno opravičilo za njegovo ravnanje. Čas je mineval. Naposled se je ustrašil njenega tihega jokanja. Šel je v spalnico in natočil kozarec vode. Sklonil se je nad njo.

»Ali ne bi malo izpila? Dobro ti bo delo.«

Samogibno se je dotaknila z ustnicami kozarca in popila nekaj požirkov. Potem ga je izčrpano in šepetaje prosila za robec. Obrisala si je solze.

»Seveda sem vedela, da me nisi nikoli tako ljubil, kot sem jaz tebe,« je zastokala.

»Bojim se, da je zmeraj tako,« je dejal. »Zmeraj je nekdo, ki ljubi, in nekdo, ki se da ljubiti.«

Pomislil je na Mildred in bridka bolečina mu je presunila srce. Nora mu dolgo ni odgovorila.

»Bila sem tako obupno nesrečna in moje življenje je bilo tako zoprno,« je naposled dejala.

Ni govorila z njim, ampak sama s seboj. Nikoli prej je še ni bil slišal, da bi se pritoževala nad življenjem, ki ga je izkusila z možem, ali nad svojo revščino. Zmeraj je občudoval njen pogum, ki ga ze kazala pred svetom.

»In potem si prišel ti in si bil tako dober z menoj. In občudovala sem te, ker si pameten, in tako nebeško je bilo, imeti nekoga, ki sem mu lahko zaupala. Ljubila sem te. Nikoli si nisem mislila, da bi se lahko končalo. In brez moje krivde.«

Spet so se ji vsule solze, toda to pot se je bolj obvladala in si je zakrila obraz s Filipovim robcem. Na vso moč se je trudila, da bi se obvladala.

»Daj mi še malo vode,« je dejala.

Obrisala si je solze.

»Žal mi je, da sem se tako neumno vedla. Nisem bila pripravljena.«

»Zelo mi je žal, Nora. Vedi, da sem ti zelo hvaležen za vse, kar si storila zame.«

Čudil se je, kaj vidi v njem.

»O, zmeraj ista pesem,« je vzdihnila. »Če hočeš, da bodo moški dobri s teboj, moraš z njimi grdo ravnati. Če si do njih dober, te bodo za to trpinčili.«

Vstala je s tal in dejala, da mora iti. Filipa je dolgo in nepremično gledala. Potem je vzdihnila.

»Tako nepojmljivo je. Kaj naj vse to pomeni?«

Filip se je nenadoma odločil.

»Najbolje bo, da ti povem. Nočem, da bi preveč slabo mislila o meni. Da bi uvidela, da si ne morem pomagati. Mildred se je vrnila.«

V obraz ji je šinila rdečica.

»Zakaj mi nisi takoj povedal. To sem si vsaj zaslužila.«

»Bal sem se.«

Pogledala se je v ogledalu in si popravila klobuk.

»Ali bi mi poklical izvoščka,« je dejala. »Cutim, da *ne morem* hoditi.«

Vio Appio bodo rešili

Jeseni se bodo začela dela, katerih cilj je ohranitev »Vie Appie«, starodavne ceste pri Rimu. Vsa cesta in njena okolica bo postala »arheološki park«, ki bo večji kot vseh 45 rimskih parkov skupaj, obiskovalci pa si bodo med sprehodom ogledovali razvaline davno razpadlih poslopij in ostanke templjev. Združenje za ohranitev te ceste in njene okolice namerava urediti vrsto zelenih, predvsem cipresnih nasadov.

Zadnja leta so tam okoli kupovali zemljišča in zidali razkošne vile razni filmski mogotci, med novimi hišami pa so čedalje bolj zginjale starodavne razvaline.

Rimski arhitekt Moretti je pripravil načrte za ohranitev oziroma za delno obnovo stare ceste. Že leta 1965 bo imel Rim nov park, ki bo večji od dunajskega Pratra in skoraj tolikšen, kot je pariški Bulonjski gozd. V parku »Via Appia« bodo uredili 30 km cest in stezic, avtomobilski promet pa ne bo dovoljen. Sedanje vile bodo sicer ostale, novih pa ne bodo zidali. Ekrati nameravajo obnoviti ostanke »Circusa Maxentiusa« iz leta 309 in nekaj najlepših templjev. Drevje v okolici bo ostalo. Arhitekt Moretti pravi, da bodo uredili ob stezicah vrsto senčnih počivališč za sprehajalce.

Nekaj okoliških zemljišč so podarili rimski meščani, nekaj pa je prispevala država. Prostor pred novimi vilami bodo posadili z zelenjem, tako da »ne bodo motile arheološkega okolja«, kakor je dejal Moretti.

Nova jezera v Jugoslaviji

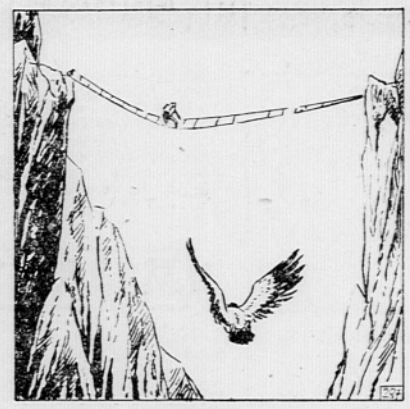
Na novih jugoslovanskih zemljevidih so zaznamovana jezera, ki jih na prejšnjih ni bilo. Nastala so na krajih, kjer obratujejo nove hidrocentrale. Največje umetno jezero je Jablaniško v Hercegovini meri nad 14 kvadratnih kilometrov. Mavrovsko in Vlasinsko jezero imata po 12 kvadratnih kilometrov površine. Nova jezera se počasi razvijajo v turistična središča.

SAMUEL SCOWILL

POT V NEZNANO

MIKI MUSTER

286. Res se je izza grebena iz nižin že oglašalo slabotno vpitje Brazgotinčeve tolpe. Bližanje sovražnika je vsem popotnikom pregnalo strah pred akrobacijami. Profesor je odločil: »Prvi pojdem. Dokazal vam bom, da je most mogoče prekoračiti tudi v vetru!« Oprijel se je zgornje vrvi, ki je služila za ograjo, in stopil na spodnjo.

287. Že pod njegovimi prvimi previdnimi koraki se je most usločil in zanihal. Iz meglic, ki so ležale nad dolino, se je dvignil ptič. Med letom kvišku se je naglo večal. Peter je razpoznal v njem mogočnega kondorja, vladarja višin. Iztegoval je golo glavo in začel počasi krožiti okrog moža na zibajočem se mostu, kot da si ogleduje žrtev.

288. Veter je postajal čedalje močnejši, most se je gugal kot vrv, čez kakršno skačejo otroci. Tovariši so se olajšano oddahnili, ko so videli, da je njihov vodnik prispel do polovice mostu in da je najhujša nevarnost že za njim. Toda v njihovo največjo osuplost profesor ni nadaljeval poti ampak se je vrnil k njim.

Pravda zaradi las

Pred časom so pisali, da je plešavost dokončno premagana. Dr. Simeon Sredojević je iznašel učinkovito zdravilo proti prhljaju in plešavosti. Sprva se je imenovalo neoperutin, nato pa redoren. Seveda so se za zdravilo zanimali tako proizvajalci kakor številni ljudje, ki jim grozi plešavost.

Pravda se je razvnela, še preden so začeli zdravilo izdelovati. Dvoje podjetij — »Kemikalija« iz Novega Sada in »Luksor« iz Zrenjanina — trdi, da imata pravico do izdelave. Dr. Sredojević se je pogovarjal z obema in nazadnje dovolil »Luksorju« izdelovanje. Podjetje »Kemikalija« pa je zaradi tega vložilo tožbo proti »Luksorju«. Dolži ga nelojalne konkurence in kršitve sporazuma med podjetji, ki izdelujejo kozmetične preparate.

Sodišče bo odločilo, ali gre za nelojalno konkurenco ali le za dobiček, ki bi ga izdelovalcem prinašal preparat, čeprav bi ne bil učinkovit. Človeška nečimernost je tudi tokrat spravila ljudi pred sodišče.

Zastopniki »Kemikalije« iz Novega Sada trdijo, da se je začel dr. Sredojević pred sedmimi meseci pogajati s »Kemikalijo« o izdelavi redorena. Zadnje dni januarja je poslal prve vzorce svojega zdravila, ki ga je »Kemikalija« preizkusila na nekaterih ljudeh. Vse kaže, da je redoren deloval pozitivno, ker se je »Kemikalija« začela zanimati za izdelavo.

Sredojević je bil v Parizu, ko so se začela pogajanja. V pismu, ki ga je poslal iz Pariza na pozitivni odgovor »Kemikalije«, je zapisal, da ne zahteva nobenega predujma ali kakega globalnega izplačila.

Zadnje dni julija je prišel Sredojević sam v Novi Sad. Razpravljali so tudi o surovinah ter o načinu proizvodnje in o pakiranju. Sporazumeli so se, da bo Sredojević obvestil »Kemikalijo« o pogojih, pod katerimi bo dal podjetju licenco.

Teden dni po tem obisku je Sredojević sporočil pogoje. Zahteval je tri milijone dinarjev za odkup in 5 odstotkov prodajne cene za vsako stekleničko. Kmalu potem je tehnični direktor »Kemikalije« obiskal Sredojevića v Beogradu in izvedel, da mu neko drugo podjetje ponuja tri milijone in 5 oziroma 10 odstotkov fakturne cene glede na to, ali se preparat prodaja doma ali v tujini. Ker tehnični direktor ni imel pooblastil upravnega odbora, je Sredojeviću obljubil, da ga bo v kratkem obvestil o sklepu podjetja. Medtem ko so v podjetju, komuni in banki razpravljali o kreditu, so listi objavili, da bo preparat izdeloval zrenjaninski »Luksor«.

»Kemikalija« je vložila tožbo, sodišče bo odločilo, kdo ima prav, preparat pa je zbudil zanimanje javnosti, še preden je prišel na trg.

I. S.

Nagrada za volčiče

Kdor ujame volka, dobi nagrado 20 tisoč din. Bo kdo vprašal, zakaj. Vsakdo ve, da so volkovi požrešni in tudi zelo pametni, ljudski rek pravi, da ima lisica tri pameti, volk pa devet. Napada na vseh koncih, zato je skupnost razpisala nagrado za živega volka.

Dane Počuća je imel srečo. Bilo je blizu Krasna, nedaleč od Nadžak Bila. Dane Počuća in Nikica Abramović sta vlačila hlode. Kar na lepem je šinila mimo njiju volkulja s štirimi mladiči. Pognala sta se za njimi, volčiči niso vedeli, kam bi se skrili. Zlezli so v grmičevje. Dane je brž zgrabil enega. Druglh nista našla.

Potem ni spal vso noč. Vedel je, da mu bo gozdno gospodarstvo v Senju izplačalo 60 tisočakov, če bo našel še one tri. Zjutraj so šli z njim dorasli otroci. V grmovju so našli dva volčiča, četrti pa je izginil.

Dane je nesel vse tri na gozdno gospodarstvo, kjer jih je pregledala strokovna komisija. Mladi volkovi so včasih zelo podobni lisičkam, pa tudi psom ovčarske pasme, zato jih je treba strokovno pregledati. Strokovnjaki so jih premerili in podatke primerjali z onimi v razpredelnici. Ugotovili so, da je Dane Počuća zares našel volčje gnezdo in ujel tri volčiče, ki so mu prinesli 60 tisoč dinarjev nagrade.

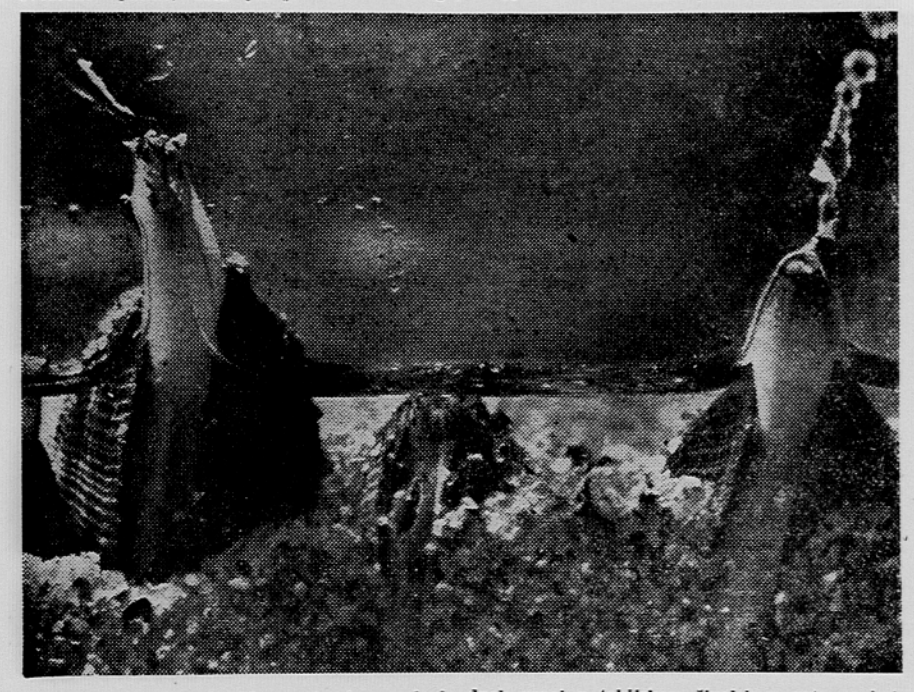
Med koralnimi grebeni

Skupina znanstvenikov več narodnosti je proučevala življenje v vodah Indijskega oceana, in sicer predvsem okolico Maldivskih in Nikobarskih otokov. Prve sestavlja nekaj tisoč majhnih koralnih otokov, Nikobari pa so vrhovi potopljene gorske verige.

Koralni grebeni so zatočišče in vir hrane za mnoge vodne živali. Ker je morje toplo, je tam mnogo laže najti na ducate raznih vrst rib kot pa deset rib iste vrste. Med koralami so tako ugodne razmere za življenje, da se tam razvijajo mnoge ribe v uspešnem boju za obstanek. Spričo tega so koralni grebeni prava zakladnica za podmorske biologe, ki so med letošnjimi raziskavami spoznali vrsto novih načinov, kako se vodne živali prilagajajo življenjskim razmeram med koralami.

Po navadi so koralni grebeni lepo pisani, in sicer zlasti do globine dvajset metrov, do koder prodirajo rdeči in rumeni žarki sončne svetlobe. Korale so večinoma zelenkaste, vijolične ali rumene. Nekatere ribe se smukajo okoli grebenov prav kot na kopnem metulji okoli cvetic.

Neki nemški naravoslovec je proučeval tako imenovane ribe snažilke, ki so dobile to ime zato, ker se hranijo z raznimi zajedalci, ki nadlegujejo večje morske prebivalce. Te ribe živijo med koralnimi grebeni in čakajo, da jih »pacienti« pokličejo s posebno kretnjo plavuti. Na takšno vabilo zleze »snažilka« veliki ribi v žrelo in pospravi zajedalce. Če je treba prekiniti »ordinacijo«, preden je opravljena, da velika riba snažilki najprej znamenje, šele potem zapre žrelo in gre svojo pot.

Japonskemu fotografu Munamotu je po dveh dneh uspel v tokijskem živalskem vrtu zanimiv posnetek. Ujel je trenutek, ko školjke oddajajo zrak. Na desni vidite školjko, ki je pravkar izpustila zračne mehurčke, ona na levi pa se pripravlja, da jih bo oddala.

PATRICK QUENTIN

Mamina kariera

52

»Ubogi Nickie,« je rekla mama, »verjemi mi, da nisem nikoli storila ničesar s slabim namenom. Srečna sem, da se mi je zdaj ponudila priložnost za malo daljši pogovor s teboj. Vse ti bom razložila ...

Priznam, da sem ravnala napak, ker sem poklicala Moniko iz Pariza. To je bilo slabo. Spoznavam, da sem samovoljna mama, ki hoče po svoje usmerjati življenjsko pot svojega otroka. Verjemi mi ... Vendar Nickie, prosim te, razumi, da je razen moje samovolje še nekaj, kar me lahko opraviči. Tebi je šele devetnajst let. Hotela sem, da bi minilo nekaj časa, medtem pa bi ti razmislil in preudaril o svojih čustvih. Zdaj vidim, da se zares hočeš poročiti z Delico. Če je tako, ti pošteno povem, da ne bom nasprotovala. Nekaj pa vaju bom oba prosila. Nikar ne delajta neumnosti! Čemu bi se poročila v kaki temačni občinski pisarni! Nikar! To bi ne bilo dobro, pa tudi ne veljavno, ker še nisi polnoleten.«

Oddahnila se je, me pogledala in nadaljevala:

»Prosim te, počakaj, da me bodo predstavili angleški kraljici in da bo uspeh prve londonske predstave za nami. Potem bomo pripravili sijajno poroko, nekaj popolnoma božanskega. Obljubljam ti, da boš popolnoma zadovoljen.«

Poslušal sem jo, čedalje slabše sem se počutil, ker sem vedel, da ne govori iz srca. Vse, kar je rekla, je bila gola laž.

Pravzaprav ne vem kaj se mi je zdelo tisti trenutek hujše, ali zavest, da mi mama laže, ali pa to, da sem iz njene laži spoznal, da me ima vendarle zelo rada. Če je nazadnje pripravljena privoliti v mojo poroko z Delico, je to dokaz, da bi storila vse, samo da me ne bi izgubila, da bi me obdržala, pa čeprav z Delico vred.

Medtem ko je govorila, sem kdaj pa kdaj rekel:

»Da, mama ... Razumem, mama ... Da, mama, tako je ...«

Nazadnje smo pristali na londonskem letališču.

»Ne razmišljaj več o tem,« sem si prigovarjal, medtem ko je mama s svojim nasmehom začarala carinike. »Preženi te misli! Poroči se z Delico in začni na svoje! Živi in delaj tako, kakor da na tem ljubem svetu ni bilo nikoli Rogerja Renarda, Picquota, Norme Delanay in Sylvie La Man.«

V Londonu smo se nastanili v privatni hiši nekje v Kensingtonu, ki jo je mami ponudil eden izmed njenih oboževalcev. Že prvega dne se je začela ista komedija kot povsod: brzojavke, šopki in košare cvetja, nešteto telefonov, prijatelji Larry, Vivien, Oliver, Cecil ...

Mama se je na kratko pogovorila z Delico o najini poroki. Delice se je z vsem strinjala, potem pa je spet rekla, da je mama sijajna ženska.

Prve dni je bila mama od jutra do večera v modnem salonu Johna Cavanagha. Kar naprej je pomerjala svoji novi obleki. To je moralo dolgo trajati, saj si ni bilo lahko izmisliti dveh »popolnoma božanskih oblek«, ene za gledališko predstavo v Palladiumu, druge pa za sprejem pri kraljici.

Mama je prav tako našla »popolnoma božanskega« učitelja, ki je bil pripravljen popraviti Delicino izgovarjavo francoskih besed, da bi kar najbolje izvedla svojo točko. Z Delico nisva bila dolgo sama, ker sem sedel v Cavanaghovem salonu, in gledal, kako je mama pomerjala obleke, ali pa sem v navzočnosti francoskega profesorja poslušal Delico, ki je sto- in stokrat ponovila svojo francosko pesmico, ne da bi se mogla iznebiti ameriškega naglasa.

Vsega tega sem se naveličal, zato sem bil najraje sam. Hodil sem na dolge sprehode po Londonu. Mesto mi je bilo všeč, čeprav nisem mogel razumeti, zakaj se malone na vsakem vogalu kar naprej menjavajo straže.

Na vseh zidovih sem videl velike lepake »Anny Rood in njena družina«, zraven pa tiste za slavnostno filmsko predstavo, po kateri naj bi bila mama predstavljena angleški kraljici.

Ko sem nekega jutra stal sredi Trafalgarske ceste kot ujetnik med množico avtobusov, ki so vsi vozili v napačno smer, sem si kupil razglednico. Ob misli, da se s tem maščujem vsem, sem na karto napisal Monikin naslov in »Z najlepšimi pozdravi«.

Izgubil sem smisel za čas. Niti opazil nisem, kako so minevali dnevi. Ko sem se vračal z dolgega sprehoda, me je datum na lepaku spomnil, da bomo imeli naslednji dan prvo predstavo. Hkrati bo tudi filmska premiera, na kateri bo mama predstavljena kraljici. Doma sem našel v salonu Ronnyja.

Sam je bil. Brž sem opazil tisti znani pogled zaljubljenega kužka, ki sem ga spoznal v Las Vegasu. Povedal mi je, da ne vzdrži več. Moral je priti na našo londonsko premiero. Vprašal me je, ali menim, da se bo mama razjezila, ko ga bo videla.

Drobiž

TRAJNOST TRANSISTORJEV

Navadne elektronke trajajo 1000 do 1500 ur, potem pa katoda ne more več oddajati elektronov. Pri transistorjih je povsem drugače. V skladu s kvaliteto lahko vzdržijo 60.000 do 70.000 ur, kar praktično pomeni, da so radijski sprejemniki s temi napravami tako rekoč večni.

ZEPNA HIDROCENTRALA

Doslej najmanjšo znano hidrocentralo je izdelal sovjetski iznajditelj Boris Glinov. Celotno napravo je mogoče spraviti v žep. Konstruktor jo je dal v potok in dobil toliko električne energije, da sta zasvetili dve žarnici žepne svetilke. Več takih central v vrsti lahko zagotovi dovolj energije za osvetlitev stanovanja ali za opravljanje manjših del. Kilovat tako pridobljene energije je baje 150-krat cenejši kot v velikih centralah.

SVETLE HIŠNE ŠTEVILKE

V mnogih ameriških mestih so začeli pritrjevati nad vhodna vrata hišne številke, ki se svetijo v temi. To so pravzaprav kovinske škatlice s številkami na šipah, znotraj pa gorijo električne žarnice.

ZELENA IN SONČARICA

Pred kratkim so začeli v ZDA prodajati posebne tablete proti sončarici. Izdelujejo jih iz zelene, pravzaprav iz kemične sestavine te rastline. Neki zdravnik iz Detroita priporoča, naj jemljejo ljudje te tablete dve uri pred odhodom na plažo. Koža se baje ne ožge, tablete pa preprečujejo tudi sončarico.

GLAS KOT IZKAZNICA

Neki angleški pevec je hotel v londonski banki dvigniti denar, pa ni imel izkaznice s seboj. Nazadnje sta se z blagajnikom sporazumela, da bo zapel. Zastonjkarskemu koncertu je prisluhnila vsa banka, potem pa je pevec dobil svoj denar.

TELESKOP S PREMEROM DVEH METROV

V zvezdoslovni opazovalnici v Arizoni so postavili nov teleskop s premerom 210 cm. Konstruktorji menijo, da je to eden največjih reflektorskih teleskopov na svetu.

MAŠČEVANJE

V nekem belgijskem mestecu bi morala biti gometna tekma. Ura začetka je minila, gledalci so bili nemirni. Nogometni sodnik je povedal, da tekme ne bo, ker so iz društvenih prostorov izginile vse žoge. Kasneje je prišlo na dan, da so se tako maščevale žene in zaročenke igralcem, ki so jih zaradi nogometa prepogosto puščali same.

PASJI JEDILNIK

Neki hotel na južni francoski obali sprejema hkrati s petičnimi gosti tudi njihove dobro dresirane pse. Stanovanje za psa stane v hotelu »Normandie« 1000 frankov, standardni obroki pa so po 300 frankov. Seveda lahko psi dobijo tudi hrano po jedilnem listu.

SEZNAM PRETEPAČEV

V Berlinu in Münchenu ima policija tako imenovano kartoteko pretepačev, torej ljudi, ki so pripravljeni udariti že po drugem kozarcu.

Zmrznjeno mleko

V Angliji zdaj preizkušajo nov postopek, ki omogoča živinorejcem, da nosijo mleko na trg v zmrznjenem stanju. Takšno mleko se ohrani dolgo; po novem postopku bodo baje zagotovili enakomerno ponudbo tega živila na trgu.

Opazovalnica v avtomobilu

Neki Nizozemec je postavil karoserijo starega avtomobila na posebno ogrodje in si tako zgradil pokrito lovsko prežo za deževne dni.

Nova metoda za ugotavljanje raka

O poročilih moskovskega radia je sovjetski zdravnik dr Obornicki iznašel metodo za ugotavljanje prvih znakov rakaste bolezni. Izhajal je iz znanega dejstva, da se nekatere sestavine krvi rakastih bolnikov strjujejo prej kot pri zdravih ljudeh. Po tem je sklepal, da je prve znake raka mogoče iskati v krvi.

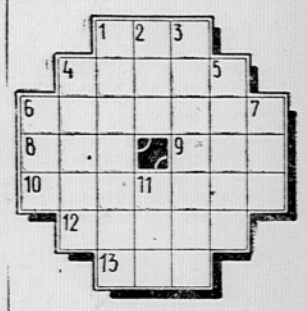
Poskuse je delal z živalsko krvjo in ugotovil naslednje: če je epruveta s krvno plazmo deset minut v vreli vodi, se pokaže razvojna stopnja bolezni. Čim motnejša je tekočina, tem bolj se je razširil rak.

Po tem moskovskem sporočilu zadostuje za zanesljivo diagnozo že nekaj kapljic krvi. Metoda dr. Obornickega — se imenuje termokoagulacija.

od vsepovsod

Križanka

VODORAVNO: 1. slovenski šahovski mojster, 4. starejši slovenski skladatelj, začetnik glasbene romantike (Kamilo), 6. popularna Gogoljeva komedija, 8. osebni zaimek, 9. srbsko moško ime, 10. učenka v gospodarstvu, 12. francoska reka, na kateri so leta 1914 Francozi v hudih bojih ustavili prodiranje Nemcev, 13. praoče Semitov.

NAVPIČNO: 1. vrsta afriške opice, ki živi v velikih tropih, 2. mrčes, 3. francoski slikar, eden najbolj originalnih modernih slikarjev (Paul), 4. velika reka v Indokini, 5. geometrijska telesa, 6. podzemeljski hodnik, 7. največje egipčansko božanstvo (daljša oblika), 11. naslovna oseba iz Gotovčeve opere.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Gdansk, 7. Globoko, 8. rokav, 9. ost, 10. Edi, 13. Mao, 14. mik, 15. Rabar, 17. amarena, 19. čutara.

NAVPIČNO: 17. A(nton) Č(ehov).

Zbližanje med blokoma

»Pravda« meni, da so dane perspektive za zbliževanje in urejanje nerešenih vprašanj

MOSKVA, 28. avg. (TASS). Moskovska »Pravda« piše danes v uvodniku, da daje najnovejši razvoj dogodkov možnosti za preokret v odnošajih med dvema svetovnima blokoma in da so danes perspektive za postopno zbliževanje in urejanje nerešnih vprašanj zaradi zagotovitve miroljubne koeksistence vseh držav.

Ko poudarja, da je glavni problem sedanjosti odstranjevanje ostankov iz druge svetovne vojne, obtožuje list glede na sporočilo Hruščeva Adenauerju zahodnonemške vladne kroge, da nasprotujejo reševanju tega problema. Sedaj so se v Zahodni Nemčiji, pravi list, ponovno prebili na površje agresivni krogi, ki so za revanžo in revizijo mej, če pa bi vlada te države šla po tej poti, bi lahko nastala nova svetovna vojna.

Zgolj življenjska praksa, piše »Pravda«, bo sedaj pokazala, ali so voditelji Zahodne Nemčije za koeksistenco s Sovjetsko zvezo in drugimi državami s socialističnim sistemom ali pa računajo v svoji politiki z uporabo sile.

Ko označuje ostanke iz druge svetovne vojne kot glavni vzrok za pomanjkanje dobrih odnošajev med Zahod. Nemčijo in socialističnimi državami, se »Pravda« zavzema za podpis mirovne pogodbe z Nemčijo in za zbližanje obeh nemških držav, zahodnonemški vladni krogi pa zavračajo te predloge in se prizadevajo obdržati okupacijski režim v zahodnem Berlinu. S tem pa se ti krogi drže formule, poudarja »Pravda«, s katero se Sovjetska zveza ne more strinjati.

Ob koncu pravi list, da je v sedanjem mednarodnem položaju, ko naj bi izmenjala obiske državna voditelja Sovjetske zveze in ZDA, odvisno od političnih voditeljev Zahodne Nemčije, ali bodo ostali ob strani ali pa bodo prispevali k likvidiranju »hladne vojne«, zmanjšanju napetosti in okrepitvi miru po vsem svetu.

Srečanje Ajub-Nehru

Po mnenju nekaterih krogov bi srečanje lahko pomenilo preokret v indijsko-pakistanskih odnosih

NEW DELHI, 28. avg. (Tanjug). Vplivni pakistanski dnevnik »Pakistan Times«, ki izhaja v Labori, piše, da bi lahko bližnji sestanek pakistanskega predsednika in indijskega ministrskega predsednika pomenil preokret v odnosih med obema državama. Državnika se bosta sestala na delhijskem letališču 1. septembra, ko bo predsednik Ajub potoval v Vzhodni Pakistan.

List opozarja v uvodniku, da so bili stiki med indijskimi in pakistanskimi zastopniki v zadnjem času prisrčni in da so bili z njimi doseženi določeni rezultati. Lahko se pričakuje, da bo sestanek predsednika Ajuba in ministrskega predsednika Nehruja učvrstil te rezultate, zmanjšal napetost in omogočil napredek v prihodnjih indijsko-pakistanskih razgovorih.

»Pakistan Times« pristavlja ob koncu, da narekuje tudi poslabšanje indijsko-kitajskih odnosov potrebo po res prisrčnih odnošajih in polnem prisrčnem sodelovanju med Indijo in Pakistanom, vendar pa je potrebno, da bi to dosegli, urediti kašmirsko vprašanje.

Gradnja velikega jeza na Evfratu

Damask, 28. av. (AFP) Predsednik izvršnega sveta sirijske pokrajine ZAR Nuredin Kahare, je objavil, da so v Damasku podpisali z misijo sovjetskih strokovnjakov pogodbo za izdelavo načrta za zgraditev jezu na Evfratu.

Ta jez bo omogočal namakanje 300.000 ha in bo neodvisen od visokega jezu, ki ga bodo zgradili na isti reki. S sovjetsko misijo so že prej podpisali tri pogodbe za izdelavo potrebnih študij za izvrtanje 80 arterijskih studencev v puščavi ter za izkoriščanje vode rek Kabur in Barada.

Te pogodbe so podpisali na podlagi sirijsko-sovjetskega sporazuma o tehniškem in gospodarskem sodelovanju, sklenjenega 28. oktobra leta 1957.

Ben Gurion se je vrnil v Izrael

Haifa, 28. avg. (Reuter) Izraelski ministrski predsednik David Ben Gurion se je vrnil sinoči v Haifo po dvotedenskem oddihu, ki ga je nekaj časa prebil na jugu Francije. Na tiskovni konferenci je demantiral vesti, da bi imel med bivanjem v Franciji kakršnekoli politične razgovore.

Nixonova zahvala poljskim državnikom

Varšava, 28 .avg. (PAP) Podpredsednik ZDA Richard Nixon je poslal prvemu sekretarju Poljske združene delavske partije Ladislawu Gomulki pismo, v katerem se zahvaljuje za sprejem v Poljski. Nixon je poslal zahvalna pisma tudi predsedniku državnega sveta Zawadskemu, ministru za zunanje zadeve Rapackemu in več drugim osebnostim.

Poskus z letalom – raketo

New York, 28. avg. (AFP) Na letalskem oporišču Edwards so dokončali priprave, da bi letalo-raketa »X-15« izvršilo svoj prvi poizkusni polet z lastnimi motorji. Aparat naj bi napravil poizkusni polet do višine 160 km, do višine 11.500 m pa naj bi ga dvignil raketni bombnik. Ko se bo bombnik odtrgal od kril, bo »X-15« prižgal svoje motorje in napravil poizkusni polet, ki bo trajal približno 45 minut. »X-15« je doslej uspešno opravil že dva poizkusna poleta, ne da bi prižgal svoje raketne motorje. Pri današnjem poizkusnem poletu bo letalo upravlja pilot Crossfield.

Predsednik Eisenhower in kancler Adenauer pregledujeta častni bataljon v Bonnu

Hammarskjöld o Laosu

Samo zahteva laoške vlade ni dovolj, da bi poslali opazovalce OZN — Diplomatski stiki v Londonu — Ameriška vojaška pomoč kralj. vladi

NEW YORK, 28. avg. (Reuter). Generalni sekretar ZDA Dag Hammarskjöld je izjavil, da ne more poslati v Laos misije OZN, dokler tega ne zahtevajo od njega Generalna skupščina, Varnostni svet OZN all obe stranki, ki sta prizadeti v sporu. Poudaril je, da samo na zahtevo laoške vlade ne more poslati opazovalcev v Laos.

Generalni sekretar OZN je na dvotedenskem uradnem obisku v Južni Ameriki. Na njegovo zahtevo so to poročilo objavili na sedežu OZN v New Yorku, da bi pojasnili stališče OZN glede na položaj v Laosu.

Zastopnik britanskega ministrstva za zunanje zadeve je izjavil, da je sovjetski veleposlanik v Londonu med včerajšnjim obiskom v Foreign Officeu kritiziral britanske pobude glede položaja v Laosu. Kakor se je zvedelo, je Britanija dala pobudo, naj bi Velika Britanija in Sovjetska zveza, kakor tudi predsedniki na ženevski konferenci o Indokini zahtevali, naj pošlje OZN opazovalce v Laos. Izrazil je tudi pričakovanje, da se bodo nadaljevala pogajanja med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo o položaju v Laosu.

Na tiskovni konferenci je ta zastopnik nadalje dejal, da se je Velika Britanija posvetovala z ZDA o prošnji laoške vlade za finančno in gmotno pomoč. Med temi razgovori je bila Velika Britanija stalno v stiku s francosko vlado. Ob koncu je izjavil, da zadnja poročila kažejo, da se vojaški položaj v Laosu ni izpremenil.

Ameriško ministrstvo za obrambo je objavilo, da bodo ZDA v prihodnjih nekaj dnevih dobavile Laosu določene količine lahkega orožja, šotorov in jeepov. Dobavo vojaške opreme, ki jo bodo prepeljali po zraku, je zaprosila laoška vlada.

Severnovietnamski list »Nandan« piše danes v uvodniku, da pomeni sklep ameriške vlade pomagati kraljevski laoški vladi za povečanje njene vojske še eno resno kršitev ženevskih sporazumov po ZDA.

Kakor poroča hanojski radio, piše ta list v uvodniku: »Ameriški imperialisti skušajo razširiti državljansko vojno v Laosu v dejanski vojni spopad, v katerem bi lahko ZDA in njihovi zavezniki direktno sodelovali.«

TUDI SOVJETSKA ZVEZA NE BO OBNOVILA POSKUSOV

MOSKVA — Sovjetska vlada je nocoj sporočila svojo odločitev, da ne bo obnovila jedrskih poskusov, če bodo zahodne velesile ravnale prav tako. V sporočilu, ki ga je objavil TASS, je rečeno, da »se bo Sovjetska zveza čutila osvobojeno obveznosti, ki jo je prevzela, le v primeru, da bodo zahodne velesile obnovile poskuse z jedrskim orožjem«.

SPOPAD V FORMOŠKI OŽINI

TAJPEH. — Čangkajškovo obrambno ministrstvo je sporočilo, da je v formoški ožini prišlo do pomorske bitke med Čangkajškovo vojno ladjo in 4 topovnjačami LR Kitajske.

SEATO NE BO POSREDOVAL V LAOSU

MANILA — Filipinski zunanji minister Serano je izjavil, da po njegovem mnenju pakt SEATO ne bo ukrepal v zvezi s položajem v Laosu.

Proti poskusom v Sahari

Protestno gibanje proti francoskim jedrskim poskusom se širi — Solidarnostno protestno pismo italijanske generalne konfederacije dela

LONDON, 28. avg. (Reuter). Odbor afriških organizacij v Londonu in gibanje za boj proti atomskemu orožju organizirata ta teden v britanskem glavnem mestu proteste proti francoskim pripravam za preizkušanje atomske bombe v Sahari. Danes so bili njihovi pripadniki deset ur »na straži« pred francoskim veleposlaništvom. V nedeljo dopoldne bodo priredili protestni pohod od Hyde parka do trga Trafalgar, kjer bo protestno zborovanje.

Naslovili so tudi odprta pisma na predsednika Eisenhowerja, kanclerja Adenauerja in predsednika de Gaulla, v katerih opozarjajo na posledice, ki bi nastale zaradi francoskih poskusov v Sahari.

Zastopnik odbora afriških organizacij je objavil, da bo posebna protestna skupina odpotovala iz Londona sredi oktobra na eksperimentalno področje v Sahari, od koder bodo prešli na marosko ozemlje.

Tudi italijanska generalna konfederacija dela se je izjavila proti pripravam za eksplozijo francoske atomske bombe v Sahari. Ta največja italijanska sindikalna organizacija je poslala sindikatom v Alžiru, Maroku, Tunisu, Gani, Nigeriji in Kamerunu ter generalni uniji afriških delavcev pismo, v katerem izraža svojo solidarnost z njihovimi protesti proti poizkusom in pripravljenost, da sodeluje pri vsaki pobudi afriških sindikalnih organizacij zaradi »odstranitve nove grožnje miru, ki se je pojavila prav v času, ko pričakujejo narodi vsega sveta popuščanje napetosti in vidijo konkretne možnosti, da se končajo vsi nuklearni poizkusi.«

POSLABŠANJE INDIJSKO-KITAJSKIH ODNOSOV

Streli na indijski meji

Po besedah indijskega premiera je močna kitajska enota prešla mejo v severnem Asamu in napadla indijsko obmejno četo

NEW DELHI, 28. avg. (Reuter). Ministrski predsednik Nehru je izjavil danes v parlamentu, da je v torek močen kitajski vojaški oddelek prešel na indijsko ozemlje v severnovzhodni pokrajini in začel streljati. Zajel je oddelek indijskih obmejnih stražnikov in skoro obkolil neko predstražo. Obenem je Nehru izjavil, da bo vsak napad proti himalajskima državama Butanu in Sikimu pomenil napad proti Indiji.

Po njegovih besedah so kitajske čete prešle na indijsko ozemlje v pokrajini Subansirija v Severnem Asamu na meji ob Kitajski in Tibetu. Dodal je, da indijska predstraža v Asamu, ki so jo kitajske čete skoro obkolile, nima dovolj municije. Indijsko letalstvo je skušalo včeraj dostaviti tej predstraži po zraku opremo, vendar pa ni uspelo.

To predstražo 38 vojakov je napadla kitajska enota v torek, ko je prej ujela 12 vojakov iz neke razgnane izvidnice. Osmim se je medtem posrečilo pobegniti in se vrniti v obmejno stražnico. Kljub hudemu streljanju doslej ni vesti o žrtvah.

Nehru je izjavil, da je Indija protestirala pri kitajski vladi zaradi teh incidentov, toda kitajski odgovor trdi, da so prvi začeli streljati indijski vojaki. Kitajska vlada je tudi obdolžila indijske čete, da so v stikih s tibetanskimi uporniki.

Indijski ministrski predsednik je nadalje izjavil, da so Kitajci zajeli pretekli mesec v kašmirski pokrajini Ladaku izvidniški oddelek šestih mož indijske policije, ki pa so jih kasneje izpustili. Dne 7. t. m. je kitajska patrulja 200 vojakov prisilila indijske obmejne stražnike, da so se umaknili tri kilometre v bližini Čatangmuja. Kitajska enota se je kasneje umaknila, ker pa so se indijski oddelki vrnili na svojo prednjo postojanko, so kitajski vojaki ponovno prišli in zahtevali od Indijcev, naj se umaknejo in snamejo indijsko zastavo.

Ko se je ponovno bavil s torkovim incidentom na področju Subansirija, je Nehru dejal, da je štela kitajska enota najmanj 200 ljudi, in je dodal, da so naslednjega dne v sredo Kitajci ponovno začeli streljati. Nehru je ob koncu izjavil, da manjkajo podrobnosti, kaj se dogaja, ker je to področje tri tedne hoda od najbližje ceste.

Solidarnostna brzojavka ZSJ

Beograd - Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije je poslal pismi Splošni zvezi delavcev črne Afrike (UGTAN) in zvezi sindikatov Gane (TUC Ghana), v katerih izraža podporo obema delavskima organizacijama v boju proti bližnjim jedrskim eksplozijam v Sahari, kakor tudi naspioh proti jedrskim poskusom in uporabi jedrske energije v vojaške namene. V pismih je med drugim rečeno: »Namesto pomoči gospodarskemu razvoju nerazvitih afriških držav, namesto podpore naprednim družbenim gibanjem in napredku gospodarstva prizadevajo atomske eksplozije nove težave in nesreče narodom, ki so toliko pretrpeli v preteklosti«.

Nehru o incidentu

NEW DELHI, 28. avg. (AFP). Kitajske čete so zavrnile zahtevo, naj zapustijo indijski obmejni karavli pri Kanzimaniju in Longdžuju, ki so ju zavzele 26. avgusta. To so nocoj uradno sporočili v New Delhiju.

Premier Nehru je danes opoldne obvestil parlament, da so dali vso severovzhodno mejo pod nadzorstvo armade. Po njegovem mnenju je stvar mnogo resnejša kot bi bil slučajen obmejni nesporazum, vendar je pa dodal, da si ne more zamisliti, da bi bil sedanji incident napoved za še kaj hujšega. V newdelhijskih pooblaščenih krogih pravijo, da so kitajske čete prisilile 38 pripadnikov asamske milice, da so se umaknili 30 km proti jugu. Isti krogi dodajajo, da bo Indija ukrenila vse potrebno, da bi vzpostavila mejo na stari črti.

ADENAUER ODGOVORIL HRUŠČEVU

BONN — Zahodnonemški kancler Adenauer je danes odgovoril na sporočilo, ki mu ga je poslal sovjetski premier Hruščev 18. avgusta. Odgovor je izročil sovjetskemu veleposlaniku v Bonnu Smirnovu pomočnik zunanjega ministra pol ure preden je kancler odpotoval v Italijo na počitnice. Predstavnik bonnske vlade je izjavil, da bodo Adenauerjev odgovor objavili v ponedeljek.

ZADNJE VESTI

Poljski napori za mir

Govor poljskega zunanjega ministra na zasedanju Interparlamentarne unije

VARŠAVA, 28. avg. (Tanjug). Poljski zunanji minister Adam Rapacki je imel na popoldanskem zasedanju Interparlamentarne unije kot predstavnik države — gostiteljice govor, v katerem je poudaril, da so za Poljsko kot za vse narode na svetu, osnovna vprašanja popuščanje napetosti, miroljubna koeksistenca in odstranjevanje vojne nevarnosti.

Rapacki je dejal, da je treba s potrpežljivimi prizadevanji odstranjevati razdelitev na vojaške bloke in da je za reševanje spornih vprašanj prav to prvi in osnovni korak. V nadaljevanju je minister Rapacki še posebej poudaril, da si Poljska prizadeva zgraditi svoje odnose z vsem nemškim ljudstvom na osnovi varnosti in dobrega sodelovanja. Rapacki je pri tem dejal, da Poljska vidi in pozdravlja prizadevanja nekaterih zahodnonemških političnih krogov, ki želijo imeti zares miroljubne odnose s Poljsko, da pa so v Nemčiji še vedno politiki, ki se ne odrekajo revanšistični politiki.

Zunanji minister Rapacki je poudaril pripravljenost poljske vlade, da prouči in sprejme vsak konstruktiven predlog v zvezi z regionalno razorožitvijo, ki je po mnenju poljske vlade nujno potrebna.

Danes so delegati na 48. konferenci Interparlamentarne unije razpravljali o poročilu generalnega sekretarja. Prvi je govoril burmanski delegat Su Soe Min, in sicer o delu burmanskega parlamenta ter o načelih parlamentarne demokracije. Za njim sta govorila norveški delegat Fin Moe in predstavnik Nove Zelandije [illegible] na popoldanskem zasedanju pa so govorili delegati Irana, Izraela in drugi.

Norveški delegat je v svojem govoru opozoril na pomembnost zamisli poljskega zunanjega ministra Rapackega o razorožitvi in njegovem načrtu za zmanjšanje napetosti v osrednji Evropi. Novozelandski delegat pa je izrazil upanje, da bo sestanek med Eisenhowerjem in Hruščevom prispeval za boljše razumevanje med blokoma.

ZADNJA ŽRTEV BANJALUŠKE NESREČE IDENTIFICIRANA

BANJA LUKA — Danes popoldne so ugotovili identiteto zadnje žrtve železniške nesreče pri Banja Luki. To je sedemletni Sabahudin Sijanhodžić, ki ga je prepoznal njegov oče Hilmija, kateri je sedaj v bolnišnici med ranjenci. Danes so iz bolnišnice odpustili 7 lažje ranjenih potnikov, tako da jih je sedaj ostalo v bolnišnici še enaintrideset. Šest oseb bo šlo jutri domov. Posebna komisija občinskega odbora skrbi za družine ponesrečencev in nudi pomoč pri prenosu trupel.

ZAHODNI RAZOROŽITVENI PREDLOG PRIPRAVLJEN

LONDON — Zvedelo se je, da so se tri zahodne velesile sporazumele o novem predlogu, ki ga bodo dale Sovjetski zvezi za obnovitev razorožitvenih razgovorov. V zahodnih glavnih mestih trdijo, da bodo o tem te dni poslali sporočilo v Moskvo. Menda bodo predlagali poseben sestanek razorožitvene komisije OZN, v kateri so predstavniki vseh članic Združenih narodov.

TELEGRAMI

MOSKVA — Sovjetska ekspedicija, ki raziskuje področje tajge v Sibiriji, kamor je leta 1908 padel orjaški meteor, ji ugotovila, da je to področje dvakrat bolj radioaktivno kakor pa ozemlje izven njega.

DÜSSELDORF — Avstralski minister za zunanje zadeve Casey je prispel 28. t. m. v Düsseldorf na tridnevni obisk v Zahodni Nemčiji. Nadaljeval je takoj pot v Bonn, kjer bo imel politične razgovore s podkanclerjem Erhardom in zahodnonemškim ministrom za zunanje zadeve Brentanom. Casey bo obiskal tudi Berlin.

BAGDAD — Iraški minister za planiranje dr. Talaat Šejbani se je vrnil iz Moskve in je izjavil, da je ZSSR pripravljena dati Iraku vsakršno pomoč za miroljubno uporabljanje atomske energije. Minister Šejbani je potoval v Moskvo, da bi podpisal sporazum med obema državama o miroljubnem uporabljanju atomske energije.

PEKING — Kakor poroča agencija Spinhua, se je predsednik kitajske vlade Ču En Laj sestal v Pekingu s predsednikom vlade mongolske ljudske stranke Sedenbalom in drugimi člani vladne delegacije, ki naj bi obiskala demokratično republiko Vietnam in Indijo.

JOHANNESBURG — Južnoafriški minister za zunanje zadeve Eric Louw je odpotoval v Haag na poti v New York. Vodil bo južnoafriško delegacijo na letošnjem zasedanje General. skupščine OZN Na tem zasedanju bodo med drugim obravnavali tri vprašanja, v katerih je Južnoafriška unija neposredno prizadeta. Gre za vprašanja Jugozahodne Afrike, rasne segregacije in pravice ljudi indijskega porekla, ki žive v Južnoafriški uniji.

KJÖBENHAVN — Pri vojaškem oporišču Tule na Grenlandiji se je zrušil ameriški vojaški helikopter. Nesreče ni preživel nihče izmed dveh članov posadke in petih potnikov. Vzroki te nesreče še niso ugotovljeni.

OB ROBU DOGODKOV

Neuradna volilna kampanja v ZDA

Dve ameriški stranki še nista postavili svojih kandidatov za predsedniške volitve, ki bodo čez eno leto. Toda boj okrog kandidature se je neuradno že začel, med tistimi, ki imajo upanje in ambicije, da bi postali kandidati.

Demokrati sicer še niso dali povoda za tak vtis. V okviru svoje stranke še niso zbrali osebnosti, ki bi jih predstavljala na predsedniških volitvah kot kandidat za Belo hišo. Slabe izkušnje iz zadnjih in predzadnjih volitev so jih pristišle, da dobro premislijo. Adlai Stevenson je prav te dni izjavil, da ne bo znova poskusil sreče, čeravno tokrat ne bi imel za nasprotnika popularnega Eisenhowerja.

Bitka za predsedniškega kandidata pa se je začela v republikanski stranki. Ni namreč lahka stvar po tako močni osebnosti kot je Eisenhower izbrati ustreznega kandidata. Prevladuje pa prepričanje, da bo po tolikšnem političnem kapitalu, ki ga je skoval Eisenhower, lahko uspeti vsakemu kandidatu, ki ga bodo predstavili volivcem.

Ko je podpredsednik Nixon odhajal v Moskvo, da bi odprl ameriško razstavo, je bilo rečeno: odhaja v važnem državnem poslanstvu, pa tudi zato, da bo pokazal, ali je sposoben za Eisenhowerjevega naslednika ali ne. Pozneje se je pokazalo, da so nekateri najvažnejši dogodki v odnosih med Sovjetsko zvezo in Ameriko šli mimo Nixona. Kljub temu pa je po mnenju ameriških krogov dobro opravil svoj posel in se tako uvrstil med morebitne Eisenhowerjeve naslednike.

Neuradno omenjajo kot možnega Nixovega konkurenta na republikanski listi guvernerja države New York Nelsona Rockfellerja. Po mnenju nekaterih se Rockfeller že obnaša kot bodoči kandidat. Te dni je na primer obiskal Eisenhowerja in se z njim dolgo razgovarjal. Še večji pomen pa pripisujejo njegovemu razgovoru s senatorjem iz New Hamshira Bridgesom, ki je šef republikanskega Političnega odbora. Kot trdijo, sta oba politika na tem sestanku največ govorila o volitvah, ki bodo marca prihodnjega leta v državi New Hamshire. Tedaj bodo imeli volivci prvikrat priložnost povedati, katerega kandidata želé videti na republikanski listi na bližnjih predsedniških volitvah.

Rockfeller sam izjavlja, da se bo dokončno odločil ali bo kandidiral ali ne šele potem, ko bo sam sebe presodil, ali je sposoben »služiti svoji deželi«. List »Washington Star« pa sklepa na podlagi tega sledeče: »Kadar nekdo govori na tak način ,potem se ne pripravlja, da bi postal kandidat,„ marveč je že kandidat.«

(Pres-servis)